

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อเสริมสร้างความสุขของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการศึกษา คือ

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความสุข
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล
- ๒.๔ ข้อมูลเกี่ยวกับเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความสุข

๒.๑.๑ ความหมายของความสุข

“ความสุข” คือความรู้สึกหรืออารมณ์ประเภทหนึ่ง ความสุขมีหลายระดับ ตั้งแต่ความสบายใจเล็กน้อยหรือความพอใจจนถึงความเพลิดเพลินหรือเต็มไปด้วยความสนุกสิ่งที่ทำให้เกิดความสุข ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน “สุข” หมายถึงความสำราญความสบาย ความปราศจากโรคสอดคล้องกับพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้นิยามคำว่า “ความสุข” หรือ “สุข” คือความสบายกาย สบายใจ เป็นความรู้สึกหรืออารมณ์ประเภทหนึ่ง มักใช้เข้ากับคำเช่นอยู่ดีมีสุข อยู่เย็นเป็นสุข สบายกายสบายใจ ความสุขจึงสรุป ได้ว่าความสุขคือความรู้สึกที่บ่งบอกถึงความพึงพอใจ ความสบายกาย ความสบายใจถ้ามนุษย์มีความพึงพอใจ สบายกาย สบายใจ ก็จะทำให้มีความสุข กรณีศึกษาจำนวนมากได้มีการแทนคำว่า “ความสุข” ด้วยคำอื่น เช่นแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ มีการใช้คำว่า “ความอยู่ดีมีสุข” (Well-Being) ให้ความหมายว่าเป็นความสำเร็จซึ่งเชื่อมโยงกับโอกาสทางเลือกในการดำรงชีวิต และความสามารถ (Capabilities) ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ โดยมีอิสรภาพในการเลือกดำรงชีวิต ฉะนั้นความสุข (Happiness) จึงเป็นส่วนหนึ่งของ “ความอยู่ดีมีสุข” เป็นเครื่องชี้วัดด้านสังคม ซึ่งเป็นรูปธรรม

และการวัดเชิงภาวะวิสัย (Objective) โดยมีดัชนีที่ใช้วัดองค์ประกอบความสุขจากภายนอก เช่น สุขภาพ ระดับการศึกษาการทำงาน สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ^๑

ความสุขของบุคลากรในครอบครัวจึงเป็นที่หลอมรวมของบ้านแห่งความสุขตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนามีอยู่ ๒ ระดับแห่งความสุข^๒ ได้แก่ ๑. อามิสสุข คือ ความสุขที่เจือด้วยความทุกข์ หรือความสุขแบบชาวบ้านทั่ว ๆ ไป และ ๒. นิรามิสสุข คือความสุขที่เจือด้วยความสงบ หรือความสุขที่มีแต่ความสงบ^๓ ดังนี้ธรรมภาษิตที่ตรัสว่า นิพพานังปรมัง สุขัง แปลว่านิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง คำว่า สุขก็คือความสงบจากกิเลสนั่นเอง ความสุขทั้ง ๒ ระดับมีวิธีการพัฒนาไปสู่การเสริมสร้างความสุขได้ด้วย ๓ ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ ๑ การพัฒนาความสุขแห่งกายภาพ คือสภาพสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่ไม่แออัดอัดคัดมากจนเกินไปมีพื้นที่สีเขียวโดยเฉพาะต้นไม้ใหญ่ ๆ มีความสะอาดรายรอบพื้นที่การทำงานรวมทั้งการพัฒนาร่างกายในที่สามารถบ่งบอกถึงความสุขทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น และทางกาย ซึ่งทำให้บุคลากรมีความสุขในระดับโลกียะแบบทั่วไปในระดับเบื้องต้น ขั้นตอนที่ ๒ การพัฒนาความสุขแห่งจิตภาพ คือการสร้างบรรยากาศของความสงบไม่วุ่นวายภายนอกที่เชื่อมโยงไปสู่บรรยากาศภายในจิตใจ มีความสงบมีความปลอดภัยในสถานที่ทำงานบุคลากรมีเป้าหมายและโอกาสในความสำเร็จในหน้าที่การงานเป็นต้น และ ๓ การพัฒนาความสุขแห่งปัญญาภาพ คือความเข้าใจระหว่างกันการสร้างบรรยากาศในการอยู่ร่วมกันที่สามารถเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ มีบรรยากาศของกัลยาณมิตรที่ปรารถนาดีต่อกันมีศักยภาพ และทักษะในการแก้ปัญหาได้เป็นต้น^๔

นอกจากนี้ ยังมีการใช้คำว่า “ความอยู่เย็นเป็นสุข” หมายถึง การดำเนินวิถีชีวิตของคนทั้งจิต กาย ปัญญา ที่เชื่อมโยงสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างสัมพันธ์กันได้อย่างถูกต้องและดำรงอย่างมีดุลยภาพ และเป็นองค์รวมจึงจะเกิดสุขภาวะที่ดี เป็นภาพสะท้อนของสังคม

^๑สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.), **รวมตัวชีวิตเกี่ยวกับความอยู่เย็นเป็นสุข**, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: ธนัชการพิมพ์), ๒๕๔๘, หน้า ๓๕-๓๗.

^๒พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม**, (นครปฐม: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ), ๒๕๕๙, หน้า ๗๖.

^๓สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์, **นักธรรมตรี - พุทธศาสนาสุภาษิต**, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย) ๒๕๒๖, หน้า ๗๘.

^๔สามารถ บุญรัตน์, “กลยุทธ์การพัฒนาระบบความสุขตามแนวพระพุทธศาสนา”, ในการประชุมการบริหารการพัฒนาสังคมและยุทธศาสตร์การบริหารระดับชาติ, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ๒๕๕๙), หน้า ๑๗๒-๑๘๔.

ที่มีความสุขจากองค์รวมทั้งปัจจัยภายนอก และภายใน นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ภายใต้ระบบบริหารจัดการที่เป็นธรรม^๕

ความสุขในทางจิตวิทยา มักใช้คำว่า “สุขภาวะ” (Subjective well-being) ตามนิยามขององค์การอนามัยโลก (WHO)^๖ ว่าสุขภาพหมายถึงสุขภาวะที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคม และมีได้หมายความว่าเพียงการปราศจากโรคและความพิการเท่านั้น

ความสุขเป็นความรู้สึกองค์รวมเชิงอัตวิสัย (Subjective) อาจเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ความสุขเป็นผลมาจากปัจจัยเป็นเรื่องของจิตใจ เช่น การมีความสุขจากการนำธรรมะมาปฏิบัติ มีคุณธรรม เมตตากรุณา ศีลธรรม สมาธิ หรือปัญญา ความรู้สึกพอเพียง^๗ และความสุขซึ่งเป็นผลพวงมาจากปัจจัยภายนอก เช่น มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมชุมชนเข้มแข็ง มีครอบครัวอบอุ่น การมีสุขภาพดี ความสุข มี ๒ แบบคือเป็นความสุขที่มาจากภายใน หมายถึงมีความสุขสงบในใจตนเอง นอกจากนี้พระธรรมปิฎกยังได้แบ่งประโยชน์สุข ออกเป็น ๓ ระดับ^๘ ดังนี้

ประโยชน์สุขระดับที่ ๑ ด้านรูปธรรมที่ตามองเห็นหรือเห็นได้กับตา คือการมีความสุขที่ดี การมีทรัพย์สินเงินทอง การมีอาชีพการงานเป็นหลักเป็นฐาน การมียศฐาณะตำแหน่ง การเป็นที่ยอมรับในสังคม การมีมิตรสหายบริวาร และการมีครอบครัวที่ดี

ประโยชน์สุขระดับที่ ๒ ด้านนามธรรมที่ลึกลับยากตามองเห็นคือเรื่องของคุณธรรม ความดีงาม การมีความสุขที่เกิดจากความมั่นใจในคุณค่าของชีวิต การได้บำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือเกื้อกูลแก่เพื่อนมนุษย์ ความมีศรัทธาในสิ่งที่ดีงามที่เป็นหลักของจิตใจ และการมีปัญญาที่ทำให้รู้จักการปฏิบัติต่อสิ่งทั้งหลายได้ถูกต้อง และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทำให้ชีวิตเป็นอยู่ด้วยดี

ประโยชน์สุขระดับที่ ๓ ด้านนามธรรมชั้นโลกุตระที่อยู่เหนือกระแสความไหลเวียนของโลกธรรม คือความเป็นผู้มีจิตใจเป็นอิสระด้วยความรู้เท่าทันต่อสิ่งทั้งหลายรู้ออก และชีวิตตามความเป็นจริง แม้ว่าโลกธรรมมากระทบก็ไม่หวั่นไหววางใจ และปฏิบัติได้ถูกต้องตามเหตุและปัจจัย ปล่อยให้อนุธรรมชาติทั้งหลายเป็นกฎธรรมชาติอยู่ตามธรรมชาติ ความทุกข์ที่มีอยู่ในธรรมชาตีก็คงเป็นทุกข์ของธรรมชาติไป ไม่เข้ามากระทบกระทั่งบีบคั้นจิตใจของเราได้เป็นผู้มีความสุขอยู่กับตนเองตลอดเวลา

^๕ประเวศ วะสี, สุขภาพในฐานะอุดมการณ์ของมนุษย์, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, ๒๕๔๓), หน้า ๑๘-๒๒.

^๖WHO Basic Documents., Constitution of the World Health Organization., 1996.

^๗พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), ความสุข ๕ ชั้น, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.cdhamma.com/forums/index.php?topic>, [๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐].

^๘ประเวศ วะสี, สุขภาพในฐานะอุดมการณ์ของมนุษย์, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, ๒๕๔๓), หน้า ๔๗.

ความสุขยังส่งผลให้เกิดความรื่นเริงในการทำงานทำให้งานไม่เครียดกับการทำงาน ผลงานที่ออกมานั้นย่อมมีคุณภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุคลากรนั้นมีความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้า มีความคาดหวังที่จะใช้ความพยายามเพื่อประโยชน์ขององค์กร และมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะดำรงรักษาการเป็นสมาชิกขององค์กร อีกทั้งความสุข คือบุคคลที่มีประสบการณ์ด้านอารมณ์ทางบวก เช่น ความปิติ ความสนใจ ความภูมิใจบ่อยครั้ง และมีประสบการณ์กับอารมณ์ทางลบ เช่น ความเศร้า ความวิตกกังวล ความโกรธ น้อยหรือไม่บ่อยครั้ง ซึ่งเป็นที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ในแต่ละบุคคลและมีความแตกต่างกันไปตามการรับรู้ของแต่ละบุคคล

ความสุข (Happiness) ได้รับการตีความไว้ในหลายมิติทั้งทางด้านศาสนา สังคม จริยธรรม และจิตวิทยา และแม้กระทั่งสาขาวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์ ก็ได้ให้ความสำคัญกับความสุข มากยิ่งขึ้น ซึ่งความสุขมีการให้คำนิยามที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการนำไปอธิบายแต่ละบริบทโดยผู้วิจัย ได้แบ่งกลุ่มแนวคิดด้านความสุขเป็น ๓ ศาสตร์หลักคือ

๑. แนวคิดความสุขในมุมมองด้านปรัชญา และศาสนา

ความสุขทางปรัชญา และทางศาสนา เป็นแนวทางดำเนินชีวิตให้สามารถปรับตัวได้ แม้ชีวิตจะลำบาก เกิดความสุขทางใจจากการมีจิตใจสงบอยู่ในภาวะจิตปกติ เป็นอิสระจากกิเลส ตัณหา มีความเชื่อว่าโดยธรรมชาติของมนุษย์เป็นผู้ที่มีจริยธรรม เพียงแต่นำออกมาใช้ภายใต้สถานการณ์ที่ยั่วได้หรือไม่เท่านั้น สรุปความสุขในมุมมองด้านปรัชญา และศาสนาออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ

๑) ความสุขทางศาสนา ตามแนวคิดของนักวิชาการตะวันตก ซึ่งศาสนาคริสต์เชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์ตั้งแต่เกิดว่า พระเจ้าเป็นผู้สร้างโลก และมนุษย์ ฉะนั้นมนุษย์ย่อมมีความดี และจริยธรรมเหมือนพระเจ้าได้แบ่ง ความสุขออกเป็น ๔ ระดับ^๙ คือ

(๑) ความสุขจากการได้รับสิ่งของเพื่อตอบสนองความต้องการ เช่น การได้ทานอาหารก็มีความสุข ซึ่งความสุขระดับนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่อยู่ภายนอก และเป็นความสุขใน ระยะสั้น

(๒) ความสุขจากการเปรียบเทียบผลประโยชน์กับผู้อื่น เช่น เปรียบเทียบว่าตนเองมีมากกว่า ตนเองดีกว่าผู้อื่น เป็นความสุขที่แข่งขันกับผู้อื่น ความสุขระดับนี้ จะไม่มั่นคงเพราะเมื่อใด บุคคลเปรียบเทียบว่าตนเองมีน้อยกว่าก็จะรู้สึกล้มเหลว ไม่มีความสุข และรู้สึกที่ตนเองไม่มีคุณค่า

(๓) ความสุขจากการเห็นความดีในผู้อื่น และการทำสิ่งที่ดีเพื่อผู้อื่น เช่นการดูแลช่วยเหลือซึ่งกัน และกันภายในครอบครัว และสังคมที่ทำงาน

^๙Spitzer, Robert, **The Four Levels of Happiness**, [ออนไลน์].แหล่งที่มา: <http://www.catholiceducation.org/articles/apologetics/ap0016.html>, [๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐].

(๔) ความสุขระดับสูง หมายถึง ความสุขที่สมบูรณ์ บุคคลจะรู้สึกเต็มไปด้วยคุณงามความดี ความงาม ความจริง และความรัก ผู้ที่จะมีความสุขในระดับนี้จะกระทำการต่าง ๆ ด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์ต่อผู้อื่น

นอกจากนี้ ความสุขตามทฤษฎีจริยศาสตร์ ของอริสโตเติล^{๑๐} กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนอยากมีความสุข และแสวงหาหนทางที่จะนำชีวิตไปสู่ความสุข รวมถึงความสุขแต่ละประเภทจะสัมพันธ์กับสิ่งหนึ่งอย่างสมเหตุสมผล (Eudemonia) ความดีงามของมนุษย์ เป็นความสุขที่ได้บรรลุความเป็นเลิศของคุณลักษณะของจิต (Soul) คือความมีเหตุผล หากมนุษย์จะพบกับชีวิตที่ดีงาม มนุษย์ก็ต้องอยู่ในสังคมที่ดีเช่นกัน ซึ่งสังคมนี้ก็เปรียบเหมือนกับการทำงานในองค์กร เพราะบุคคลต้องใช้เวลามากมายอยู่กับการทำงาน นอกจากนี้ยังต้องทุ่มเททั้งพลังกายพลังใจสู่การทำงาน และองค์กรเป็นแหล่งของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เปรียบเหมือนความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งลักษณะที่สำคัญต่อการสร้างความสุขตามแนวคิดของอริสโตเติล คือความอิสระ (Freedom) ความสุขเป็นผลมาจากการที่บุคคลสามารถสร้างทางเลือกได้ความรู้ (Knowledge) ความสุขจำเป็นต้องมีความรู้เพื่อที่จะทำให้มีเหตุผลต่อการตัดสินใจที่สำคัญได้ และคุณธรรม (Virtue) การกระทำที่อยู่บนจริยธรรมอันดี จะช่วยพัฒนาการตัดสินใจที่ดี ซึ่งผลนั้นนำมาสู่ความภาคภูมิใจและความเคารพในตนเอง

๒) ความสุขทางพระพุทธศาสนา ตามแนวคิดของนักวิชาการตะวันออก เป็นความสุขที่เน้นการฝึกจิต และปฏิบัติธรรม กระทำความดี โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น แบ่งความสุขออกเป็น ๓ ประเภท^{๑๑} คือ

(๑) ความสุขด้านรูปธรรม หมายถึง ความสุขที่ตามองเห็น คือการมีทรัพย์สิน มีอาชีพที่มั่นคง มีตำแหน่งยศศักดิ์ ฐานะเป็นที่ยอมรับของสังคม มีมิตรสหายบริวาร และครอบครัวที่ดี

(๒) ความสุขด้านนามธรรม หมายถึง ความสุขที่ลึกล้ำเกินกว่าที่ตามองเห็น คือคุณงามความดี ความสุขจากคุณค่าของชีวิต การได้บำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือผู้อื่น มีศรัทธาในสิ่งที่ดีงาม มีปัญญาที่ทำให้รู้จักการปฏิบัติต่อสิ่งทั้งหลายอย่างถูกต้อง และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี

(๓) ความสุขด้านนามธรรมขั้นสูง ที่เรียกว่า “โลกุตตระ” หมายถึง ผู้ที่มีจิตใจเป็นอิสระด้วยความรู้เท่าทันต่อสิ่งทั้งหลาย รู้ชีวิตตามความเป็นจริง ปล่อยให้อภิภวธรรมชาติทั้งหลายเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ให้ความทุกข์เข้ามากระทบจิตใจ มีความสุขอยู่กับตัวเองและมี ชีวิตที่สมบูรณ์

^{๑๐} Gavin, J.H and Mason, R.O, “The Virtuous Organization : The Value of Happiness in the Workplace”, **Organization Dynamics**, (2004), : p.379-392.

^{๑๑} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), ความสุข ๕ ชั้น, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [http://www.cdthamma.com/forums/index.php?topic, \[๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐\].](http://www.cdthamma.com/forums/index.php?topic, [๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐].)

ความสุขในทางพระพุทธศาสนา เกิดจากความสุขจากปัจจัยภายใน หมายถึงการเป็นอิสระจากความโลภ ความโกรธ และความหลง^{๑๒} ความสุขจากปัจจัยภายนอก คือความสุขจากวัตถุที่เป็นเจ้าของให้ความหมายของความสุขว่าเป็นความรื่นรมย์ และความปราศจากความเจ็บปวด ลักษณะคำที่มีความหมายเดียวกับความสุข คือประโยชน์ ความดี ความถูกต้อง ความสุขกับความดี มีความหมายเดียวกัน^{๑๓} ได้แบ่งความสุขเป็น ๒ ประเภทคือ

(๑) ปริมาณของความสุข หมายถึง ความสุขที่เน้นแต่ปริมาณความสุข เช่นมนุษย์กินข้าว สุกกินรำ ก็มีความสุขเท่ากันไม่มีอะไรต่างกัน ความสุขด้านปริมาณเป็น ความสุขระดับต่ำ เป็นความสุขที่มนุษย์ และสัตว์ก็มีได้

(๒) คุณภาพของความสุข หมายถึง ความสุขที่ให้ความสำคัญกับ คุณภาพของสิ่งต่าง ๆ เช่นความสุขของคนกับสัตว์ย่อมแตกต่างกัน และที่สำคัญคุณภาพความสุข เน้นความสุขทางจิตใจมากกว่าความสุขทางร่างกาย

จากแนวคิดที่ได้กล่าวมานั้น “ความสุข” ในมุมมองศาสนา ทั้งด้านตะวันตกและตะวันออก สามารถสรุปออกเป็น ๒ ระดับ คือ ความสุขระดับต่ำจะเป็นความสุขด้านรูปธรรมที่บุคคลพึงพอใจในชีวิตของตน และความสุขระดับสูงจะเชื่อมโยงกับการทำสิ่งดีงามเพื่อผู้อื่นและส่วนรวม ซึ่งบุคคลจะมีความสุขอย่างสมบูรณ์ต้องมีความสุขด้านนามธรรมระดับสูงด้วย ความสุขจะมีคุณค่าและมีระดับที่สูงขึ้น หากอยู่บนการรับรู้คุณค่าความหมายของชีวิตที่ถูกที่ควร และมีจริยธรรม ความสุขจะช่วยทำให้ชีวิตมนุษย์ดีขึ้นด้วยเจตนาที่กระทำลงไปอย่างน่าเป็นสุข ฉะนั้นความสุขจึงไม่ได้เกิดจากความรู้สึพึงพอใจเพียงอย่างเดียว แต่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม และการรับรู้คุณค่าของ ชีวิตที่ถูกที่ควรด้วย^{๑๔}

๒. แนวคิดความสุขในมุมมองด้านจิตวิทยา

สุขภาพจิต หมายถึง สภาพชีวิตที่เป็นสุข อันเป็นผลจากการมีความสามารถในการ จัดการปัญหา ในการดำเนินชีวิตมีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี โดยครอบคลุมถึงความดี

^{๑๒}พุทธทาสภิกขุ, **ความสุขในการทำงาน**, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://geocities.com>, [๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐].

^{๑๓}พระมหานายม อธิวิโส (หาญสิงห์), “การศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดเรื่องความสุขในทฤษฎีจริยศาสตร์ของจอห์น สจ๊วต มิลล์ กับพุทธจริยศาสตร์”, **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔-๑๕.

^{๑๔}Brülde, B, “Happiness Theory of the Good Life”, **Journal of Happiness Studies**. (2007), : p.15-49.

งามภายในจิตใจ^{๑๕} มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตดีมีอารมณ์มั่นคง สภาพจิตใจมีความเข้มแข็ง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ มีสมรรถภาพในการทำงาน สามารถแก้ไขปัญหา ปรับจิตใจให้มีความสุขได้^{๑๖} และรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่นไว้ได้อย่างราบรื่น วางตัวได้เหมาะสมในสังคม ทำตนให้เป็นประโยชน์ มีการดำรงชีพด้วยความสมดุล รวมทั้งจิตใจปราศจากอาการของโรคจิต กล่าวคือความวิตกกังวล ขาดสมาธิ ความกลัวในเรื่องต่าง ๆ โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีต้องไม่วิตกกังวลมากนัก รู้จักปรับตัวรับรู้เหตุการณ์โดยไม่บิดเบือนความจริงเป็นความสมบูรณ์ทางร่างกาย และทางจิตใจของมนุษย์ ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ตระหนักรู้ในตนเองทั้งด้านบวก และด้านลบ ตามศักยภาพแห่งตน^{๑๗}

“ความสุข” และ “สุขภาพจิต” ในบริบทสังคมไทย โดยการเปรียบเทียบ ๔ องค์ประกอบหลักของ สุขภาพจิต ได้แก่ สภาพจิตใจ (Mental State) สมรรถภาพของจิตใจ (Mental Capacity) คุณภาพจิตใจ (Mental Quality) และปัจจัยสนับสนุน (Supporting Factors) พบว่าสองคำนี้มีความหมายไปในทิศทางเดียวกัน^{๑๘}

จิตวิทยาเชิงบวก (Positive Psychology) ช่วยให้ผู้คนมีความสุข สนุกกับการใช้ชีวิต และช่วยให้บุคคลค้นพบความสุขที่แท้จริงในการดำเนินชีวิตของทุกวันได้ องค์การที่เต็มไปด้วยบุคลากรซึ่งมีจิตวิทยาเชิงบวก ในที่สุดก็จะก่อให้เกิดความเป็นพลเมืองที่ดี ความรับผิดชอบในหน้าที่ความเอาใจใส่งาน ไม่เห็นแก่ตัว สุภาพ พอประมาณ ทำงานด้วยหลักจริยธรรม และช่วยลดจำนวนบุคคลที่มีความเครียดสูง หรือลดความไม่พึงพอใจในงาน^{๑๙} ซึ่งจิตวิทยาเชิงบวกศึกษาเรื่องค่านิยมของการตระหนักรู้ตนเอง (Self-Awareness) พฤติกรรมที่มีเป้าหมายในชีวิต การทำเพื่อส่วนรวม การใช้ชีวิตอย่างได้คุณค่าสูงสุด (Optimal Living) ซึ่งช่วยให้เราเข้าใจศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ชีวิตทางบวก และมีความสุขเพิ่มขึ้น รวมทั้งการทำให้คนรอบข้างและสังคมพลอยมีความสุขเพิ่มขึ้นไปด้วย^{๒๐} แรงจูงใจในการทำกิจกรรมทุกอย่างของคนแทบทุกคน คือทำอย่างไรจะได้มารักษา

^{๑๕} กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, **การพัฒนาและทดสอบดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทย**, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.dmh.go.th/main.asp> [๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐].

^{๑๖} ฝน แสงสิงแก้ว, **เรื่องของสุขภาพจิต**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๖๒), หน้า ๒๒๖.

^{๑๗} สุภวรรณ พันธุ์จันทร์, **ความหมายและความสำคัญของสุขภาพจิต**, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://socialscience.igetweb.com/index.php?mo=3&art=12301> [๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐].

^{๑๘} อภิชัย มงคล, **รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาและทดสอบดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทย**, (กรุงเทพมหานคร: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๕๒), หน้า ๒๓๔.

^{๑๙} Gavin, J.H and Mason, R.O, “The Virtuous Organization: The Value of Happiness in the Workplace”, **Organization Dynamics**, (2004) : p.389.

^{๒๐} วิทยากร เชียงกูล, **จิตวิทยาในการสร้างความสุข**, (กรุงเทพมหานคร: สายธาร, ๒๕๔๘) หน้า ๑๑๒.

ไว้ และฟื้นฟูความสุข เพราะการที่คนเราจะมีสุขหรือไม่มีสุขนั้น เป็นตัวกำหนดทุกอย่างในชีวิต คนที่มีสุขจะมองว่าโลกเป็นที่ปลอดภัย มีการตัดสินใจที่ร่วมมือกับผู้อื่นได้ง่าย มีสุขภาพดี มีพลัง และความพอใจมากกว่าคนที่ไม่มีสุข เมื่อเรามีความสุขก็มักยินดีที่จะช่วยคนอื่นเพิ่มมากขึ้น ความสุขจึงไม่ใช่เพียงแต่การรู้สึกในทางที่ดีเท่านั้น แต่ยังทำให้เกิดการทำความดีด้วย ปรากฏการณ์นี้เรียกว่า **Feel-Good, Do-Good Phenomenon** คือการรู้สึกดีทำให้เกิดการทำความดี นอกจากนี้ การที่บุคคลมักมองโลกในแง่ดี (**Optimism**) ยังช่วยให้ มีสุขภาพที่แข็งแรงกว่าคนมองโลกในแง่ร้าย^{๒๑}

นักจิตวิทยาจะวัดระดับของความสุขจากความพึงพอใจในชีวิต ความวิตกกังวล ความเครียด ความพึงพอใจในงาน ความเครียดในงาน ซึ่งความสุขนั้นจะเกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความเครียด สุขภาพจิต เป็นต้น กล่าวโดยสรุปความสุขทางจิตวิทยา หมายถึง สภาวะความสมบูรณ์ของจิตใจ มีอารมณ์ด้านบวกปราศจากโรค และอาการผิดปกติทางจิต สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ต่าง ๆ ในสังคม สามารถทำกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ตลอดจนทำประโยชน์ให้ตนเอง และสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสุขภาพจิตมีความสำคัญ และเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกคน และสุขภาพกายที่ดี ย่อมมาจากสุขภาพจิตที่ดี^{๒๒}

๓. แนวคิดความสุขในมุมมองด้านเศรษฐศาสตร์

ในปัจจุบัน นักเศรษฐศาสตร์เรียกความสุขว่า เป็น "อรรถประโยชน์" (**Utility**) หรือความพึงพอใจ (**Preference**) ซึ่งเป็นที่ต้องการไม่จำกัด แต่มนุษย์มีข้อจำกัดที่กำลังซื้อหรือรายได้ (**Budget Constraint**) ดังนั้นในทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ดั้งเดิม คือเมื่อมีรายได้มากขึ้น มนุษย์ก็ย่อมแสวงหาอรรถประโยชน์ได้มากขึ้น ฐานะการครองชีพ ความเป็นอยู่ น่าจะดีขึ้น คุณภาพชีวิต และความสุขจึงน่าจะมากขึ้นตามกระทั่ง Adam Smith บิดาแห่งวิชาเศรษฐศาสตร์เคยกล่าวว่า ความสุขเป็นเป้าหมายสุดท้ายของการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยรวม^{๒๓}

เมื่อไม่นานมานี้ วิชาการด้านเศรษฐศาสตร์ได้ให้ความสนใจประเด็นความสุข จากคำถามที่ว่า การขยายตัวของรายได้ทำให้คุณภาพชีวิตของผู้คนจะดีขึ้นจริงหรือไม่ ในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ Richard Easterlin ได้ศึกษาพบถึงการไม่สอดคล้องกับทฤษฎีที่เรียกว่า **Easterlin Paradox** โดยพบว่า

^{๒๑} Franken, Robert E., **Human Motivation**, (California: Thomson Wadsworth, 2007), : p.321

^{๒๒} ประทุมทิพย์ เกตุแก้ว, “ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้คุณลักษณะงาน ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคกับความสุขในการทำงานของพยาบาลงานการพยาบาลผ่าตัด”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑).

^{๒๓} สุทธิพันธุ์ บงสุนันท์, จากแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๐ สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.uintha.com> [๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐].

ในระดับประเทศและระหว่างประเทศ รายได้กับความความสุขไม่ได้สัมพันธ์ไปด้วยกัน ความพึงพอใจในชีวิตมีความสัมพันธ์กับรายได้ในระดับที่น้อยมาก ซึ่งรายได้เป็นความสุขขั้นต้นเท่านั้น โดยสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ของคนทั่วไปที่ต้องใช้ชีวิตที่พึ่งความ สะดวกสบายและความจำเป็นทางโลก ดังนั้นงานวิจัยส่วนใหญ่จึงพบว่าเงินซื้อความสุขไม่ได้ เพราะระดับความสุขของผู้คนไม่ได้เพิ่มขึ้นตามระดับรายได้ที่สูงขึ้น โดยเฉพาะกรณีที่มีรายได้สูงพ้นจุดหนึ่งไปแล้ว เป็นสภาวะที่เรียกว่าลักษณะที่ขัดแย้งของความสุข (Paradox of Happiness)^{๒๔}

ที่มาของปัจจัยที่มีผลต่อความสุข ๗ ประการ^{๒๕} ได้แก่

๑) สถานการณ์ทางการเงิน กล่าวคือหากรายได้ลดลงความสุขก็ลดลงไป โดยเฉพาะผู้ที่ฐานะที่ยากจน แต่คนรวยเงินที่เพิ่มมากขึ้น กลับมีความหมายน้อยลง ความไม่เท่าเทียมกันทางด้านรายได้ก็เป็นปัจจัยกำหนดความสุขของคนในสังคมเพราะมนุษย์เกิดความรู้สึก เป็นสุขหรือไม่เป็นสุข มาจากการมีพฤติกรรมเปรียบเทียบกับคนอื่น

๒) ความสัมพันธ์ในครอบครัว กล่าวคือ สถานการณ์ในครอบครัวที่แตกต่างกันนั้น มี ผลต่อความสุข เช่นผลวิจัยพบว่าปีที่มีการแต่งงานนั้นจะเป็นปีที่มีความสุขที่สุด หลังจากปีแรกก็จะเกิดความเคยชิน ปีต่อไปก็จะมีสุขน้อยลงเล็กน้อยแต่ก็ยังคงความสุขมากกว่าเมื่อสี่ปีก่อนที่จะแต่งงาน ประโยชน์ของการแต่งงาน นอกจากจะเป็นผู้ให้ และผู้รับความรักแล้ว ยังเกิดการแบ่งปันทรัพยากรซึ่งกัน และกัน จนเกิดการประหยัดจากขนาด มีการช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน

๓) การงาน กล่าวคือการทำงานไม่ใช่แค่การสร้างรายได้เท่านั้น แต่ยังเพิ่มความหมายให้กับชีวิตอีกด้วย ด้วยเหตุนี้การว่างงานจึงเป็นสิ่งเลวร้าย เพราะนอกจากจะสูญเสียรายได้และยังสูญเสียความเคารพตัวเอง และความสัมพันธ์ทางสังคมอันเกิดจากการทำงาน

๔) สังคม และเพื่อนฝูง กล่าวคือมิตรภาพเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในชีวิต เป็นสิ่งสะท้อนความเชื่อใจ และความรู้สึกปลอดภัย ซึ่งมีผลต่อความสุข

๕) สุขภาพ คือการมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตดีนั้นสำคัญต่อการเกิดความสุข

๖) เสรีภาพส่วนบุคคล คือการปกครองของรัฐบาล และกฎหมายที่มีเสรีภาพปราศจากการใช้ความรุนแรง ซึ่งประชาชนจะมีความสุขจากระบบการปกครองที่ดี

^{๒๔} ภาณุภาคย์ พงศ์ติชชาติ, คนไทยทำงานหนักเกือบที่สุดในโลก ในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต และการทำงานกระแสรใหม่ของการบริหารทรัพยากรบุคคล, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: กลุ่มสื่อสารองค์กร สำนักงาน ก.พ. ๒๕๕๐), หน้า ๙๓-๑๐๓.

^{๒๕} Layard, Richard, ความสุข : หลากหลายข้อค้นพบของศาสตร์ใหม่แห่งความสุข, แปลจาก Happiness : Lessons from a New Science, แปลโดย รักดี โชติจินดา และ เจริญเกียรติ ธนสุขถาวร, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา และสำนักพิมพ์สวนเงินมีมา, ๒๕๕๖) หน้า ๗๖๘.

๗) ค่านิยมส่วนบุคคล กล่าวคือ ความสุขขึ้นอยู่กับปรัชญาชีวิต การควบคุมอารมณ์ของตนเอง การเอาใจใส่ผู้อื่น การทำดีเพื่อส่วนรวม ก็ทำให้เกิดความสุขทางใจ

กล่าวโดยสรุป ความสุข ในมุมมองเชิงเศรษฐศาสตร์ เดิมเชื่อว่าเมื่อมีรายได้มากขึ้นมนุษย์ก็ย่อมมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี และความสุขจะมากขึ้นตาม แต่ผลการศึกษาหลายชิ้น พบว่ารายได้กับความสุขสัมพันธ์กันในระดับต่ำ เพราะนอกจากการเงินแล้ว ยังมีมิติด้านอื่นที่มีผลต่อความสุข เช่น การงาน ความสัมพันธ์ในครอบครัว สังคมเพื่อน สุขภาพ เสรีภาพส่วนบุคคล เป็นต้น

จากการให้แนวคิดเกี่ยวกับการให้ความหมายของความสุขของนักวิชาการ และผลการศึกษาของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักของคุณภาพชีวิตเพื่ออธิบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเสริมสร้างความสุขของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๑ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๑ ความหมายที่นักวิชาการ และนักวิจัยได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของความสุข

นักวิชาการหรือนักวิจัย	ความหมาย
ราชบัณฑิตยสถาน, (๒๕๒๔, หน้า ๘๔๓)	ความสำราญความสบาย ความปราศจากโรค
สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สป.ร.), (๒๕๔๘, หน้า ๓๕-๓๗)	ความสุข (Happiness) เป็นส่วนหนึ่งของ “ความอยู่ดีมีสุข” เป็นเครื่องชี้วัดด้านสังคม ซึ่งเป็นรูปธรรม และการวัดเชิงภาวะวิสัย (Objective)
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (๒๕๕๙, หน้า ๗๖)	ความสุขตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนามีอยู่ ๒ ระดับ ๑. อามิสสุข ๒. นิรามิสสุข
สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวโรรส (๒๕๒๖, หน้า ๗๘)	ความสุขที่เจือด้วยความสงบ หรือความสุขที่มีแต่ความสงบ
สามารถ บุญรัตน์ (๒๕๕๙, หน้า ๑๗๒-๑๘๔)	พัฒนาไปสู่การเสริมสร้างความสุข ๓ ขั้นตอน ๑ การพัฒนาความสุขแห่งกายภาพ ๒ การพัฒนาความสุขแห่งจิตภาพ ๓ การพัฒนาความสุขแห่งปัญญาภาพ
ประเวศ วะสี, (๒๕๔๓, หน้า ๑๘-๒๒)	“ความอยู่เย็นเป็นสุข” หมายถึง การดำเนินวิถีชีวิตของคน ทั้งจิต กาย ปัญญา
พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), [ออนไลน์]. http://www.cdthamma.com	ความสุขเป็นความรู้สึกองค์รวมเชิงอัตวิสัย (Subjective) อาจเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา

นักวิชาการหรือนักวิจัย	ความหมาย
ประเวศ วะสี, (๒๕๔๓, หน้า ๔๗)	ความสุข ตามพระธรรมปิฎกยังได้แบ่งประโยชน์สุข ออกเป็น ๓ ระดับ ๑. ด้านรูปธรรม ที่ตามองเห็นหรือเห็นได้กับตา ๒. ด้านนามธรรมที่ลึกลับเลยจากตามองเห็น ๓. ด้านนามธรรมชั้นโลกุตระ
ลียูโบมีสกี (Lyubomirsky), (2555, p.16)	ความสุขยังส่งผลให้เกิดความรื่นเริงในการทำงาน ทำให้งานไม่เครียดกับการทำงาน
ดูบุย (Dupuy, H.J) (2556, p.15)	กลุ่มแนวคิดด้านความสุขเป็น ๓ ศาสตร์ ๑. แนวคิดความสุขในมุมมองด้านปรัชญาและศาสนา ๒) ความสุขทางพระพุทธศาสนา ๓. แนวคิดความสุขในมุมมองด้านเศรษฐศาสตร์
สปิตเซอร์ (Spitzer) [ออนไลน์] http://www.catholiceducation.org	ความสุขออกเป็น ๔ ระดับ ๑) ความสุขจากการได้รับสิ่งของเพื่อตอบสนองความต้องการ ๒) ความสุขจากการเปรียบเทียบผลประโยชน์กับผู้อื่น ๓) ความสุขจากการเห็นความดีในผู้อื่น และการทำสิ่งที่ดีเพื่อผู้อื่น ๔) ความสุขระดับสูง
กาวัน (Gavin) (2004, pp.379-392)	ความสุขตามทฤษฎีจริยศาสตร์ ของอริสโตเติล
พุทธทาสภิกขุ [ออนไลน์]. http://geocities.com	ความสุขในทางพระพุทธศาสนา เกิดจากความสุขจากปัจจัยภายใน
พระมหานิยม อีสวโร (หาญสิงห์), (๒๕๔๕, หน้า ๑๔-๑๕)	ความสุขกับความดีมีความหมายเดียวกัน
เป้าด์ Brülde (2007, p.15-49)	ความสุขจะช่วยให้ชีวิตมนุษย์ดีขึ้นด้วยเจตนาที่กระทำลงไปอย่างน่าเป็นสุข
กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข [ออนไลน์]. http://www.dmh.go.th/	สุขภาพจิต หมายถึง สภาพชีวิตที่เป็นสุข

นักวิชาการหรือนักวิจัย	ความหมาย
ฝน แสงสิงแก้ว (๒๕๒๒, หน้า ๒๒๖)	สภาพจิตใจมีความเข้มแข็ง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้
สุภวรรณ พันธุ์จันทร์ [ออนไลน์]. http://socialscience.igetweb.com/	มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ตระหนักรู้ในตนเองทั้ง ด้านบวก และด้านลบ ตามศักยภาพแห่งตน
อภิชัย มงคล, (๒๕๕๒, หน้า ๒๓๔)	“ความสุข” และ “สุขภาพจิต” ในบริบทสังคมไทยมีความหมายไปในทิศทางเดียวกัน
วิทยากร เชียงกุล, (๒๕๔๘, หน้า ๑๑๒)	จิตวิทยาเชิงบวกศึกษาเรื่องค่านิยมของการตระหนักตนเอง (Self-Awareness)
แฟรนเคน (Franken Robert E.) (2007, p.321)	การรู้สึกดีทำให้เกิดการทำดี
ประทุมทิพย์ เกตุแก้ว , (๒๕๕๑)	สุขภาพกายที่ดี ย่อมมาจากสุขภาพจิตที่ดี
พระธรรมปิฎก, (๒๕๕๔ ,หน้า ๘)	๑. ด้านรูปธรรม ๒. ด้านนามธรรม ๓. ด้านนามธรรม
(ลียูโบมีสกาย) Lyubomirsky, (๒๕๕๕, หน้า ๑๑)	ประสบการณ์กับอารมณ์ทางลบ
(ดูปุย) Dupuy, (๒๕๕๖, หน้า ๑๕)	มีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

๒.๑.๒ แนวคิดความสุข

แนวทางการสร้างสุขภาวะในการทำงาน (Healthy Workplace Framework) ชุมชนจะต้องพิจารณาแนวทาง ๔ ด้าน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ ๑) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ๒) สภาพแวดล้อมทางจิตสังคม ๓) แหล่งของสุขภาวะบุคคลในที่ทำงาน ๔) ความร่วมมือของชุมชนจากการทบทวนรายงาน และการศึกษาวิจัยพบว่าส่วนใหญ่แนวคิดองค์กรแห่งความสุขภาวะของต่างประเทศเน้นเฉพาะสุขทางกาย ดังจะเห็นเครื่องมือตรวจสอบสุขภาพในองค์กร (Company Health Check) ซึ่งเผยแพร่โดยโครงการขับเคลื่อนยุโรป (Move Europe) มีโครงสร้าง ๔ มิติ คือ ๑) การพัฒนานโยบายและวัฒนธรรม ๒) การจัดองค์กรและโครงสร้าง ๓) กลยุทธ์และการดำเนินงาน และ ๔) การประเมินและผลลัพธ์องค์กรประเด็นสุขภาพที่เน้นได้แก่การป้องกัน

การสูบบุหรี่ การกินเพื่อสุขภาพ การมีชีวิตชีวา และการลดความเครียดองค์ประกอบของการทำงานอย่างมีความสุข (Components of Happiness) ๓ ประการ^{๒๖} คือ

- ๑) ความสุขของบุคคลที่จะมีความรู้สึกตื่นเต้นกับสิ่งที่ตนปรารถนาหรือพอใจ
- ๒) ความรู้สึกผูกพันกับงานอย่างจริงจัง ทำงานด้วยความริ้นรมย์ ด้วยความรัก
- ๓) ความรู้สึกว่าการทำงาานนั้นตอบสนองหรือมีส่วนกับความสำเร็จขององค์กร รวมถึงวิธีการเริ่มต้นการทำงานอย่างมีความสุข

สรุปการสร้างความสุขให้ประสบความสำเร็จนั้น จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีระบบการจัดการและการร่วมมือทั้งในด้านองค์ความรู้ และการวิจัยปฏิบัติการซึ่งหลักสำคัญที่เป็นแกนกลางจะต้องปรากฏอยู่ในทุกขั้นตอนของกระบวนการ ซึ่งขึ้นอยู่กับจริยธรรม และการให้คุณค่า (values and ethics) ซึ่งหลักสำคัญ จะต้องปรากฏอยู่ในทุกขั้นตอนของกระบวนการ เป้าหมายเปรียบเสมือนรากฐาน

จากการให้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสุขของนักวิชาการ และผลการศึกษาของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักของคุณภาพชีวิตเพื่ออธิบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเสริมสร้างความสุขของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๒ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๒ แนวคิดที่นักวิชาการ และนักวิจัยได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับตัวชี้วัด แนวคิดความสุข

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิด
(วิกเกอร์) Vicker [ออนไลน์]. http://www.amanet.org/performanceprofits/	การทำงานอย่างมีความสุข (Components of Happiness) ๓ ประการ ๑. ความสุขของบุคคล ๒. ความรู้สึกผูกพันกับงานอย่างจริงจัง ๓. ความรู้สึกว่าการทำงาานนั้นตอบสนอง

^{๒๖} Vicker, Mark, **The Happiness Factor**, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.amanet.org/performanceprofits/editorial.cfm?Ed=๑๐๒&BNKNAVID=๔๘&display=๑>, ๒๐๐๖, [๑๙ เมษายน ๒๕๖๐].

๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาพัฒนาคุณภาพชีวิต

๒.๒.๑ การพัฒนา

การพัฒนา เป็นการทำให้บางสิ่งบางอย่างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น เป็นกระบวนการที่เป็นความเคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่งเปลี่ยนแปลง ซึ่งการพัฒนานั้นไปจำกัดเฉพาะ สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ แต่มนุษย์ก็ควรได้รับการพัฒนาเช่นกัน ซึ่งผู้ศึกษาได้ค้นคว้ามาเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

ความหมายของการพัฒนา

คำว่า “พัฒนา” ในความหมายของภาษาไทย เป็นการให้ความหมายที่เข้าใจกันว่าการทำให้เจริญ ซึ่งสามารถนำมาพัฒนามนุษย์ในด้านสังคม เพื่อให้สังคมนั้นเจริญเติบโต ซึ่งในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กล่าวไว้ว่า “การพัฒนา” หมายถึงการทำความเจริญ^{๒๗} การเปลี่ยนแปลงในทางเจริญขึ้น การกระทำที่เป็นเหตุให้บางสิ่งบางอย่างเจริญเติบโตขึ้นหรือขยายออกเพื่อให้ดีขึ้นกว่าเดิมที่มีอยู่ และการพัฒนานั้นอาจจะเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ หรือมนุษย์ก็อาจได้^{๒๘} การพัฒนายังหมายถึง การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น คือมีอาหารที่มีคุณค่ากิน มีสุขภาพดีขึ้นทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิต มีงานทำ สามารถเดินทางไปมาติดต่อสื่อสารกันได้ทางใดทางหนึ่ง มีชีวิตความเป็นอยู่ ครอบครัวยุคใหม่ และสิ่งแวดล้อม^{๒๙} และยังได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงการพัฒนาที่น่าจะส่งผลต่อคนส่วนคนส่วนใหญ่ใน ๓ ลักษณะด้วยกัน คือ^{๓๐}

๑. การพัฒนา หมายถึง ความก้าวหน้า ซึ่งถ้าเป็นเรื่องเศรษฐกิจก็เรียกว่า ความเจริญทางเศรษฐกิจ ถ้าเป็นด้านสังคมก็เป็นเรื่องของความมีเหตุผล ตลอดจนระบบและกลไกซึ่งเอื้ออำนวยทำให้สามารถใช้เหตุผลเป็นหลักในการตัดสินใจ และลดความขัดแย้งโดยสันติวิธี เรื่องความก้าวหน้านี้ได้ กลายเป็นเรื่องที่ได้รับการเอาใจใส่กันมาก และมีคนส่วนหนึ่งเห็นว่า การพัฒนานั้น หมายถึง เรื่องของความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างเดียว ซึ่งตามทัศนะของการพัฒนาโดยทั่วไปนั้น หมายถึง เรื่องความก้าวหน้าทางสังคมด้วย ไม่เฉพาะแต่ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจเท่านั้น

๒. การพัฒนา หมายถึง ความมั่นคง ถ้าในทางเศรษฐกิจเราต้องการให้ระบบเศรษฐกิจเป็น ระบบที่มั่นคงมีเสถียรภาพ ไม่มีปัญหาเงินเฟ้อ เงินฝืด ในทางสังคมก็เช่นกันเราต้องการเห็นความ

^{๒๗} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, (กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๒), หน้า ๘๔๓.

^{๒๘} คณาจารย์สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ความจริงของชีวิต, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๗), หน้า ๑๗๓.

^{๒๙} วิทยาการ เชียงกูล, เพื่อศตวรรษที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร: มิ่งมิตร, ๒๕๔๐), หน้า ๒๓

^{๓๐} ไชยสิทธิ์ ปันเปี่ยมราษฎร์, การพัฒนาประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๓๒), หน้า ๒๕.

มั่นคงทางสังคมเป็นสังคมที่สงบสุข สังคมที่สามารถปรับตัวเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้โดยปราศจากความรุนแรง ความมั่นคงจึงเป็นเรื่องใหญ่ และในการพัฒนาที่ต้องคิดถึงเรื่องนี้ด้วย

๓. การพัฒนา หมายถึง ความก้าวหน้า ความมั่นคง และความเป็นธรรมอีกด้วย โดยเฉพาะความเป็นธรรมในลักษณะที่ว่าประชาชนทุกคนที่เป็นสมาชิกของ สังคมได้เข้ามามีส่วนร่วม และได้รับผลตอบแทนจากการที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาตามควร ดังนั้นการพัฒนาที่เราต้องการจึงควรเป็นการพัฒนาในรูปแบบที่ช่วยสร้างความเป็นธรรมด้วยจากความหมายทั้งหมดสามารถ สรุปได้ว่าการพัฒนา คือ การสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าจนเกิด การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาวะการณ์ของสังคมจากระดับหนึ่งไปสู่อีก ระดับหนึ่งที่คุณค่าเพิ่มขึ้น และต้องการมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

การทำให้เจริญขึ้น ทำให้รุ่งเรืองขึ้น ใช้ได้ทั้งการพัฒนาวัตถุ และการพัฒนาจิตใจ เช่นการพัฒนาชนบท การพัฒนาประเทศ การพัฒนาสติปัญญา และการพัฒนาจิตเป็นต้น แต่ศัพท์ทางพระพุทธศาสนาที่แท้จริงที่ใช้ในการพัฒนาจิตนั้น ท่านใช้คำว่า ภาวนา หมายถึง การทำให้มีการทำให้ เกิดขึ้น ทำให้เจริญ การอบรม การบำเพ็ญ เช่น คำว่า สมาธิภาวนา คือ การเจริญ การอบรม หรือ บำเพ็ญสมาธิ และคำว่า วิปัสสนาภาวนา คือ การเจริญ การอบรม หรือการบำเพ็ญวิปัสสนา^{๓๑} การพัฒนาแบบพุทธ เป็นการพัฒนาสังคมที่จะก่อให้เกิดสันติสุขต้องเป็นการพัฒนาที่ถ่อมมนุษย์ เป็น สาระโดยมุ่งให้เกิดพัฒนาการในบุคคลที่ประกอบกันเป็นสังคมพัฒนาการของบุคคลนี้ ในทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า ภาวนา คือการทำให้เจริญ ซึ่งมีความหมายต่างจากวิวัฒนาการ ที่แปลว่า รักการพัฒนาสังคมในทัศนะของพระพุทธศาสนา คือ การทำให้สังคมนั้นมีภาวะที่เอื้อให้บุคคลมีชีวิตที่ดีงามนั้น หมายถึง ชีวิตที่ไร้ทุกข์ หลุดพ้นจากความบีบคั้นรัดรั้งทั้งปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายใน สามารถที่จะกำหนดความเป็นอยู่ของตนด้วยสติปัญญา และความ پاکเพียรของชีวิตเช่นนี้ย่อมไม่ถูกกีดกันครอบงำให้จำกัดอยู่กับตัวเอง จึงมีจิตใจเป็นอิสระ และแผ่กว้างไปยังเพื่อนมนุษย์ และสรรพชีวิต ภาวะชีวิตดังกล่าวในทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า อีสรภาพ ซึ่งแปลว่าความเป็นใหญ่ในตนเอง^{๓๒}

จากข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ตามแนวคิดของนักวิชาการได้ประเด็นต่าง ๆ มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๒.๓

^{๓๑} พระเทพวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ), การพัฒนาจิต, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๒

^{๓๒} พระไพศาล วิสาโล, พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคม, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๔๓), หน้า ๑๘-๑๙.

ตารางที่ ๒.๓ ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนา

นักวิชาการ	ความหมาย
วิทยากร เชียงกุล, (๒๕๔๐, หน้า ๒๓)	การพัฒนา คือ การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์, (๒๕๓๒, หน้า ๒๕)	การพัฒนา ที่น่าจะส่งผลต่อคนส่วนใหญ่มี ๓ ลักษณะ ได้แก่ ๑. การพัฒนา หมายถึง ความก้าวหน้า ๒. การพัฒนา หมายถึง ความมั่นคง ๓. การพัฒนา หมายถึง ความก้าวหน้าและความมั่นคง

๒.๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตเป็นการศึกษาชีวิตตนเพื่อปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้มีคุณภาพ ผู้ที่สร้างชีวิตให้มีคุณภาพเท่านั้นจึงจะสร้างความสำเร็จให้กับชีวิตของตนได้มีนักวิชาการและความหมายของความคิดเห็นไว้หลากหลายทัศนะดังนี้

มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดคุณภาพชีวิตไว้ว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิต คือ “ความเชื่อในความเป็นมนุษย์ที่พัฒนาได้หรือเชื่อในความเป็นมนุษย์ว่าเป็นสัตว์ที่พัฒนาได้ จะทำให้เกิดจิตสำนึกที่ตนต้องฝึกฝนพัฒนาตนเองซึ่งแสดงอาการออกด้วยการเป็นผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนอันขึ้นไปถึงความเป็นผู้พร้อมที่จะฝึกฝนพัฒนาตนให้สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจิตสำนึกในการศึกษาหรือฝึกฝนพัฒนาตนจะทำให้บุคคลที่มีท่าทีต่อประสบการณ์ทั้งหลายอย่างใดที่เรียกว่ามองทุกอย่างเป็นการศึกษาเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตน” จากความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพจะเห็นว่ามนุษย์มีลักษณะสำคัญ คือความสามารถที่พัฒนาได้และเมื่อพัฒนาแล้วจะมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจจะมีวิถีชีวิตเป็นความเป็นอยู่ดีและมีความสุขบนพื้นฐานความต้องการของมนุษย์ ดังนั้นประโยชน์ของการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ความหมายเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิตเป็นลักษณะการดำเนินชีวิตที่เป็นไปตามลักษณะที่ดีมีความสุขไม่เดือดร้อน ไม่เบียดเบียนทั้งตนและผู้อื่นการมีคุณภาพชีวิตที่ดีเริ่มจากการมีจิตสำนึกที่ดีในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของตนเองก่อนเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นเริ่มมาจากการพัฒนาตนเองไปสำคัญซึ่งผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเป็นแนวทางในการวิจัยดังนี้

คุณภาพชีวิตเป็นชีวิตของบุคคลที่ไม่เป็นภาระ และไม่ก่อให้เกิดปัญหาให้กับสังคมเป็นชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย และจิตใจมีความพร้อมเพียงสามารถดำรงสถานะภาพทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และค่านิยมของสังคมได้ทั้งยังสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และปัญหาที่ซับซ้อนได้สามารถคาดคะเนเหตุการณ์ภายหน้าได้ถูกต้อง

และสามารถดำเนินวิถีชีวิตที่ชอบทำเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนประสงค์ภายใต้เครื่องมือทรัพยากรที่มีอยู่มี นักวิชาการได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้หลากหลายทัศนะดังนี้

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า “คุณภาพชีวิต” ประกอบด้วย คำ ๒ คำคือ “คุณภาพ” หมายถึง ลักษณะความดี และ “ชีวิต” หมายถึง ความเป็นอยู่ ความหมาย ของคำว่า “คุณภาพชีวิต” จึงหมายถึง ลักษณะที่มีความเป็นอยู่ที่ดี^{๓๓} สอดคล้องกับความหมายที่ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง คุณภาพชีวิตประกอบด้วยคำ ๒ คำ คือ คุณภาพชีวิต หมายถึงลักษณะที่ดี ลักษณะพิเศษ ลักษณะประจำตัว และชีวิต หมายถึง ความเป็นอยู่ตรงข้ามกับความตายโดยรวมแล้ว คุณภาพชีวิตจึงมีความหมายว่าความเป็นอยู่ที่ดีความอยู่ดีมีสุข^{๓๔} ซึ่งต่างจากความหมายที่ว่าคุณภาพ ชีวิต หมายถึงสภาพดำรงชีวิตที่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสม กับอัตรา อยู่ในกรอบ และระเบียบแบบแผนวัฒนธรรมที่ดิงามตามมาตรฐานที่ยอมรับของสังคม โดยทั่วไป พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม^{๓๕} และยังแตกต่าง กับความหมายที่ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึงชีวิตของบุคคลที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่าง เหมาะสม ไม่เป็นภาระ ไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคมเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสามารถ ดำรงชีวิตที่ชอบธรรม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และค่านิยมตลอดจนแสวงหาสิ่งที่ตนปรารถนา ให้ได้มาอย่างถูกต้องภายใต้เครื่องมือ และทรัพยากรที่มีอยู่^{๓๖} คุณภาพชีวิต หมายถึงการดำเนินชีวิต อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความสุขมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจสามารถปรับตัวให้เข้ากับ สภาพแวดล้อม และสังคมที่ตนอยู่ได้อย่างดี ในขณะที่เดียวกันก็สามารถเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้อย่าง เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้ศักยภาพส่วนบุคคลสร้างสรรค์พัฒนาตนเอง และสังคมให้อยู่ร่วมกันได้ อย่างสันติสุข^{๓๗} โดยมีประเด็นที่แตกต่าง คือคุณภาพชีวิตไม่ได้จำเป็นเฉพาะความอยู่ดีมีสุขเท่านั้น แต่ต้องดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม และไม่เป็นภาระของสังคมด้วย

^{๓๓} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๒๕, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๓๐), หน้า ๔๕.

^{๓๔} ดุษณี สุทธิปริยาศรี, การปฏิรูประบบการสาธารณสุขเพื่อสุขภาพดีถ้วนหน้าในศตวรรษที่ ๒๑, (คณะสาธารณสุขศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๒, หน้า ๔.

^{๓๕} ผาสุก ยุทธเมธา, คติชาวบ้านกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต, (กรุงเทพมหานคร: คอมแพคท์พริ้นจำกัด , ๒๕๔๐), หน้า ๗๒-๗๓.

^{๓๖} ศิริ ฮามสุโข, ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๔.

^{๓๗} UNESCO, “Indicator or Environment Quality of Life”, **Research and Paper in Social science**, no.38 (1978) : 85.

ดังนั้นอาจพอสรุปได้ว่าคุณภาพชีวิตหมายถึงการดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมมีความสุขทั้งด้านร่างกาย และจิตใจสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และสังคมที่ตนอยู่ได้เป็นอย่างดีในขณะเดียวกันก็สามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมดังนั้นคุณภาพชีวิต จึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของบุคคลในสังคมพร้อมทั้งสามารถสร้างสรรค์และพัฒนาสังคมที่ตนดำรงอยู่ได้อย่างดีและมีความเจริญก้าวหน้า

จากการให้ความหมายของคุณภาพชีวิต ของนักวิชาการ และผลการศึกษาของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักของคุณภาพชีวิตเพื่ออธิบาย การพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเสริมสร้างความสุขของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๔ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๔ ความหมายเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

นักวิชาการ	ความหมาย
ราชบัณฑิตยสถาน, (๒๕๓๐, หน้า ๔๕)	ลักษณะที่มีความเป็นอยู่ที่ดี
ดุชนี สุทธิปริยาศรี, (๒๕๔๒, หน้า ๔)	ความอยู่ดีมีสุข
ผาสุก ยุทธเมธา, (๒๕๔๓, หน้า ๑๔)	๑. สภาพชีวิตที่ตอบสนองต่อความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสมตามอัตภาพ ๒. พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับสังคม
ศิริ ฮามสุโพธิ์, (๒๕๔๓, หน้า ๑๔)	๑. การอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างเหมาะสม ๒. การแสวงหาสิ่งที่ตนปรารถนาให้ได้มาอย่างถูกต้องเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยทั่วไป
(องค์การยูเนสโก) UNESCO, (1978 p. 85)	๑. การดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม ๒. การพัฒนาตนเอง และสังคมให้อยู่ร่วมกันได้

๒.๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิต เป็นลักษณะการใช้ชีวิตสังคมได้อย่างปกติสุข และเหมาะสม โดยที่ไม่เป็นภาระต่อสังคม และส่วนรวม ซึ่งคุณภาพชีวิตต้องมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ ในการที่จะดำรงชีวิตอยู่ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่ตลอดเวลา มีศักยภาพในการปรับตัวให้อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข และร่วมพัฒนาสังคมไปในขณะเดียวกันด้วย มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตไว้หลากหลายลักษณะ ดังนี้

มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ คุณภาพชีวิต ไว้ว่าชีวิตเป็นความพึงพอใจอันเกิดจากการได้รับการตอบสนองทางจิตใจ สังคมทั้งในระดับจุลภาค และมหภาค และยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องความสามารถของสังคมในการปรับสนองความต้องการพื้นฐานของสมาชิกในสังคมด้วย^{๓๘} สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า คุณภาพชีวิต คือ การรับรู้ความรู้สึกของบุคคลจากประสบการณ์ที่มีต่อสถานะของตนเองในเรื่องของการมีระดับชีวิตที่ดีมีความสุขมีความพอใจทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ^{๓๙} และยังสอดคล้องกับแนวคิดที่นักวิชาการได้อธิบายไว้ว่า คุณภาพชีวิต เกิดจากสิ่งหลายมิติที่แยกกันอยู่มาเป็นมิติในเชิงภาวะวิสัย เช่นความร่ำรวยทรัพย์สินเงินทอง การมีสุขภาพที่ดีความสัมพันธ์ส่วนตัว เป็นต้น

๑) ประเภทของคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิตประกอบไปด้วยความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ ในการดำรงชีวิตของบุคคลเพื่อให้การดำเนินชีวิตในสังคมเป็นไปอย่างมีความสุข และยั่งยืน การพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงจำเป็นที่จะต้องทราบถึงประเภทของคุณภาพชีวิต เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถตอบสนองความต้องการ การพัฒนาได้อย่างแท้จริง มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับประเภทของคุณภาพชีวิตไว้ดังนี้

มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับประเภทของ คุณภาพชีวิต ไว้ว่าคุณภาพชีวิตแบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม โดยทางร่างกาย คือ บุคคลจะต้องมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บอันเป็นผลตอบสนองมาจากปัจจัยพื้นฐาน ด้านจิตใจ คือ บุคคลจะต้องมีสภาวะจิตใจที่สมบูรณ์ร่าเริงแจ่มใสไม่วิตกกังวล มีความรู้สึกพึงพอใจในชีวิตของตนเอง ครอบครัว และสังคม สิ่งแวดล้อมมีความปลอดภัยในชีวิต ทางด้านสังคม คือ บุคคล

^{๓๘} Sharma R.C., **Population and social economic development**, (New-Delhi : Dhapat ria & Son INDEA, 1975), p.109.

^{๓๙} อัจฉริยาภรณ์ สุพิชญ์, “คุณภาพชีวิตและการสนับสนุนทางสังคมของผู้ที่เป็นจิตเภท”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖), หน้า ๒๑.

สามารถดำรงชีวิตภายใต้บรรทัดฐาน และค่านิยมของสังคมในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมได้อย่างปกติสุข^{๔๐}

๒) ตัวชี้วัดในการวัดคุณภาพชีวิต

การชี้วัดคุณภาพชีวิต เป็นการทดสอบ การมีคุณภาพชีวิต ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งของบุคคล ซึ่งอาจรวมไปถึงสังคมด้วย ในการตอบโจทย์ว่าคุณภาพชีวิตเป็นเช่นไร เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านที่ยังขาดหรือยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ดี พอมันักวิชาการได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับ ตัวชี้วัดในการวัดคุณภาพชีวิตไว้ดังนี้

มีนักวิชาการได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับตัวชี้วัด ในการวัดคุณภาพชีวิตไว้ว่า การวัดคุณภาพชีวิต ควรมีองค์ประกอบของดัชนีคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นตัวชี้วัดทางสังคมที่สำคัญ จำแนกเป็น ๒ ประเภทหลัก ได้แก่^{๔๑}

(๑) ตัวชี้วัดทางสังคมเชิงภาวะวิสัย (Objective Well-being) เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ มุ่งไปที่วัดดูรายได้ของชาติ หรือครัวเรือน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โดยรายได้ของชาติ และข้อมูลทางเศรษฐกิจ เป็นสิ่งที่เข้าใจได้โดยทั่วไป และนำมาใช้อย่างกว้างขวาง แท้ที่จริงแล้ว การทำความเข้าใจตัววัดทางสังคมเชิงภาวะวิสัย ไม่ใช่เรื่องที่ซับซ้อน ตัวอย่างของตัวชี้วัดทางสังคมเชิงภาวะวิสัย ได้แก่ อัตราการอ่านออกเขียนได้ อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด ประเภทของที่อยู่อาศัย และค่าครองชีพ ผู้วางนโยบายมักใช้ตัวชี้วัดทางสังคมเชิงภาวะวิสัยวัดคุณภาพชีวิตของครัวเรือน ชุมชน เมือง และประเทศ การประเมินตัวชี้วัดทางสังคมเชิงภาวะวิสัย มักจะเกี่ยวพันกับการใช้สถิติ อย่างไรก็ตามตัวชี้วัดทางสังคมเชิงภาวะวิสัยไม่สามารถอธิบายสังคมได้อย่างแท้จริง

(๒) ตัวชี้วัดทางสังคมเชิงอัตวิสัย (Subjective Well-being) เกี่ยวข้องกับการวัดความพึงพอใจ ความรู้สึก ทัศนคติ และความเข้าใจในระดับบุคคล ซึ่งดูเหมือนเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เนื่องจากมีความยากในการกำหนด และวัดตัวชี้วัดนี้ ถูกแบ่งออกแบบมาเพื่อวัดความสุข และความพึงพอใจของมนุษย์ แนวคิดของตัวชี้วัดทางสังคมเชิงอัตวิสัย ความสัมพันธ์กับความเข้าใจ และทัศนคติ ในเรื่องของชีวิตที่เป็นสุขทั้งทางด้านครอบครัว เพื่อนฝูง และมาตรฐานความเป็นอยู่การศึกษา เป็นตัวอย่างที่ดีของการพัฒนาตัวชี้วัดทางสังคมเชิงอัตวิสัยที่สมบูรณ์ ได้แก่การชี้วัดในเรื่องของการประสบความสำเร็จ ความปลอดภัย และความสนุกสนานรวมถึงชีวิตการทำงาน และครอบครัว การประเมินเชิงอัตวิสัยอยู่บนพื้นฐานของการรายงานความเข้าใจความรู้สึก และการตอบสนองของบุคคลโดยทั่วไป ตัวชี้วัดทางสังคมเชิงอัตวิสัย ได้แก่ความรู้สึกที่ดี คุณภาพชีวิตที่ดี และความรู้สึกผาสุก

^{๔๐}ศิริ ฮามสุโพร, ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต, หน้า ๑๔.

^{๔๑}ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต และคณะ, คุณภาพชีวิต การทำงาน และความสุข, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมดาเพรส จำกัด, ๒๕๕๖), หน้า ๑๗-๑๙.

เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ และขึ้นอยู่กับว่า นักวิจัยต้องการศึกษาอะไร ดังนั้นตัวชี้วัดเชิงอัตวิสัยอยู่บนพื้นฐานของแบบสอบถามที่อยู่ในรูปแบบการให้คะแนนความพึงพอใจการประเมินความพึงพอใจและสภาพชีวิต

๓) องค์ประกอบของความอยู่ดีมีสุข

ความอยู่ดีมีสุข เป็นส่วนหนึ่งของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ของการดำรงชีวิต ตั้งแต่การเกิดจนกระทั่งตาย ความอยู่ดีมีสุขนี้ สามารถใช้เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินนโยบาย ด้านการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ด้วย เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของมนุษย์หรือประชาชนในสังคม มีนักวิชาการได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของความอยู่ดีมีสุข ไว้ดังนี้

มีนักวิชาการได้ให้ทัศนะขององค์ประกอบของความอยู่ดีมีสุขไว้ว่าความอยู่ดีมีสุขแบ่งออกเป็น ๗ ด้านประกอบไปด้วย^{๔๒}

(๑) ด้านสุขภาพอนามัย และโภชนาการ ซึ่งยังประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอีก ๔ ด้าน คือ ความยืนยาวของอายุการปลอดจากโรคภัยไข้เจ็บ โภชนาการ และการให้บริการสาธารณสุข

(๒) การศึกษาซึ่งครอบคลุมสาระต่าง ๆ ในกระบวนการเรียนรู้ความรู้พื้นฐานและทรรศนะต่าง ๆ รวมทั้งการเข้าถึงการบริการ และคุณภาพการศึกษา

(๓) ชีวิตของการทำงานเนื่องจากประชาชนจะใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่กับการทำงาน การทำงานจึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญมาก และชีวิตการทำงานที่มีคุณภาพก็จะเกี่ยวข้องกับ การจ้างงาน และความไม่พอใจในค่าจ้างที่ได้รับ องค์ประกอบด้านนี้ยังรวมถึงปัจจัยองค์ประกอบย่อยในด้านการใช้แรงงานเด็ก และผู้หญิงและระบบประกันสังคมด้วย

(๔) ชีวิตของครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุข โครงสร้าง และขนาดของครอบครัวเป็นตัวกำหนดระดับความเป็นอยู่ของสมาชิกครอบครัวที่มีความรักความอบอุ่นต้องรับรู้ความต้องการของสมาชิกแต่ละคน และดูแลสมาชิกทุกคนอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ

(๕) การเติบโตทางเศรษฐกิจ ความยากจนการกระจายตัวรายได้ และสวัสดิการเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายความอยู่ดีมีสุข ฉะนั้นการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงเป็นปัจจัยสำคัญของความอยู่ดีมีสุขการมีปัญหความยากจนที่รุนแรง และความไม่เท่าเทียมกัน ด้านรายได้ในระดับสูงสะท้อนการอยู่อย่างมีทุกชีในสังคมไปถนนี้ จึงนับเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นของเครื่องชี้วัดความอยู่ดีมีสุขด้วย

^{๔๒} สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, *คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคกลาง*, (กรุงเทพมหานคร: ทิพนธ์การพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๘-๑๐.

(๖) สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย การดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งจำเป็นต่อความอยู่ดีมีสุขเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนองค์ประกอบนี้รวมไปถึงประเด็นด้านที่อยู่อาศัยการอนามัยสิ่งแวดล้อมตลอดจนความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินโดยเฉพาะจากปัญหาอาชญากรรม

(๗) ด้านประชาธิรัฐ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน จะนำมาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดีการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเพิ่มพูน และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมนุษย์ให้เต็มขีดความสามารถ ซึ่งเป็นเครื่องมือของการยกระดับความอยู่ดีมีสุขขององค์ประกอบนี้จะรวมประเด็นเรื่องความยุติธรรมสิทธิมนุษยชน และสิทธิเสรีภาพทางการเมืองรวมทั้งการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ

ดังนั้นอาจพอสรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตคือคุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการรับรู้ และความรู้สึกพึงพอใจในการทำงาน โดยในแต่ละบุคคลจะมีการรับรู้ความรู้สึกแตกต่างกัน แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม ถือได้ว่าความพร้อมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ทั้ง ๓ ด้านนี้จะต้องได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ตัวชี้วัดทางสังคมเชิงภาวะนิสัยเป็นการชี้วัดในเรื่องของเศรษฐกิจเป็นสำคัญ และตัวชี้วัดทางสังคมเชิงอัตวิสัย เป็นการชี้วัดเกี่ยวกับความพึงพอใจความรู้สึกทัศนคติของตัวบุคคลเป็นหลัก องค์ประกอบของความอยู่ดีมีสุขนั้น เป็นปัจจัยที่สามารถชี้วัดคุณภาพชีวิตได้ เพราะในแต่ละองค์ประกอบล้วนแล้วแต่สามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการบริหาร การพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ โดยเฉพาะด้านสุขภาพอนามัยการศึกษาชีวิตครอบครัว เพราะถือเป็นองค์ประกอบขั้นพื้นฐานของคุณภาพชีวิต และการอยู่ดีมีสุข เพื่อให้คุณภาพชีวิตได้รับการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

จากการให้แนวคิดหลักที่นักวิชาการ และนักวิจัยได้ให้แนวคิดของคุณภาพชีวิตของนักวิชาการ และผลการศึกษาของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักของคุณภาพชีวิตเพื่ออธิบาย การพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเสริมสร้างความสุขของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๕ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๕ แนวคิดหลักที่นักวิชาการ และนักวิจัยได้ให้แนวคิดของคุณภาพชีวิต

นักวิชาการหรือนักวิจัย/หน่วยงาน	แนวคิดหลัก
ชาร์มา (Sharma), (1975 p.109)	ความพึงพอใจที่ได้รับการตอบสนองด้านจิตใจและสังคม
อัจฉริยาภรณ์ สุพิชญ์, (๒๕๔๖, หน้า ๒๑)	ความรู้สึที่ได้รับจากการมีชีวิตความเป็นอยู่
คัมมินส์ Cummins, (1998, p.68)	เกิดจากมิติเชิงภาวะวิสัย และอัตวิสัย
ศิริ ฮามสุโพธิ์, (๒๕๔๓, หน้า ๑๔)	๑. ด้านร่างกาย ๒. ด้านจิตใจ ๓. ด้านสังคม
ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต และคณะ, (๒๕๕๖, หน้า ๑๗-๑๘)	๑. ตัวชี้วัดทางสังคมเชิงภาวะวิสัย ๒. ตัวชี้วัดทางสังคมเชิงอัตวิสัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, (๒๕๔๒, หน้า ๘-๑๐)	๑. ด้านสุขภาพอนามัย และโภชนาการ ๒. การศึกษา ๓. ชีวิตของการทำงาน ๔. ชีวิตของครอบครัว ๕. การเติบโตทางเศรษฐกิจ ๖. สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ๗. ด้านประชารัฐ

๒.๒.๔ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นเรื่องที่ถือเป็นสิ่งที่ควรกระทำเพราะปัญหาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ส่วนใหญ่ ก็มีสาเหตุมาจากมนุษย์นั่นเอง เช่นปัญหาจำนวนประชากรมากเกินไป ปัญหาสิ่งแวดล้อมปัญหาทางด้านสังคม รวมถึงค่านิยมต่าง ๆ ของสังคม ดังนั้นหากจะกล่าวถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ามาเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

๑) ความหมายของการพัฒนาคุณภาพชีวิต

การพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นการพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ปรับปรุงการดำเนินชีวิต ให้สอดคล้อง และรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้หลายทัศนะดังนี้

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคมมนุษย์เป็นสังคมที่ต้องการความเจริญก้าวหน้า ต้องการชื่อเสียงเกียรติยศ เงินทอง การยอมรับจากวงสังคม

และประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ซึ่งไม่มีใครเลยจะสามารถปฏิเสธได้บ้าง ในแต่ละวันนั้นมนุษย์ต้องดิ้นรนขวนขวายใครคว่ำหาสิ่งที่ตนพึงปรารถนา เพื่อให้ได้มาดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงเป็นการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

การพัฒนาตนเอง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสามารถแบ่งออกเป็น ๔ มิติดังต่อไปนี้^{๔๓}

(๑) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านร่างกาย ได้แก่การให้ความสำคัญกับสุขภาพรู้จักบริโภคอาหารอย่างถูกต้องสุขลักษณะ และครบ ๕ หมู่ หาเวลาพักผ่อน และออกกำลังกายเป็นประจำเพื่อสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์

(๒) การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอารมณ์ เป็นการสร้างเสริมสุขภาพจิตที่ดีอยู่รู้จักควบคุมอารมณ์ด้วยการหมั่นฝึกให้ทาน การทำงานอดิเรกที่ชื่นชอบ การเข้าร่วมกิจกรรมสันทนาการ การฝึกสมาธิ เป็นต้น

(๓) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านสังคม เป็นการพัฒนาการยอมรับ และยกย่องจากสังคมอันได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ๆ หรือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้นการใช้เวลาว่างบำเพ็ญประโยชน์เพื่อชุมชน และการปฏิบัติตนโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น

(๔) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านสติปัญญา การเพิ่มทักษะทางด้านความรู้ให้กับตนเอง อาทิ เช่นการอ่านหนังสือ การเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะ และประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ การศึกษาข้อมูลด้วยตนเองจากสื่อสารสนเทศวิทยุโทรทัศน์

สอดคล้องกับความหมายที่ว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึงการรับรู้ความพึงพอใจ และการรับรู้สถานะด้านร่างกายจิตใจความสัมพันธ์ทางสังคม และสภาพแวดล้อมของบุคคลในการดำรงชีวิตในสังคม การพัฒนาตนเองเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี จึงควรพัฒนาสุขภาพในด้านร่างกาย ได้แก่การให้ความสำคัญกับสุขภาพ การบริโภคอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ การพักผ่อนให้เพียงพอ การออกกำลังกายเป็นประจำเพื่อสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ การพัฒนาทางด้านอารมณ์ ได้แก่การเสริมสร้างสุขภาพจิตที่ดีรู้จักควบคุมอารมณ์ การพัฒนาทางด้านสังคม อันได้แก่การใช้เวลาว่างบำเพ็ญประโยชน์เพื่อชุมชน การปฏิบัติโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม และการพัฒนาทางด้านสติปัญญา ได้แก่การเพิ่มทักษะทางด้านความรู้ให้กับตนเองการเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะ และประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ การศึกษาข้อมูลด้วยตนเองจากสื่อสารสนเทศ การเข้าร่วมรับถึงการหัดสังเกต และติดตามการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม^{๔๔}

^{๔๓}ทิวพร เฟิลล์มันน์, การพัฒนาคุณภาพชีวิต, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [http://www.stou.ac.th/sumrit/๑๑-๕๕\(๕๐๐\).html](http://www.stou.ac.th/sumrit/๑๑-๕๕(๕๐๐).html), [๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐].

^{๔๔}วรณา กุมารจันทร์, “คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาคใต้ตอนบน”, วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑.

จากการให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความอยู่ดีมีสุข ของนักวิชาการ และผลการศึกษาของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักของคุณภาพชีวิตเพื่ออธิบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเสริมสร้างความสุขของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๖ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๖ แนวคิดหลักที่นักวิชาการ และนักวิจัยได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับตัวชี้วัดในการวัดคุณภาพชีวิต

นักวิชาการหรือนักวิจัย/หน่วยงาน	แนวคิดหลัก
ทิวาพร เฟิร์ลมันน์, (ออนไลน์) http://www.stou.ac.th	๑. การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านร่างกาย ๒. การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอารมณ์ ๓. การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านสังคม ๔. การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านสติปัญญา
วรรณภา กุมารจันทร์, (๒๕๔๐ ,หน้า ๑๑)	ความพึงพอใจทางด้านร่างกายและจิตใจ สังคม และสภาพแวดล้อม

๒) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

แนวคิดของการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นการศึกษาชีวิตตน เพื่อปรับปรุง และพัฒนาให้มีคุณภาพ เพราะผู้ที่สร้างชีวิตให้มีคุณภาพเท่านั้นจึงจะสร้างความสำเร็จให้กับชีวิตของตนได้ มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการพัฒนาคุณภาพชีวิต ไว้หลายหลากทัศนะดังนี้

มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตไว้ว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตคือ “ความเชื่อในความเป็นมนุษย์ที่พัฒนาได้ หรือเชื่อในความเป็นมนุษย์ว่าเป็นสัตว์ที่พัฒนาได้จะทำให้เกิดจิตสำนึกที่ตนฝึกฝนพัฒนาตนเอง และแสดงออกอาการออกด้วยการเป็นผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน บ่งถึงความเป็นผู้พร้อมที่จะฝึกฝนพัฒนาให้สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจิตสำนึกในการศึกษาหรือฝึกฝนพัฒนาดน” จะทำให้บุคคลที่มีท่าทีต่อประสบการณ์ทั้งหลายอย่างหลากหลายที่เรียกว่ามองทุกอย่างเป็นการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาดนจากสำคัญของการพัฒนาคุณภาพจะเห็นว่ามนุษย์มีลักษณะสำคัญ คือ ความสามารถที่พัฒนาได้ และเมื่อพัฒนาแล้วจะมีความสุขสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ จะมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี และมีความสุขบนพื้นฐานของความต้องการของมนุษย์ ดังนั้นประโยชน์ของการพัฒนาคุณภาพชีวิต จึงสรุปได้ดังนี้

(๑) การพัฒนาคุณภาพชีวิต ช่วยทำให้บุคคลดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมโดยมีแนวทางการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น ส่งผลให้สังคมมีความสุขไปด้วย

(๒) การพัฒนาคุณภาพชีวิต กระตุ้นให้บุคคลและสังคมเกิดความกระตือรือร้นคิดที่จะปรับปรุงตัวเองสังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้นอยู่เสมอ

(๓) การพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้บุคคลรู้จักใช้ปัญญามีเหตุผลความมีคุณธรรมจริยธรรมหลักจิตวิทยาหลักการบริหาร เพื่อมาแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง และสังคม

(๔) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้บุคคลที่สังคมมีการอยู่รวมการด้วยความสมานสามัคคีช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง และปัญหาทางสังคม ซึ่งได้สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่ามิติในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่^{๔๕}

(๑) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านร่างกาย ได้แก่ การให้ความสำคัญกับสุขภาพ การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ บริโภคอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ เป็นการพัฒนาให้ร่างกายมีความแข็งแรงสมบูรณ์ และไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ

(๒) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านอารมณ์ ได้แก่ การสร้างเสริมสุขภาพจิตใจที่ดีรู้จักควบคุมอารมณ์ด้วย การพัฒนาทางด้านจิตใจด้วย การให้ทานการทำงานอดิเรกที่ชื่นชอบการเข้าร่วมกิจกรรมสันทนาการ การฝึกสมาธิการผ่อนคลายด้วย การฟังเพลง การพักผ่อน การท่องเที่ยว เป็นต้น

(๓) การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม เป็นการยอมรับ และยกย่องจากสังคมได้แก่การเข้าร่วมกิจกรรมกับสังคม หรือหน่วยงานต่าง ๆ ใช้เวลาว่างบำเพ็ญประโยชน์เพื่อชุมชนให้มีความร่วมมือกับสังคมในด้านต่าง ๆ ทางด้านสิ่งแวดล้อม และการปฏิบัติตนโดยยึดหลักของกฎหมาย และคุณธรรมจริยธรรม

(๔) การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสติปัญญา เป็นการเพิ่มทักษะทางด้านความรู้ให้กับตนเอง ได้แก่ การอ่านหนังสือ การเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ด้านต่าง ๆ การศึกษาข้อมูลสารสนเทศจากสื่อต่าง ๆ การสังเกต และการติดตามการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลจะต้องเริ่มต้นด้วยตนเองเปิดใจยอมรับกับการพัฒนาตนเองพัฒนาคุณภาพชีวิตต้องมีความพร้อมสำหรับการศึกษาเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงแล้วจะทำให้บุคคลนั้นสามารถใช้ชีวิตร่วมกันกับคนอื่น ๆ ในสังคมได้อย่างมีความสุขซึ่งแตกต่างจากกับแนวคิดที่ว่ากรอบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของข้าราชการในประเทศเกาหลีได้กำหนดไว้ ๑๐ มิติดังนี้^{๔๖}

(๑) ด้านการเดินทาง (Commuting) ตัวชี้วัด ได้แก่ ระยะเวลาในการเดินทางมาทำงาน

(๒) การทำงาน (work) ตัวชี้วัด ได้แก่ รายได้ชั่วโมงการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงาน และความมั่นคงในการทำงาน

(๓) ด้านสุขภาพ (Health) ตัวชี้วัด ได้แก่ สถานะสุขภาพในปัจจุบันความเครียดและความประมูล

^{๔๕}รศ.ดร.มานพ นักการเรียน, พระพุทธศาสนากับแนวคิดเรื่องคุณภาพชีวิต, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.sites.google.com/site/gemakkkr/word-of-the-weeh>), [๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐].

^{๔๖}Kim, M. and Cho, K.H., “Quality among government employees”, **Social Indicators Research**, (2003) : pp.387-409.

- (๔) ด้านครอบครัว (Family) ตัวชี้วัด ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส
- (๕) ด้านเศรษฐกิจของครอบครัว (Family finances) ตัวชี้วัด ได้แก่ รายได้เฉลี่ยสุทธิของครอบครัว สถานะทางการเงินของครอบครัว
- (๖) ด้านที่พักอาศัย (Housing) ตัวชี้วัด ได้แก่ การครอบครองที่พักอาศัย
- (๗) ด้านการพักผ่อน (Leisure) ตัวชี้วัด ได้แก่ จำนวนวันหยุดพักผ่อนจำนวนวันลาพักร้อน
- (๘) ด้านสังคม (Social life) ตัวชี้วัด ได้แก่ จำนวนเพื่อนที่มีการพบปะสังสรรค์
- (๙) ด้านชุมชน (Community) ตัวชี้วัด ได้แก่ ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน
- (๑๐) ด้านประเทศ (Community) ตัวชี้วัด ได้แก่ ความภูมิใจในประเทศตนเอง และความคิดที่ย้ายถิ่นไปต่างประเทศ

ดังนั้น สรุปได้ว่า แนวคิดการพัฒนาคูณภาพชีวิต คือการพัฒนาคนในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพอนามัย การศึกษาจิตใจคุณธรรม ความพร้อมในการดำรงชีวิตในสังคม ความสามารถในการประกอบอาชีพ รวมถึงการพัฒนาในทุกขั้นตอนของชีวิต นับตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยสูงอายุ เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งส่วนบุคคลสังคม และประเทศชาติ

จากการให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคูณภาพชีวิตของนักวิชาการ และผลการศึกษาของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักของคูณภาพชีวิตเพื่ออธิบายการพัฒนาคูณภาพชีวิต เพื่อเสริมสร้างความสุขของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๗ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๗ แนวคิดหลักที่นักวิชาการ และนักวิจัยได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาคุณภาพชีวิต

นักวิชาการหรือนักวิจัย/หน่วยงาน	แนวคิดหลัก
พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต.), (๒๕๓๗, หน้า ๒)	แนวทางในการดำรงชีวิต
รศ.ดร.มานพ นึกการเรียน (ออนไลน์) http://www.sites.google.com	๑) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านร่างกาย ๒) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านอารมณ์ ๓) การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม ๔) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านสติปัญญา
คิม และ โช(Kim, M. and Cho) (2003, p.387-409)	๑. ด้านการเดินทาง ๒. การทำงาน ๓. ด้านสุขภาพ ๔. ด้านครอบครัว ๕. ด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ๖. ด้านที่พักอาศัย ๗. ด้านการพักผ่อน ๘. ด้านสังคม ๙. ด้านชุมชน ๑๐. ด้านประเทศ

๒.๓ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเทศบาล

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเทศบาล คือ เทศบาลเป็นรูปแบบหนึ่งของการปกครองส่วนท้องถิ่น มีนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นหลัก ซึ่งมีรายได้ และงบประมาณที่บริหารจัดการเอง ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยได้ค้นคว้าเป็นแนวทางในการวิจัยดังนี้

๒.๓.๑ ความหมายของเทศบาล

เทศบาล เป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งของไทย ตามหลักการกระจายอำนาจ กล่าวคือ ราชการบริหารส่วนกลาง กระจายอำนาจไปให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอิสระที่จะดำเนินการปกครองภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด เป็นการปูพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย ระบบรัฐสภา เพราะเป็นการจำลองรูปแบบการปกครองประเทศมาใช้ในท้องถิ่น มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้หลายทัศนะดังนี้

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของเทศบาล ไว้ว่า เทศบาล หมายถึง (กฎ) น. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง^{๔๗} สอดคล้องกับความหมายที่ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการบริการต่าง ๆ โดยให้ประชาชนเข้าไปบริหารงานในองค์กรที่ทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่น โดยมีเจ้าหน้าที่ และงบประมาณของตนเอง ซึ่งองค์กรนี้ถือได้ว่าเป็นสถาบันที่แบ่งเบาภาระหน้าที่ของรัฐบาล ในการบริหารกิจการต่าง ๆ องค์กรนี้จะเป็นองค์การที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้น และรัฐบาลจะทำหน้าที่กำกับดูแล แต่องค์กรนี้มีสิทธิ และอำนาจตามกฎหมายบัญญัติไว้ในการกำหนดนโยบาย และบริหารกิจการให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้^{๔๘} และสอดคล้องกับความหมายของการปกครองท้องถิ่น ว่าการปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนในการบริหารงานท้องถิ่น ตามแนวความคิดที่ว่า ถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมจะเป็น “รัฐบาลของประชาชน” โดยประชาชน และประชาชน^{๔๙} รวมถึงความหมายว่าเทศบาลจัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งมีการจัดตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๖

^{๔๗}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, ๒๕๔๒), หน้า ๕๔๑.

^{๔๘}เชาวน์วงศ์ เสนพงศ์, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖), หน้า ๒๙.

^{๔๙}ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร: สมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๒๑.

การจัดตั้งเทศบาลกระทำโดยพระราชกฤษฎีกา และมีการแบ่งเทศบาลออกเป็น ๓ ประเภท แต่ละประเภท มีเงื่อนไขการจัดตั้ง ดังนี้^{๕๐}

๑. เทศบาลตำบลใช้เกณฑ์รายได้เป็นตัวกำหนด คือพื้นที่ใดจะจัดตั้งเทศบาลตำบลจะต้องมีรายได้ไม่ต่ำกว่า ๑๒ ล้านบาท (ไม่รวมเงินอุดหนุน) ประชากร ๗,๐๐๐ คนขึ้นไป อยู่กันหนาแน่น ไม่ต่ำกว่า ๑,๕๐๐ คนต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร

๒. เทศบาลเมือง คือท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นที่มีประชากร ๑๐,๐๐๐ คนขึ้นไป อยู่กันหนาแน่นไม่ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ คนต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร

๓. เทศบาลนคร คือท้องถิ่นที่มีประชากรตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐คนขึ้นไป อยู่หนาแน่น ไม่ต่ำกว่า ๓,๐๐๐คน ต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร

เทศบาล หรือ “การปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายถึง หน่วยงานการปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการบริการประชาชนในเขตพื้นที่หนึ่งๆ โดยเฉพาะ และหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นนี้จัดตั้งขึ้น และจะอยู่ในความดูแลของรัฐ^{๕๑} ซึ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นระบอบการปกครองที่สืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จึงเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์การนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาลแต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย และควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง^{๕๒} ซึ่งเทศบาลนั้นถือได้ว่าเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่ง เป็นราชการที่จัดอยู่ในระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งเกิดจากอำนาจทางการปกครองจากส่วนกลางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองกันเอง เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดแบบเต็มรูปแบบที่สมบูรณ์มากที่สุด มีระดับความเป็นประชาธิปไตย มากกว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ เป็นการจำลองรูปแบบการปกครองของประเทศ ระบบรัฐสภาเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นที่รู้จักของคนทั่วไป เทศจะตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่มีความเจริญมีประชากรมากโดยทั่วไปเทศบาลเมืองจะเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด^{๕๓}

เทศบาลถือได้ว่าเป็นหน่วยงานการปกครองในระดับท้องถิ่นที่เก่าแก่คุ้นเคย และเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งยังเป็นรูปแบบหนึ่งของการปกครอง

^{๕๐} สนิท จรอนันต์, ความเข้าใจเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทสุชมและบุตร จำกัด, ๒๕๔๓), หน้า ๒๙.

^{๕๑} โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต, พิมพ์ครั้งที่ ๔, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๖), หน้า ๑๕.

^{๕๒} ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร, ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๒), หน้า ๒.

^{๕๓} เฉลิมพล แก้วแกมเมือง, “อาคารสำนักงานเทศบาลนครศรีอยุธยา”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๑), ๕๖.

ท้องถิ่นที่กระจายอำนาจเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับ เช่น ฉบับปี ๒๕๔๐ และฉบับปี ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นโดยเปิดโอกาสให้ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่นของตนเอง อันเป็นการพัฒนาพื้นฐานของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เทศบาลยังแบ่งเป็น เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล โดยในพื้นที่นี้นำเทศบาลตำบล ๒ แห่ง มาศึกษาเปรียบเทียบ เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ มาตรา ๕๐ เช่น รักษาความเรียบร้อยของประชาชน บำรุงศิลปจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น รวมทั้งมีอำนาจในการบริหารจัดการหรือปฏิบัติงาน ให้บริการพัฒนาเทศบาลทั้งในด้านเศรษฐกิจ และสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง^{๕๔}

สรุปได้ว่า เทศบาล คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอันเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการบริหารกิจการบ้านเมืองของรัฐบาล ที่เกิดจากอำนาจการปกครองของรัฐบาลมีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นโดยเปิดโอกาสให้ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่นของตนเอง เช่น รักษาความเรียบร้อยของประชาชน บำรุงศิลป จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น อันเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งมีอำนาจในการบริหารจัดการหรือปฏิบัติงาน ให้บริการประชาชน และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ให้มีความสุข และทั่วถึง

จากการให้ความหมายของเทศบาล ของนักวิชาการ และผลการศึกษาของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักของคุณภาพชีวิตเพื่ออธิบาย การพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อเสริมสร้างความสุขของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๘ ดังต่อไปนี้

^{๕๔} สุนันทา กาหยี, “การเปรียบเทียบความพร้อมในการบริหารจัดการระหว่างเทศบาลตำบลห้วยยอดกับเทศบาลตำบลนาหวาง ในอำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๓), หน้า ๗๘.

ตารางที่ ๒.๘ แนวคิดหลักที่นักวิชาการ และนักวิจัยได้ให้ความหมายของเทศบาล

นักวิชาการหรือนักวิจัย/หน่วยงาน	ความหมาย
ราชบัณฑิตยสถาน, (๒๕๔๒, หน้า ๕๔๑)	เทศบาล หมายถึง องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง
เชาวน์วัศ เสนพงศ์, (๒๕๔๖, หน้า ๒๙)	การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการบริการต่าง ๆ ของท้องถิ่น
ชวรงค์ ฉายะบุตร, (๒๕๓๙, หน้า ๒๑)	เป็น “รัฐบาลของประชาชน” โดยประชาชนและประชาชน
สนิท จรอนันต์, (๒๕๔๓, หน้า ๒๙)	เทศบาลจัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่ง
โกวิทย์ พวงงาม, (๒๕๔๖, หน้า ๑๕)	การปกครองส่วนท้องถิ่นนี้จัดตั้งขึ้นและจะอยู่ในความดูแลของรัฐ
ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร, (๒๕๕๒, หน้า ๒)	องค์การนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาลแต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย
เฉลิมพล แก้วแกมเมือง, (๒๕๕๑, หน้า ๕๖)	เป็นการจำลองรูปแบบการปกครองของประเทศ
สุนันทา กาหยี, (๒๕๕๓, หน้า ๗๘)	เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖

๒.๓.๒ ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งในแง่การพัฒนาชุมชน และการปกครองระบบประชาธิปไตย นอกจากความสำคัญแล้ว การปกครองส่วนท้องถิ่นยังเป็นเรื่องจำเป็น เพราะสังคมที่กว้างใหญ่มีอาณาเขตใหญ่โตย่อมเป็นเรื่องยากที่จะให้รัฐบาลกลางดูแลได้ทั่วถึง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการกระจายอำนาจเพื่อให้ท้องถิ่นได้ช่วยเหลือตนเอง ความสำคัญ และความจำเป็นของการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงสรุปได้ดังนี้

การปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีส่วนช่วย แบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางในแง่ที่ว่า ผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นและผู้มีส่วนท้องถิ่นย่อมจะเข้าใจถึง ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นดีกว่าคนต่างถิ่น ดังนั้นการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีผลสำคัญ คือทำให้ท้องถิ่นรู้จักการแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยรัฐบาลกลางเป็นแต่เพียงหน่วยส่งเสริมด้วย งบประมาณบางส่วน และด้วยความรู้ทางเทคนิคโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาชนบทซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลนั้นจำเป็นจะต้องกระทำควบคู่ไปกับ

การปกครองส่วนท้องถิ่น^{๕๕} การปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญต่อ การปกครองประเทศหลายประการ กล่าวคือ

๑. การปกครองท้องถิ่นจะมีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลส่วนกลาง เพราะการปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์กรกระจายไปทั่วพื้นที่ของประเทศ มีความใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นจึงสามารถทำหน้าที่แทนรัฐบาลกลางได้ดี

๒. การปกครองท้องถิ่นช่วยตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ดีกว่า รัฐบาลกลาง

๓. การปกครองท้องถิ่นช่วยให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ทำให้ประชาชน ได้ฝึกฝนเรียนรู้ สร้างจิตสำนึกรวมทั้งวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมในระบอบการปกครอง การปกครองท้องถิ่นจึงเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

๔. การปกครองท้องถิ่นช่วยเป็นแหล่งฝึก และสร้างผู้นำทางการเมือง การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้นักการเมืองได้ฝึกทักษะในการบริหาร และการดำเนินกิจกรรมของท้องถิ่นก่อน จะไปทำหน้าที่ในระดับชาติ ดังจะเห็นได้จากการที่นักการเมืองท้องถิ่นจำนวนมากพัฒนาตนเองไปเป็น นักการเมืองระดับชาติ

๕. การปกครองท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาท้องถิ่นชนบท เพื่อการพึ่งพาตนเอง แทนที่จะคอยพึ่งพิงการช่วยเหลือจากส่วนกลาง^{๕๖}

จากการให้แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญการปกครองท้องถิ่น ของนักวิชาการ และผล การศึกษาของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักของคุณภาพชีวิตเพื่ออธิบาย การพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเสริมสร้างความสุขของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอ จอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๙ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๙ แนวคิดหลักที่นักวิชาการ และนักวิจัยได้ให้ความสำคัญการปกครองท้องถิ่น

นักวิชาการหรือนักวิจัย/หน่วยงาน	แนวคิด
ลิขิต อีร์เวคิน, (๒๕๔๘, หน้า ๓๓๕)	การปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีส่วนช่วยแบ่งเบา ภาระของรัฐบาลกลาง
ธีรฤทธิ โสภิชฐกุล, (๒๕๕๐, หน้า ๒๑)	การปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการปกครอง ประเทศหลายประการ

^{๕๕}ลิขิต อีร์เวคิน ,วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๗).

^{๕๖}ธีรฤทธิ โสภิชฐกุล, การปกครองท้องถิ่นไทย, (ฉะเชิงเทรา: เอ็มเอ็นคอมพิวออฟเซต, ๒๕๕๐), หน้า ๒๑.

๒.๓.๓ เทศบาลตำบล

เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับเมืองขนาดเล็ก โดยทั่วไปเทศบาลตำบลมีฐานะเดิมเป็นสุขาภิบาลหรือองค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) การจัดตั้งเทศบาลตำบลกระทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะท้องถิ่นขึ้นเป็นเทศบาลตำบลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ เทศบาลตำบลมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่งทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายบริหารและสภาเทศบาลซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๑๒ คนที่ราษฎรในเขตเทศบาลเลือกตั้งมาทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของราษฎรเขตเทศบาล

เทศบาลตำบลมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความสะอาด สร้างและบำรุงถนน และท่าเรือ ดับเพลิงและกู้ภัย จัดการศึกษา ให้บริการสาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ และรักษาวัฒนธรรมอันดีในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังอาจจัดให้มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอื่น ๆ ได้ตามสมควร

เทศบาลตำบลโดยทั่วไปมีชื่อตามตำบลที่เทศบาลตั้งอยู่ แต่ก็มีหลายแห่ง (ส่วนใหญ่จะเป็นเทศบาลตำบลที่ได้รับการยกฐานะขึ้นมาจากสุขาภิบาล) ที่ไม่ได้ใช้ชื่อของตำบลหรืออำเภอที่ตั้งเทศบาลเป็นชื่อ เช่น เทศบาลตำบล กม.๕ ที่ตั้งอยู่ในตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นอกจากนี้ เทศบาลตำบลแห่งหนึ่ง ๆ อาจมีเขตครอบคลุมพื้นที่ตำบลอันเป็นที่ตั้งเทศบาลแห่งนั้นทั้งตำบล หรือครอบคลุมพื้นที่เพียงบางส่วนของตำบล ส่วนพื้นที่ตำบลเดียวกันซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาลนั้นจะอยู่ในความดูแลขององค์กรบริหารส่วนตำบล (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับล่างสำหรับพื้นที่ชนบท) หรือบางครั้งเขตเทศบาลยังอาจครอบคลุมไปถึงพื้นที่บางส่วนของหรือทั้งหมดของตำบลอื่นที่อยู่ข้างเคียงก็ได้

หากท้องถิ่นที่เป็นเทศบาลตำบลเจริญเติบโตขึ้นจนมีประชากรถึง ๑๐,๐๐๐ คน และมีรายได้พอควร อาจได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลเมือง (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับเมืองขนาดกลาง) ซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่และความเป็นอิสระมากขึ้น และเขตเทศบาลก็อาจขยายออกไปตามชุมชนเมืองที่ขยายตัวโดยยุบองค์กรบริหารส่วนตำบลข้างเคียงที่กลายสภาพจากชนบทเป็นเมืองเข้ามารวมด้วย แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ ปัจจุบัน ณ วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๘ มีเทศบาลตำบลทั้งสิ้น ๒,๒๓๓ แห่ง^{๕๗}

^{๕๗} กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. กระทรวงมหาดไทย. "สรุปข้อมูล อบททั่วประเทศ." [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.dla.go.th/work/abt/index.jsp> ๒๕๕๗, [๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐].

ส่วนงานของเทศบาลประกอบด้วยหน่วยงานหลัก ๖ ส่วน ดังนี้^{๕๘}

๑. สำนักงานปลัดเทศบาล มีหน้าที่ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามกฎระเบียบแบบแผนนโยบายของเทศบาล เป็นเลขานุการของสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรีเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานธุรการ งานประชาสัมพันธ์ งานนิติการ งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานทะเบียน ตลอดจนงานอื่น ๆ ที่มีได้กำหนดไว้เป็นงานใดโดยเฉพาะ เช่น สถานธนาบาล

๒. ส่วนการคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงินและการบัญชี การจัดเก็บภาษีต่าง ๆ เช่น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย งานจัดทางงบประมาณ งานผลประโยชน์ของเทศบาล ควบคุมดูแลพัสดุ และทรัพย์สินของเทศบาล

๓. ส่วนสาธารณสุข มีหน้าที่แนะนำช่วยเหลือด้านการเจ็บป่วยของประชาชน การป้องกันและระงับโรคติดต่อ การสุขาภิบาล การรักษาความสะอาด งานสัตว์แพทย์ ตลาดสาธารณะ สุสาน ฌาปนสถานสาธารณะ และงานด้านสาธารณสุข ตลอดจนควบคุมการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องสุขภาพอนามัยของประชาชน เช่น การแต่งผม การจำหน่ายอาหาร ซึ่งรวมทั้งงานสาธารณสุขอื่น ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายหรืองานที่ได้รับมอบหมาย

๔. ส่วนช่าง มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับงานโยธา งานบำรุงรักษาทางบก ทางระบายน้ำ สวนสาธารณะ งานสำรวจแบบแผน งานสถาปัตยกรรม ผังเมือง งานสาธารณูปโภค งานเกี่ยวกับไฟฟ้า และงานควบคุมการก่อสร้างอาคาร เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

๕. ส่วนการประปา มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการให้บริการ และจำหน่ายน้ำสะอาด ตลอดจนจัดเก็บขยะผลประโยชน์ในการนี้

๖. ส่วนการศึกษา มีหน้าที่ดำเนินการด้านการศึกษาระดับประถมศึกษาของเทศบาล งานการสอน การนิเทศ การศึกษา งานสวัสดิการสังคม และนันทนาการ ตลอดจนการปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบของการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ และส่งเสริมการประยุกต์ใช้ในทุกระดับองค์กร และบุคคล เพื่อให้เทศบาลตำบลสามารถนำเอาหลักการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับพื้นที่ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการผู้บริหาร และบุคลากรของเทศบาลตำบล เพื่อให้ผู้นำเอาองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของ เทศบาลตำบลได้รวมถึงสามารถปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างแก่บุคลากรในองค์กรและประชาชนในพื้นที่ มีอยู่ ๕ ประการ คือ

๑. ผู้บริหารเทศบาลตำบลจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการบริหาร มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกในการทำงาน คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก โดยผู้นำควรจะพัฒนาทักษะ

^{๕๘} สนิท จรอนันต์, ความเข้าใจเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบายการศึกษา, ๒๕๔๙), หน้า ๓๒ - ๓๔.

ในการทำงาน โดยเฉพาะด้านการประสานงาน เพื่อให้เทศบาลตำบลมีเครือข่ายการทำงานที่จะช่วยดูแลพัฒนาพื้นที่

๒. เทศบาลตำบลต้องบริหารงานโดยจัดสรรงบประมาณทางการบริหารให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

๓. เทศบาลตำบลต้องจัดทำฐานข้อมูลของพื้นที่ที่รับผิดชอบ และสร้างระบบ/กลไกในการปรับปรุงฐานข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถนำเอาข้อเท็จจริงมากำหนดแผนการดำเนินงานของเทศบาลตำบล ซึ่งจะทำให้เทศบาลตำบลสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้จริง

๔. เทศบาลตำบลต้องสร้างการมีส่วนร่วมจากประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดการยอมรับ และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างชุมชน ให้เข้มแข็งเพื่อให้ประชาชนมีความตระหนัก มีความรับผิดชอบในการพัฒนาพื้นที่ รวมทั้งสามารถพัฒนาตัวเอง/กลุ่ม/ชุมชน ได้อย่างต่อเนื่อง

๕. เทศบาลตำบลต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงานด้วยความโปร่งใส และให้บริการประชาชนด้วยความเป็นธรรม เพื่อสร้างความรู้สึกว่า เทศบาลตำบล เป็นองค์กรของประชาชน ที่เป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนาพื้นที่/ชุมชน ร่วมกับประชาชน

จากการให้แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาลตำบล ของนักวิชาการ และผลการศึกษาของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักของคุณภาพชีวิตเพื่ออธิบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเสริมสร้างความสุขของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๑๐ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๑๐ แนวคิดหลักที่นักวิชาการ และนักวิจัยได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับตัวชี้วัดของเทศบาลตำบล

นักวิชาการหรือนักวิจัย/หน่วยงาน	แนวคิดหลัก
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (๒๕๖๐, ออนไลน์)	เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับเมืองขนาดเล็ก
สนิท จรอนันต์, (๒๕๔๙, หน้า ๓๒ – ๓๔)	ส่วนงานของเทศบาลประกอบด้วยหน่วยงานหลัก ๑. สำนักงานปลัดเทศบาลจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการบริหาร ๒. เทศบาลตำบลต้องบริหารงานโดยจัดสรรงบประมาณ ๓. เทศบาลตำบลต้องจัดทำฐานข้อมูลของพื้นที่ที่รับผิดชอบ ๔. เทศบาลตำบลต้องสร้างการมีส่วนร่วมจากประชาชน ๕. เทศบาลตำบลต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงานด้วยความโปร่งใส

๒.๓.๔ ยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ (พ.ศ.๒๕๕๖ - พ.ศ.๒๕๖๐)^{๕๙}

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

เป้าประสงค์ : โครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การคมนาคม และการขนส่งโดยมุ่งเน้นโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อการเกษตรและขนส่งมวลชนสาธารณะสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตแก่ชุมชน

กลยุทธ์ : มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานตามความจำเป็น พัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร และพัฒนาระบบคมนาคมเพื่อการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมที่สามารถก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ชุมชน

ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา
๑.การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	๑. พัฒนาเส้นทางการคมนาคมและขนส่งทั้งทางถนนสะพานที่เหมาะสมสามารถตอบสนองความจำเป็น และความต้องการของคนในท้องถิ่นมีความสอดคล้อง และเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การสร้างงานและกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ๒. ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของถนนให้ได้มาตรฐานที่ดี มีความปลอดภัยในการเดินทางและขนส่งสินค้าจัดให้มีไฟสัญญาณจราจรป้ายเส้นทาง ระบบไฟฟ้าส่องสว่างที่เหมาะสมเพียงพอ รวมถึงการปรับปรุงคุณภาพการคมนาคมขนส่งทางน้ำ ๓. พัฒนาและปรับปรุงระบบข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภค ให้สามารถใช้วางแผนตัดสินใจในการพัฒนาได้ตามลำดับความสำคัญ ความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อลดความซ้ำซ้อนของโครงการ สามารถกำหนดแนวทางในการใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่าต่อการลงทุน ๔. จัดทำผังเมือง ข้อบังคับการใช้พื้นที่ เพื่อกำหนดนโยบายและควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน อาคารบ้านเรือน โรงงาน และการวางแผนพื้นที่เพาะปลูกโดยได้รับความเห็นชอบจากประชาชนในพื้นที่

^{๕๙} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๖, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๖ -๒๕๖๐, (กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี).

ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา
	๕. ผลักดันให้เกิดระบบการให้บริการขนส่งสาธารณะ และขนส่งมวลชนที่เชื่อมโยงกับท้องถิ่นอื่นอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถรองรับการใช้งานของประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวในและต่างประเทศ ๖. ปรับปรุงและพัฒนาสาธารณูปโภคด้านการเกษตรและชลประทานเพื่อการเกษตรให้สามารถป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยแล้งที่มีต่อภาคเกษตรกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๗. ปรับปรุงและพัฒนาสาธารณูปโภค เพื่อเพิ่มศักยภาพ และสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนในท้องถิ่นโดยเฉพาะการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สร้างมูลค่าเพิ่มและลดค่าใช้จ่ายในการกระจายสินค้า เช่น การจัดตั้งและดูแลตลาดกลางรับซื้อขาย ๘. พัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรอย่างมีส่วนร่วม ตลอดจนติดตามประเมินผลความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ความยั่งยืน

เป้าประสงค์ : ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาชุมชนทั้งในด้านพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและการบริการเพิ่มพูนทักษะในการผลิตการตลาดตลอดจนการพัฒนา ในลักษณะของการรวมกลุ่ม (Cluster) ระหว่างท้องถิ่น

กลยุทธ์ : ส่งเสริมให้ประชาชนมี ความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วม พัฒนาพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการและวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา
๒. การพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๑. ส่งเสริมและพัฒนากิจการท่องเที่ยวในชุมชน ทั้งกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเดิมและเพิ่มกิจกรรมใหม่ เช่นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชิงสุขภาพ และเชิงนิเวศที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณีบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม เหมาะสมกับศักยภาพ และเกิดประโยชน์ต่อคนในท้องถิ่น

ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา
	๒. ศึกษา รวบรวม และเผยแพร่ข้อมูล เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อให้สามารถเตรียมความพร้อม และรับมือกับการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยว และวิสาหกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๓. สร้างการมีส่วนร่วม และเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในการพัฒนาและประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักทั้งในระดับประเทศ และต่างประเทศ ๔. พัฒนาความรู้ผู้ประกอบการในท้องถิ่น ในด้านการบริหารจัดการธุรกิจ ประกอบด้วย การตลาด การผลิต/การบริการ การบริหารจัดการ และการเงิน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากร ทักษะแรงงาน การศึกษา และพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่า ยกระดับการค้าและบริการให้ได้มาตรฐาน สามารถแข่งขันได้ในตลาดการค้าอาเซียน ๕. เสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชนมีอำนาจในการต่อการจัดการหาปัจจัยการผลิต เพื่อลดต้นทุนในการผลิตตลอดจนแสวงหาโอกาสทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศร่วมกันในลักษณะกลุ่มเครือข่าย โดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ๖. ส่งเสริมการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการธุรกิจเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตการออกแบบเพื่อเพิ่มคุณภาพ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า/บริการ การตลาด และการขายที่เชื่อมโยงสู่ตลาดภายนอก

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์ : ๑. ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พัฒนา และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศในท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

๒. ชุมชนมีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาในด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ระบบนิเวศ

กลยุทธ์ : ๑. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมโดยชุมชน

๒. ป้องกันและแก้ปัญหาขยะ และมลภาวะในชุมชน

ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา
การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑. พัฒนาระบบการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมเช่น ปัญหา น้ำเสีย ขยะมูลฝอย ปัญหาหมอกควันให้อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด โดยส่งเสริมให้ชุมชนสามารถดำเนินการด้วยตนเองมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ๒. ส่งเสริมให้มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐเอกชน ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ๓. ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มและเครือข่ายในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยชุมชน เช่นการแก้ปัญหาหมอกควัน ไฟป่า ๔. การให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เพื่อลดปริมาณขยะมีการคัดแยกที่เหมาะสมมีการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี และสร้างประโยชน์จากขยะในชุมชน รวมถึงการดูแลรักษาแม่น้ำ ลำคลองไม่ให้เน่าเสีย ๕. สร้างองค์ความรู้จากการศึกษาดูงานการหาต้นแบบที่ดีในการบริหารจัดการขยะและมลภาวะเพื่อนำมาเป็นแบบอย่างแนวทางปฏิบัติ ขยายผลสู่ชุมชนและท้องถิ่นอื่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรภาคเอกชน เช่นการพัฒนาระบบการกำจัดขยะมูลฝอย การแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่า ๖. ส่งเสริม สนับสนุนและนํางานวิจัยเกี่ยวกับพลังงานทดแทน และพลังงานทางเลือกมาใช้ปฏิบัติอย่างป็นรูปธรรมเพื่อการอนุรักษ์พลังงานอย่างยั่งยืน โดยเริ่มจากหน่วยงานภาครัฐ และขยายไปยัง

ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา
	ภาคอุตสาหกรรมเกษตรกรรม ที่อยู่อาศัย และอื่น ๆ ๗. ให้ความรู้ ปลุกจิตสำนึก และสร้างแรงจูงใจของคนในท้องถิ่น ด้านการอนุรักษ์พลังงาน การใช้พลังงานทดแทน โดยเปรียบเทียบ ให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อตนเองและท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การอนุรักษ์ฟื้นฟูและสืบสาน ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

เป้าประสงค์ : ชุมชนและองค์กรภาคสังคมในท้องถิ่น สามารถอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบสาน ศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นของตนให้ดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ : ๑. พัฒนาองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในเชิงองค์รวม
๒. อนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชน

ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา
การอนุรักษ์ฟื้นฟู และสืบสานศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เอกสาร รายการโทรทัศน์ สื่อ online เป็นต้น เพื่อเผยแพร่ให้เกิดการรับรู้ในวงกว้าง โดยมุ่งเน้นความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ ๒. พัฒนาและเปิดพื้นที่ทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม จัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นไปยังสถานที่ต่าง ๆ ภายนอก เช่น การจัดกิจกรรมการเข้าร่วมงานแสดงสินค้าเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม และการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการรับรู้ในวงกว้าง และเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

เป้าประสงค์ : ๑.กลุ่มเด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ ได้รับการส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๒.กลุ่มผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ประสบปัญหาทางสังคมได้รับบริการและสวัสดิการอย่างทั่วถึง รวดเร็วและเป็นธรรมบนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง

กลยุทธ์ : ๑.ส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๒. ส่งเสริมสุขภาวะที่ดีของคนในชุมชน

๓. พัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก เยาวชนสตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส

ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา
การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน	๑. จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ที่เป็นการศึกษาทั้งในระบบ และนอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งเสริมสร้างสภาพแวดล้อมแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เหมาะสมและเพียงพอสำหรับประชาชน กลุ่มอาชีพและการรวมกลุ่มตามอัธยาศัย ๒. ส่งเสริม พัฒนาและยกระดับคุณภาพมาตรฐานบริการทางการศึกษาและการศึกษาวิจัยของสถานศึกษาในสังกัดและสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและสร้างโอกาสทางการศึกษาสำหรับประชาชนทุกระดับ พัฒนาความพร้อมต่อการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ๓. พัฒนาระบบสวัสดิการ และบริการสุขภาพทางด้านสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาล และฟื้นฟูสมรรถภาพ ยกระดับคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพที่มีคุณภาพมาตรฐาน โดยให้ประชาชนในชุมชนสามารถเข้าถึงบริการได้สะดวกและทั่วถึง ๔. ส่งเสริมเครือข่ายด้านสาธารณสุขในการเฝ้าระวัง ควบคุมโรคที่เป็นปัญหาสำคัญ โรคอุบัติใหม่และภัยสุขภาพ พัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในการป้องกันโรคและสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุกในชุมชน ๕. สนับสนุนการศึกษา พัฒนา และการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทย และสมุนไพรให้เป็นที่ยอมรับในชุมชน ๖. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีทักษะในการดูแลสุขภาพของตนเอง รวมถึงการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจของคนในชุมชน

ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา
	๗. สสำรวจรวบรวมข้อมูลเด็ก เยาวชน สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ในท้องถิ่น เพื่อจัดทำแผน กำหนดแนวทางในการจัดสวัสดิการทางสังคม ทั้งในด้านการศึกษาการพัฒนาอาชีพ และการเข้าถึงปัจจัยการยังชีพ ๘. พัฒนาการให้บริการ และโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมกับกลุ่มประชาชน เป้าหมาย เช่นการจัดทำ ทะเบียนเพื่ออำนวยความสะดวกในการรับบริการ ด้านต่าง ๆ การสร้างทางลาดสำหรับผู้พิการ การรักษาพยาบาล เป็นต้น ๙. ส่งเสริมการเข้าถึงสวัสดิการสังคม ความเสมอภาคและพัฒนาศักยภาพ แก่กลุ่มประชาชนเป้าหมาย สนับสนุนกองทุนเพื่อส่งเสริมการจัดสวัสดิการ สังคมคุ้มครองเด็กส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และผู้สูงอายุ ๑๐. ส่งเสริม และพัฒนาอาชีพให้แก่กลุ่มประชาชนเป้าหมายในชุมชน/ท้องถิ่นตามศักยภาพ รวมทั้งสนับสนุนด้านการตลาด เพื่อให้มีงานทำมีรายได้ สามารถพึ่งพาตนเองได้

ยุทธศาสตร์ ๖. การป้องกัน บรรเทาสาธารณภัยและการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยในชุมชน

เป้าประสงค์ : ๑ ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน และสามารถป้องกันและรับมือกับสาธารณภัยต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒ ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไข สามารถลดปัญหาอาชญากรรมและความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในชุมชน

กลยุทธ์ : ๑. รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชุมชน

๒. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓. ป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและปัญหาแรงงานต่างด้าว

ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา
การป้องกันบรรเทาสาธารณภัยและการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยในชุมชน	๑. ส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครชุมชน ตำรวจบ้านกลุ่มจิตอาสา, อปพร., อสม. เพื่อเฝ้าระวังและรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชน ๒. รณรงค์ประชาสัมพันธ์, ให้ความรู้ จัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันภัยที่อาจเกิดขึ้นในชุมชน ๓. พัฒนาความร่วมมือ และบูรณาการระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัด กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ รวมทั้งการรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหา

ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา
	๔. ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (อปพร.) กลุ่มอาสาสมัครดับไฟป่า ๕. พัฒนา ปรับปรุงระบบเพิ่มประสิทธิภาพงานการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยและรักษาความสงบปลอดภัยในชุมชนอย่างพอเพียง ๖. สนับสนุนและส่งเสริมการจัดการและป้องกันปัญหาภัยแล้ง อุทกภัย สาธารณภัย รวมถึงการเตรียมความพร้อมให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยอย่างทันท่วงที ๗. นำเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันและแก้ปัญหาการเฝ้าระวังการแจ้งเตือนด้านสาธารณภัย ๘. บูรณาการความร่วมมือระหว่างเทศบาลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในการแก้ไขปัญหาเสพติด อบายมุขปัญหาแรงงานต่างด้าว อย่างมีระบบ เช่น โรงเรียน วัด องค์กรภาคเอกชนผู้ประกอบการและประชาชนในท้องถิ่น ฯลฯ เพื่อกำหนดมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและดำเนินการตามกฎหมายอย่างจริงจัง ๒. ส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการแก่เด็ก และเยาวชน เพื่อป้องกันปัญหาเสพติด ๓. พัฒนาระบบการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวและการให้สิทธิของคนพื้นที่สูง ให้มีสิทธิตามที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนเตรียมความพร้อมเฝ้าระวังผลกระทบและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากแรงงานต่างด้าวทั้งในระบบและนอกระบบตามกฎหมาย

ยุทธศาสตร์ ๗ : การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

เป้าประสงค์ : ๑ เทศบาลมีกระบวนการบริหารจัดการภายใต้หลักธรรมาภิบาล

๒ เทศบาลมีการจัดบริการสาธารณะแก่ประชาชนที่มีประสิทธิภาพ
และเกิดผลสัมฤทธิ์

กลยุทธ์ : ๑.พัฒนากระบวนการบริหารจัดการภายใต้หลักธรรมาภิบาล

๒.พัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการภายใต้หลักธรรมาภิบาล

ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา
การบริหารจัดการ บ้านเมืองที่ดี	๑. เสริมสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม รักษาวินัย และธรรมาภิบาลที่ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักสร้างขวัญกำลังใจ และทัศนคติที่ดีของบุคลากรท้องถิ่นทุกระดับในการให้บริการประชาชน ๒. พัฒนาศักยภาพของบุคลากรท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ในการปฏิบัติงาน การบริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศด้านระเบียบที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน การจัดอบรม ในด้านการบริหารจัดการธรรมาภิบาล ๓. พัฒนากลไกการทำงานที่เข้มแข็งและโปร่งใส โดยอาศัยความร่วมมือเป็นภาคีหรือข้อตกลงความร่วมมือและการบูรณาการระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นรูปธรรมโดยคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะของผู้รับบริการเป็นหลักภายใต้การตัดสินใจที่ยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม การรับผิดชอบต่อส่วนรวม การพร้อมรับการตรวจสอบจากประชาชนและปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีการเปิดเผยข้อมูลหน่วยงานตามกฎหมาย ๔. จัดหาเครื่องมือและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ ตลอดจนพัฒนานวัตกรรมการให้บริการ เพื่อเตรียมความพร้อมการพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ๕. พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพระบบงานและการให้บริการประชาชน โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าในการปฏิบัติภารกิจ คำนึงถึงความต้องการของประชาชน

ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางการพัฒนา
	๖. ส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน กลุ่มองค์กร หน่วยงานและผู้มีส่วนได้เสียจากการดำเนินงานในการพัฒนาของท้องถิ่นและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็นในการกำหนดทบทบัญญัติ กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสานประโยชน์ของภาคส่วนต่าง ๆ ให้เสมอภาคและมีความสมดุล ๗. ส่งเสริมและจัดให้มีระบบการควบคุมภายในองค์กรภาครัฐตามที่กฎหมายกำหนด และการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานเพื่อความสะดวกในการตรวจสอบจากทุกภาคส่วน

กล่าวโดยสรุปว่า เทศบาลมีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งในการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน เนื่องจากเทศบาลเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามเทศบาลจะสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเสริมสร้างความสุขของประชาชน ได้นั้นผู้บริหารของเทศบาลเองจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเสริมสร้างความสุขแล้วจึงส่งเสริมให้บุคลากร เจ้าหน้าที่ มีความรู้ความเข้าใจและพร้อมที่จะให้บริการสำหรับประชาชน ซึ่งเป็นทางการพัฒนาที่ยั่งยืนตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า “ระเบิดจากข้างใน” อันหมายถึงองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องพัฒนาบุคลากร เจ้าหน้าที่ ให้มีความรู้ แล้วจึงขยายผลไปสู่ภาคครัวเรือน และภาคหน่วยงาน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชนและหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อสร้างความมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างกัน และยังเป็นการระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้สามารถใช้ประโยชน์ได้สูงสุด จึงจะสามารถทำให้ชุมชนเป็นชุมชนที่เข้มแข็งมีความสุข และยืนอยู่ได้ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน

๒.๔ ข้อมูลเกี่ยวกับเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

ตำบลบ้านแปะ เดิมมีฐานะเป็นสภาตำบลบ้านแปะ ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๙ มีหมู่บ้านในพื้นที่รับผิดชอบจำนวน ๑๒ หมู่บ้าน ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้ประกาศยกฐานะสภาตำบลบ้านแปะขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปะ เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๓ ตอนพิเศษ ๕๒ ง เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก มีหมู่บ้านในพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน ๑๖ หมู่บ้าน ต่อมาได้ปรับขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กขึ้นเป็นขนาดกลาง เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๐ และได้ยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบลบ้านแปะ

ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๒ เป็นต้นมา มีหมู่บ้านในพื้นที่รับผิดชอบจำนวน ๒๐ หมู่บ้าน

วิสัยทัศน์ (Vision)

จากการประมวลข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งมีผลต่อการพัฒนาตำบลบ้านแปะ นโยบายผู้บริหาร ทิศทางในการพัฒนาระดับจังหวัด และระดับประเทศ ตลอดจนปัจจัย และสถานการณ์ในอนาคต ที่มีผลต่อการพัฒนา เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาคือความเดือดร้อนของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยเน้นการจัดบริการสาธารณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นงานในหน้าที่ และภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนจากหน่วยงานภาครัฐ จึงสามารถกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของการพัฒนาตำบลบ้านแปะ ดังนี้

“มีศักยภาพด้านการบริหาร เน้นบริการสาธารณะ ประชาชนอยู่ดี กินดี ตามวิถีพอเพียง”

พันธกิจ (Mission)

๑. สนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งในภาคการเกษตรและเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร
๒. ส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวในชุมชนให้เป็นที่รู้จัก
๓. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ
๔. ส่งเสริมคุณภาพชีวิต และการแก้ไขปัญหาสังคม
๕. การรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย
๖. ส่งเสริมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงานสะอาด
๗. การพัฒนาองค์กร และการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี
๘. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
๙. ส่งเสริมการดำเนินงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑. การพัฒนาเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
๒. การพัฒนาสังคม และคุณภาพชีวิต
๓. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงานสะอาด
๔. การสร้างความมั่นคงปลอดภัย และความสงบสุขของประชาชน
๕. การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ตามหลักธรรมาภิบาล

เป้าประสงค์โดยรวม

๑. เพิ่มประสิทธิภาพระบบการผลิตจากการเกษตรในชุมชนที่มีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้
๒. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลให้เป็นที่รู้จัก
๓. โครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค และสาธารณูปการมีคุณภาพได้มาตรฐาน
๔. การพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ เด็ก สตรี คนชรา ผู้ด้อยโอกาส และการส่งเสริมสร้างสรรค์ต่าง ๆ มีทิศทางที่ดีขึ้น
๕. การป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยในชีวิต และทรัพย์สินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนได้รับการดูแลคุ้มครอง
๖. การบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และพลังงานสะอาดเป็นระบบ และมีการขยายเครือข่ายในการทำงาน
๗. มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ บุคลากรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถให้สอดคล้องกับสภาวะปัจจุบัน รวมถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคม และคุณภาพชีวิต

มีวัตถุประสงค์

๑. การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข
๒. สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ส่งเสริม และพัฒนาทางการศึกษา
๓. ส่งเสริม ศึกษา และอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม และภูมิปัญญา
๔. ส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรม และจิตสาธารณะ
๕. เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม (พัฒนาศักยภาพคน ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง)

สรุปผลการพัฒนา

๑. กิจกรรมรณรงค์ป้องกันโรคติดต่อ
๒. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่ม อสม.
๓. สนับสนุนกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับตำบล
๔. จัดการกับหน่วยกู้ชีพกู้ภัย และการแพทย์ฉุกเฉิน
๕. สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน

๖. สนับสนุนอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) ให้แก่โรงเรียนในพื้นที่จำนวน ๘ แห่ง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน ๑๑ แห่ง

๗. ส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุตำบลบ้านแปะ

๘. ส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และผู้พิการ

๙. สนับสนุนกิจกรรมการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด และบำบัดผู้ติดยา

๑๐. ส่งเสริมสนับสนุนการป้องกัน และส่งเสริมอนามัยของประชาชน

๑๑. อุดหนุนโรงเรียนในเขตตำบลบ้านแปะ จำนวน ๘ แห่ง

๑๒. ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดงานประเพณีต่าง ๆ และกิจกรรมวันสำคัญ

ทางศาสนาวัฒนธรรมประเพณีที่ดั้งเดิมของท้องถิ่น

๑๓. ส่งเสริมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

๑๔. ส่งเสริมการปฏิบัติธรรมเข้ารกขุมล มีกิจกรรมพิธีทางศาสนา ทำบุญตักบาตร

ฟ่งเทศน์

๑๕. ส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ในตำบลบ้านแปะ

๑๖. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมมหกรรมผ้าฝ้ายทอมือของดีจอมทอง

๑๗. ส่งเสริมการอนุรักษ์ ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด

เชียงใหม่

๑๘. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดงานมหกรรมไม้ดอกไม้ประดับ ของจังหวัดเชียงใหม่

๑๙. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดงานรัฐพิธีสำคัญของทางราชการ

๒๐. ส่งเสริมจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมสำหรับพนักงานเทศบาล

๒๑. ส่งเสริมการแข่งขันกีฬาเยาวชน และประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแปะ

๒๒. ส่งเสริมสนับสนุนการดูแลสุขภาพ และการออกกำลังกาย

๒๓. ส่งเสริมกิจกรรมรณรงค์ และป้องกันปัญหายาเสพติด ของกรรมการหมู่บ้าน

๒๔. ส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตำบลบ้านแปะ

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงอยู่ทางทิศตะวันตกของตำบล โดยมีความลาดเอียงสู่ตอนกลางของพื้นที่ตำบลบริเวณที่ราบลุ่มลำน้ำปิง และลำน้ำแจ่ม สภาพพื้นที่ของตำบลบ้านแปะ มีพื้นที่ทั้งหมด ๖๙,๒๕๐ ไร่ แยกเป็นพื้นที่ราบ ๓๖,๗๒๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๐๓ ของพื้นที่ทั้งหมด และภูเขา ๓๒,๕๒๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๙๗ ของพื้นที่ทั้งหมด ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวน ๔ หมู่บ้าน ที่ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่สูง คือหมู่ที่ ๑๒ บ้านขุนแปะ หมู่ที่ ๑๔ บ้านบนนา หมู่ที่ ๑๗ บ้านต้นผึ้ง และหมู่ที่ ๒๐ บ้านแม่จร มีภูเขาอยู่ทางทิศตะวันตกโดยมีพื้นที่ราบเชิงเขา และที่ราบริมลำน้ำปิงและลำน้ำแจ่ม ทิศตะวันตกซึ่งเป็นภูเขาสูงเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ

ดอยอินทนนท์ และอุทยานแห่งชาติออบหลวง ในบริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่โครงการพัฒนาตามแนวพระราชดำริฯ โดยมีลำน้ำปิงไหลผ่านตอนกลางก่อนไปทางทิศตะวันตกของตำบล มีทิศทางการไหลจากทิศเหนือของตำบลไปทางทิศใต้ และมีลำน้ำแจ่มไหลจากทางทิศตะวันตกลงสู่ลำน้ำปิงทางทิศตะวันออก ซึ่งลำน้ำแจ่มนี้เป็นแนวแบ่งเขตแดนระหว่างอำเภोजอมทองกับอำเภอฮอด

ตำบลบ้านแปะเป็นตำบลที่ตั้งอยู่ทางทิศใต้สุดของอำเภोजอมทอง ตั้งอยู่เลขที่ ๑๔๑ หมู่ที่ ๘ ตำบลบ้านแปะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ มีระยะทางเฉลี่ยทางจากที่ว่าการอำเภोजอมทองประมาณ ๓๐ กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ ประมาณ ๘๖ กิโลเมตร เส้นทางคมนาคมสายหลักที่ใช้ในการติดต่อกับที่ว่าการอำเภोजอมทองและจังหวัดเชียงใหม่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๘ (ถนนสายเชียงใหม่ - ฮอด)

ตำบลบ้านแปะมีเนื้อที่รวมประมาณ ๒๑๐.๘๐ ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ ๖๙,๒๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๒๐ ของเนื้อที่ทั้งอำเภอ(อำเภोजอมทองมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๑,๐๕๕.๒๒ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๖๗๘,๑๓๘.๗๕ ไร่) มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลดอยแก้ว ตำบลแม่สอย อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลแม่สอย อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลตาล และตำบลหางดง อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลหางดง อำเภอฮอด และตำบลท่าผา, ตำบลกองแขก อำเภอ แม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ด้านการเมืองการปกครอง

เขตการปกครอง

ตำบลบ้านแปะประกอบด้วยจำนวนหมู่บ้าน ๒๐ หมู่บ้าน โดย ๑๖ หมู่บ้านเป็นคนไทยพื้นราบ ๔ หมู่บ้านเป็นชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง และกะเหรี่ยง ประชากรทั้งสิ้น จำนวน ๑๒,๑๒๒ คน แยกเป็นชาย ๕,๙๙๗ คน หญิง ๖,๑๒๒ คน^{๖๐}

^{๖๐} ที่ว่าการอำเภोजอมทอง, เอกสารสถิติประชากร, (ข้อมูล ณ วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐).

ตารางที่ ๒.๑๑ ข้อมูลประชากรแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	จำนวนประชากร			จำนวน ครัวเรือน	ชื่อผู้นำ
		ชาย	หญิง	รวม		
๑	บ้านสบแปะ	๓๙๐	๓๕๐	๗๔๐	๒๕๓	นายไสว ทาสี
๒	บ้านนาบก	๒๔๓	๒๗๐	๕๑๓	๑๖๑	นายโกวิท วงศ์ฟู
๓	บ้านม่อนหิน	๓๒๑	๓๐๗	๖๒๘	๒๑๐	นายกองแก้ว สำราญศรี
๔	บ้านแปะ	๓๓๖	๓๒๕	๖๖๑	๑๙๐	นายพิศุจน์ พรหมปัญญา
๕	บ้านห้วยทราย	๔๓๗	๕๐๕	๙๔๒	๓๑๓	นายวุฒิ ธรรมปาละ
๖	บ้านขวงเปาใต้	๒๕๕	๒๔๓	๔๙๘	๑๗๕	นายสายันต์ เต็งนุ
๗	บ้านท่าข้ามเหนือ	๒๘๙	๒๘๕	๕๗๔	๒๒๐	นายสนธยา ฟองทา
๘	บ้านสบแจ่มฝั่งขวา	๒๐๗	๒๓๙	๔๔๖	๑๗๘	นายธนพล กาวิตา
๙	บ้านวังตวง	๒๖๑	๒๕๖	๕๑๗	๑๖๘	นายคำจันท์ สุภายอง
๑๐	บ้านท่าก้อม่วง	๑๗๓	๑๗๐	๓๔๓	๑๑๓	นายอำนวย สินธุ
๑๑	บ้านสบแจ่มฝั่งซ้าย	๒๒๑	๒๔๗	๔๖๘	๒๗๑	นายอนันต์ แสงคำ
๑๒	บ้านขุนแปะ	๕๓๕	๕๑๓	๑,๐๔๘	๒๔๔	นายสีมา ปิโซ่
๑๓	บ้านทุ่งพัฒนา	๑๕๓	๑๔๗	๓๐๐	๘๓	นายวิชาญ ไชยวรรณ
๑๔	บ้านบนนา	๕๔๗	๕๑๗	๑,๐๖๔	๒๕๐	นายธีระพันธ์ พะดอก
๑๕	บ้านดงเย็น	๒๐๗	๒๑๒	๔๑๙	๑๕๑	นายสะอาด ใจทำดี
๑๖	บ้านโฮ้งมะค่า	๓๘๕	๔๓๒	๘๑๗	๒๗๘	นายดวงดีบ จันทาวงค์
๑๗	บ้านต้นผึ้ง	๓๐๖	๒๙๖	๖๐๒	๑๓๑	นายสีคำ พิเชษฐกุลสัมพันธ์
๑๘	บ้านบวักห้า	๒๗๕	๒๗๔	๕๔๙	๒๑๒	นายธีระศักดิ์ ใจรังสี
๑๙	บ้านขวงเปา	๒๘๖	๓๐๐	๕๘๕	๑๗๕	นายยวน จันทาบุรณ์
๒๐	บ้านแม่จร	๑๙๑	๑๙๙	๓๙๐	๗๖	นายทองอินทร์ เลาว่าง
รวม		๖,๐๑๗	๖,๐๘๗	๑๒,๑๐๔	๓,๘๕๒	

การเลือกตั้ง

แบ่งเป็น ๒ เขตการเลือกตั้ง มีจำนวน สมาชิกสภาเทศบาล เขตละ ๖ คน รวม ๑๒ คน นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้ง ๑ คน และรองนายกเทศมนตรี ๒ คน เลขาธิการนายกเทศมนตรี ๑ คน และที่ปรึกษานายกเทศมนตรี ๑ คน

สภาพเศรษฐกิจ และสังคมในชุมชน สภาพเศรษฐกิจ อาชีพ

ประชากรในตำบลบ้านแปะส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประมาณร้อยละ ๘๕ โดยการปลูกพืช ได้แก่ ลำไย ข้าว หอมแดง กระเทียม ถั่วเหลือง พริก พืชผักต่างๆ ควบคู่ไปกับการเลี้ยงสัตว์ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดของตำบลบ้านแปะคือ ลำไย ที่สร้างรายได้อันดับ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๑๒ ของรายได้รวมของครัวเรือนเกษตรกร ส่วนรายได้เสริมมีอยู่ประมาณ ร้อยละ ๑๕ ได้แก่ การรับจ้าง และการค้าขาย

ประชากรในตำบลบ้านแปะส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประมาณร้อยละ ๘๕ โดยการปลูกพืช ได้แก่ ลำไย ข้าว หอมแดง กระเทียม ถั่วเหลือง พริก พืชผักต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการเลี้ยงสัตว์ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดของตำบลบ้านแปะคือ ลำไย ที่สร้างรายได้อันดับ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๑๒ ของรายได้รวมของครัวเรือนเกษตรกร ส่วนรายได้เสริมมีอยู่ประมาณ ร้อยละ ๑๕ ได้แก่ การรับจ้าง และการค้าขาย ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

๑. ไม้ผล มีพื้นที่ปลูก ๑๓,๔๐๒ ไร่ ซึ่งลำไย ถือเป็นอันดับหนึ่งสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร ตำบลบ้านแปะ เกือบ ๘๐ ล้านบาทในช่วงราคาดี มีพื้นที่การผลิตทั้งหมดประมาณ ๑๒,๗๒๓ ไร่ ให้ผลผลิตเฉลี่ย ๙๗๓ กิโลกรัม/ไร่ ต้นทุนการผลิต ๑๒,๕๐๐ บาท/ไร่ ราคาขายเฉลี่ย ๑๘ บาท/กิโลกรัม

๒. พืชไร่ มีพื้นที่ปลูก ๓๒๙ ไร่ ซึ่งเกษตรกรจะปลูกถั่วเหลืองจำนวนมาก มีพื้นที่การผลิตทั้งหมดประมาณ ๒๔๗ ไร่ให้ผลผลิตเฉลี่ย ๒๐๐ กิโลกรัม/ไร่

๓. พืชผัก มีพื้นที่ปลูก ๑,๗๙๓ ไร่ ซึ่งเกษตรกรจะปลูกหอมแดงมากที่สุด มีพื้นที่การผลิตทั้งหมดประมาณ ๑,๔๓๑ ไร่ให้ผลผลิตเฉลี่ย ๔,๐๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ๑๒,๐๐๐ บาท/ไร่ ราคาขายเฉลี่ย ๓-๕ บาท/กิโลกรัม

๔. ข้าว มีพื้นที่ปลูก ๓,๙๕๗ ไร่ ซึ่งเกษตรกรจะปลูกข้าวเหนียวนาปีมากที่สุด มีพื้นที่การผลิตทั้งหมดประมาณ ๓,๕๒๓ ไร่ให้ผลผลิตเฉลี่ย ๗๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ๒,๔๐๐ บาท/ไร่ ราคาขายเฉลี่ย ๓.๕-๔ บาท/กิโลกรัม

สภาพทางสังคม

(๑)การศึกษา สถานศึกษาในตำบล ดังต่อไปนี้

- โรงเรียนระดับประถมศึกษา มีจำนวน ๘ แห่ง ได้แก่

๑. โรงเรียนบ้านสบแปะ	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑
๒. โรงเรียนบ้านห้วยทราย	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๕
๓. โรงเรียนบ้านช่วงเปาใต้	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๖
๔. โรงเรียนบ้านท่าข้าม	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๗
๕. โรงเรียนบ้านสบแจ่มฝั่งซ้าย	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๑
๖. โรงเรียนบ้านขุนแปะ	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๒
๗. โรงเรียนบ้านบนนา	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๔

- โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาศึกษา มีจำนวน ๒ แห่ง ได้แก่

๑. โรงเรียนบ้านห้วยทราย	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๕
๒. โรงเรียนบ้านขุนแปะ	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๒

ทั้งสองแห่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดการสอนตั้งแต่ ป.๑ – ม.๓

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีจำนวน ๑๑ แห่ง ได้แก่

๑. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสบแปะ	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑
๒. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแปะ	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๔
๓. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยทราย	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๕
๔. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านช่วงเปาใต้	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๖
๕. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านท่าข้าม	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๗
๖. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสบแจ่มฝั่งซ้าย	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๑
๗. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านขุนแปะ	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๒
๘. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปากกล้วย	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๒
๙. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบนนา	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๔
๑๐. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านอมติง	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๗
๑๑. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่จร	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๒๐

- ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนอกโรงเรียนตามอัยาศัย มีจำนวน ๑ แห่ง ได้แก่ ศูนย์การศึกษา

นอกโรงเรียนประจำตำบลบ้านแปะ อยู่ติดกับศูนย์ ICT ชุมชนตำบลบ้านแปะ

(๒) สถาบัน และองค์กรศาสนา

ตำบลบ้านแปะ มีวัด, สำนักสงฆ์ และโบสถ์ รวมจำนวน ๒๑ แห่ง

การสาธารณสุข ตำบลบ้านแปะมีสถานที่ให้บริการด้านสาธารณสุข ดังต่อไปนี้

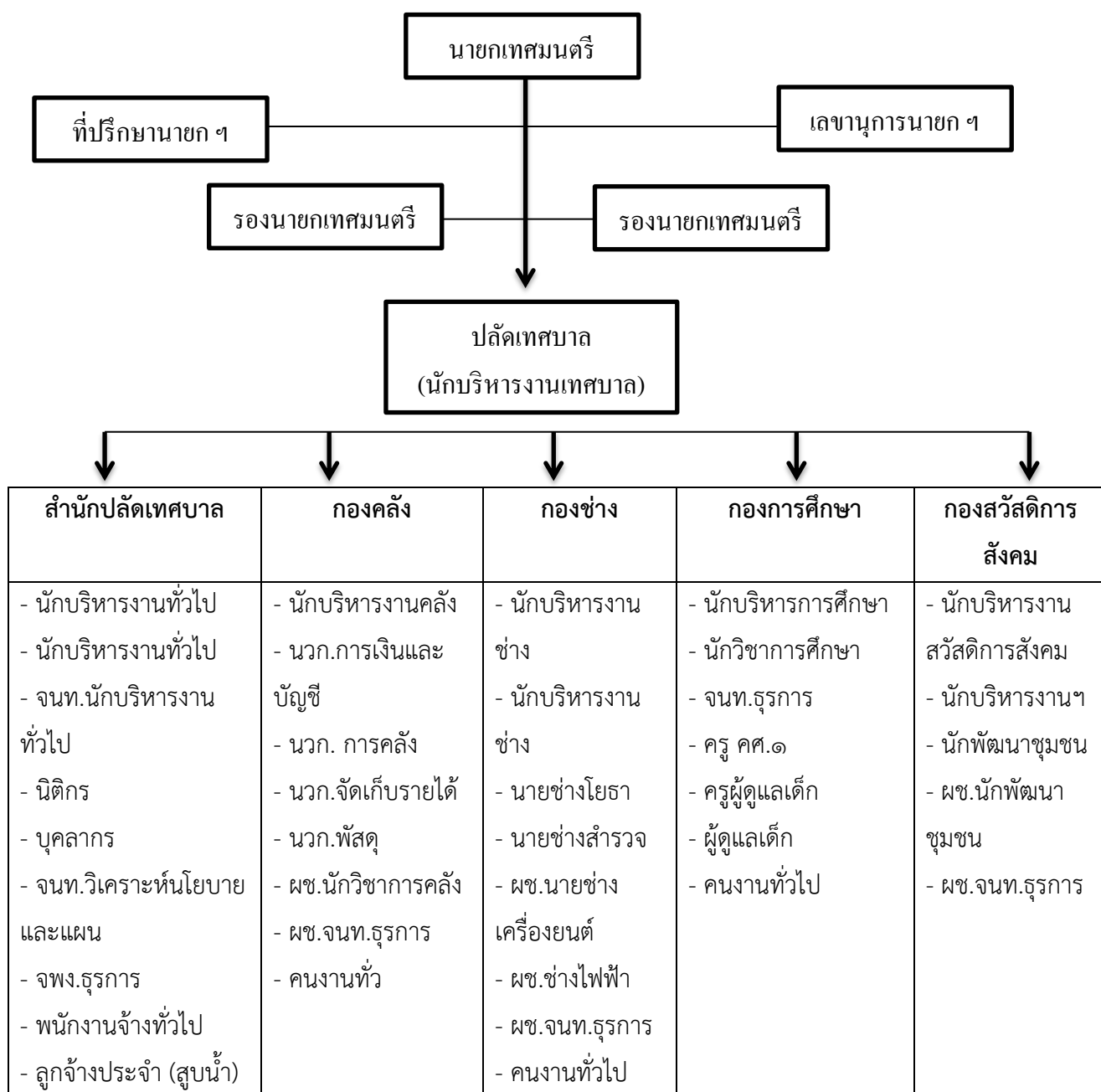
- โรงพยาบาลของรัฐบาล ใช้บริการโรงพยาบาลอำเภอฮอด และโรงพยาบาลจอมทอง
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล (รพสต.) มีจำนวน ๕ แห่ง ได้แก่ รพสต. บ้านท่าข้าม รพสต.บ้านห้วยทราย รพสต.บ้านดงเย็น รพสต.บ้านขุนแปะ และรพสต. บ้านสบแปะ - นากบ

- ศูนย์ ศสมช. มีจำนวน ๑๑ หมู่บ้าน
- หน่วยควบคุมโรคติดต่อที่นำโดยแมลง ที่ ๑๐.๑.๔ (นคม.) (ศูนย์มาลาเรีย) จำนวน ๑ แห่ง
- ศูนย์บริการและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ จำนวน ๑ แห่ง ตั้งอยู่บริเวณวัดช่วงเปาใต้
- กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ประสานงานร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดูแลสุขภาพของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีทุกหมู่บ้าน

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- สถานีตำรวจชุมชนตำบลบ้านแปะ ๑ แห่ง
- สถานีตำรวจภูธรใกล้เคียง ๒ แห่ง คือ สถานีตำรวจภูธรอำเภอฮอด และสถานีตำรวจภูธรอำเภอจอมทอง
- หน่วยกู้ชีพกู้ภัย ๑ แห่ง
- ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลบ้านแปะ (ศูนย์ อปพร.) ๑ แห่ง
- อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จำนวน ๖๗ คน

ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของเทศบาลตำบลบ้านแปะ

แผนภาพที่ ๒.๑ โครงสร้างการบริหารงาน และภาระหน้าที่ ของเทศบาลตำบลบ้านแปะ

โครงสร้างการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ้านแปะ ประกอบด้วย

สภาเทศบาลตำบลบ้านแปะ ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน ๑๒ คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี มีรายชื่อดังต่อไปนี้

เขต ๑	๑. นายอู่่น เรือนกิติ	เขต ๒	๑. นายอนุวัชรพงศ์ ใจชมชื่น
	๒. นายชัยพร ตากลม		๒. นายจินดา พงษ์วารินทร์
	๓. นายวุฒิกร สติwana		๓. นายนิคม อุ่นใจละ
	๔. นายหมอกว้า ปอโซโร		๔. นายไชยพร สมปอน
	๕. นายสมเพชร ตะปี		๕. นายวิเชียร จันทาบุญ
	๖. นายอภิชาติ วรรณการ		๖. นางรัตนา กันทายวง

คณะผู้บริหาร ประกอบด้วยนายกเทศมนตรี ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี และรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรีที่นายกฯ แต่งตั้ง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. นายพันธ์ศักดิ์ แก้วสุดใจ	นายกเทศมนตรี
๒. นายจตุพร ปินตาอินท์	รองนายกเทศมนตรี
๓. นายอรรถพล กันทะคำ	รองนายกเทศมนตรี
๔. นายทอน แสนสิงห์	เลขานุการนายกเทศมนตรี
๕. นายประสิทธิ์ สาคร	ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี

แผนภาพที่ ๒.๒ แผนที่ตำบลบ้านแปะ

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากผลงานวิจัยที่ได้มีผู้ทำงานวิจัยเป็นจำนวนมาก และในที่นี้ได้นำผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสังเขป ดังนี้

๒.๗.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสุข

คาร์ทไรท์ และคูเปอร์ (Cartwright & Cooper)^{๒๑} ศึกษางานวิจัยต่าง ๆ สรุปความว่าถึงแม้ว่าการขาดงานหรือการมาทำงานเหมือนจะเป็นเรื่องปกติ แต่พฤติกรรมทั้งการขาดงานและการมาทำงานนี้ก็ข้อมูลพื้นฐานที่สามารถแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานและองค์กรของพวกเขาว่า หากองค์กรมีการจัดการเกี่ยวกับเรื่องการมาทำงาน (attendance) ของพนักงานอย่างใกล้ชิด สิ่งเหล่านี้จะเป็นวิถีทางที่จะช่วยให้พนักงานมีความสุขในการทำงาน

อิตรัตน์ พิมพากรณ์ อีระวัฒน์ จันทิก^{๒๒} ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสุขในการทำงาน เป็นสิ่งที่มนุษย์ มีความปรารถนา และพยายามแสวงหา เพราะการทำงาน เป็นกิจกรรมที่มนุษย์ใช้เวลาถึงหนึ่งในสามของชีวิตโดยความสุขในการทำงานส่งผลดีหลายประการทั้ง ต่อบุคลากรและองค์กร ซึ่งนับเป็นความท้าทายในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรเป็นอย่างยิ่ง บทความนี้นำเสนอแนวคิดความสุขในการทำงาน และวิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสุขในการทำงาน โดยแบ่งออกเป็น ๒ ปัจจัยได้แก่ ๑.ปัจจัยภายใน และ ๒.ปัจจัยภายนอกและนำเสนอความท้าทายต่อการบริหารความสุขในองค์กรในอุตสาหกรรมบริการรวมทั้งเสนอแนวทาง “A-B-CCC-D-E” ในการบริหารความสุขในองค์กรอุตสาหกรรมบริการ และได้มีการอภิปราย สรุปผล รวมทั้งเสนอแนะการวิจัยในอนาคต

ยุพาวรรณ ทองตะนูนาม และคณะ^{๒๓} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง องค์กรภาครัฐ มีเป้าหมายและลักษณะการดำเนินงานขององค์กรที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และบริบทในการทำงานที่แตกต่างกัน ทำให้นิยามองค์กรแห่งความสุขขององค์กรภาครัฐมีจุดเน้นเฉพาะที่แตกต่างจากองค์กรในภาคเอกชนย่อมส่งผลให้ปัจจัยที่ทำให้ เกิดองค์กรแห่งความสุขแตกต่างกันไป วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เพื่อสรุปองค์ความรู้ของการศึกษาเกี่ยวกับองค์กรแห่งความสุข (Happy workplace) และปัจจัยที่สัมพันธ์กับองค์กรแห่งความสุขในบริบทขององค์กรภาครัฐ โดยใช้การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็น

^{๒๑} Cartwright, S., & Cooper, CL. *The Oxfordbook of Organizational Wall-Being*. (New York: Oxford University Press Inc. 2009).

^{๒๒} อิตรัตน์ พิมพากรณ์ และอีระวัฒน์ จันทิก, “ความสุขในการทำงาน : ความท้าทายของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมบริการ”, *วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์*, ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๕๙): ๑๑๓.

^{๒๓} ยุพาวรรณ ทองตะนูนาม และคณะ, ปัจจัยพัฒนาองค์กรแห่งความสุข (ภาครัฐ)”, *รายงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, ๒๕๕๘.

ระบบสืบค้นรายงานวิจัยต่างประเทศเผยแพร่เป็นภาษาอังกฤษที่ศึกษาเกี่ยวกับองค์กรแห่งความสุข ภาครัฐ จากกระบวนฐานข้อมูลออนไลน์ ได้แก่ CINAHL, Pubmed, Academic Search Complete, Social Sciences Full Text (EBSCO host) โดยเลือกเฉพาะวารสารที่มีการตรวจสอบคุณภาพโดยพิชญพิจารณา (Peer review) ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๐๕-๒๐๑๔ โดยกำหนดคำสำคัญ (Keywords) ดังนี้ องค์กรแห่งความสุข (Happy workplace or happy organization or workplace environment) องค์กรภาครัฐ (Public sector or public organization or civil service) องค์กรที่ไม่หวังผลกำไร (Non-profit organization) ความพึงพอใจในงาน (Work satisfaction or job satisfaction) คุณภาพชีวิต (Quality of life) ความผาสุก (Well-being) ความสุขของคนทำงาน (Happiness of worker) ผลการทบทวนงานวิจัยพบว่า องค์กรแห่งความสุขในบริบทขององค์กรภาครัฐจะมีลักษณะเป็นองค์กรที่บุคลากรหรือ พนักงานในองค์กรมีความพึงพอใจต่อการทำงาน ในองค์กร มีจิตวิญญาณในการทำงานขององค์กร และองค์กรมีสมรรถนะองค์กรที่ดี โดยมีปัจจัยพัฒนา องค์กรแห่งความสุข ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กร การบริหารทรัพยากรบุคคล ความผูกพันต่อ องค์กร และพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ดังนั้นการพัฒนาองค์กรภาครัฐไปสู่องค์กร แห่งความสุข องค์กร ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารงานทรัพยากรบุคคล และส่งเสริมให้เกิดความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร และมี พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร

สุรกุล ลิเรือ่ง^{๖๔} “ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ การรับรู้การใช้ อำนาจของผู้บังคับบัญชา และความสุขในการทำงานของพนักงาน : กรณีศึกษาพนักงานโรงแรม แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๔๑ คน พบว่าลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ฝ่ายงานมีความสุขในการทำงาน

สิรินทร แซ่ฉั่ว^{๖๕} ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ความสุขในการทำงานของบุคลากรเชิง สร้างสรรค์: กรณีศึกษา อุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสื่อและกลุ่มงานสร้างสรรค์เพื่อการใช้งาน” การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับความสุขในการทำงานของบุคลากร เชิงสร้างสรรค์ จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่ามี ๓ ปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ความสุขในการทำงาน สุขภาพ และปัจจัยภายในองค์กร โดยทำการศึกษาจากบุคลากรเชิงสร้างสรรค์ในองค์กรประเภท

^{๖๔} สุรกุล ลิเรือ่ง, “ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ การรับรู้การใช้ อำนาจของผู้บังคับบัญชา และความสุขในการทำงาน ของพนักงาน: กรณีศึกษาพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร”, รายงานวิจัย, (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ), ๒๕๕๓.

^{๖๕} สิรินทร แซ่ฉั่ว, “ความสุขในการทำงานของบุคลากรเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษา อุตสาหกรรมเชิง สร้างสรรค์กลุ่มสื่อและกลุ่มงานสร้างสรรค์เพื่อการใช้งาน”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (สถาบันบัณฑิต: พัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๕๓.

อุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสื่อและกลุ่มงานสร้างสรรค์เพื่อการใช้งาน ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ การกระจายเสียง เพลง การออกแบบผลิตภัณฑ์ แฟชั่น และซอฟต์แวร์ จำนวน ๖ องค์การ ประชากร จำนวน ๒๑๘ ท่าน ซึ่งได้รับแบบสอบถามตอบกลับจำนวน ๑๖๔ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๒๓ และเก็บ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคลากรเชิงสร้างสรรค์จำนวน ๑๒ คน

ผลการศึกษา พบว่า บุคลากรเชิงสร้างสรรค์ มีความสุขในการทำงาน และมีสุขภาพอยู่ในระดับมาก ปัจจัยสุขภาพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสุขในการทำงานในระดับปานกลาง ส่วน ความสุขอันเกิดจากปัจจัยภายในองค์การอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ซึ่งเรียงปัจจัยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ คุณลักษณะของงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผลลัพธ์ที่คาดหวัง และสภาพแวดล้อมในงาน ซึ่งปัจจัยภายในองค์การทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสุขในการทำงาน ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า บุคลากรเชิงสร้างสรรค์มีความสุขจากการได้ทำงานที่ตนเองรัก งานมีความอิสระและมีเอกลักษณ์ของงาน กฎระเบียบและเวลางานที่ ยืดหยุ่น การได้ลาพักผ่อนติดต่อกัน การได้รับคำชมเชยและการยอมรับมีความสัมพันธ์อันดีกับ หัวหน้างาน เป็นสิ่งสำคัญมากต่อความสุข ในการทำงาน ในขณะที่ การจ่ายค่าตอบแทน ความ มั่นคงในงาน ความสมดุลในชีวิตการทำงาน และปริมาณงาน ยังมีในระดับที่ค่อนข้างน้อยเมื่อ เปรียบเทียบกับปัจจัยอื่น

อริคุณ ลินธนาปัญญาและคณะ^{๖๖} ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การบริหารความสุขในสถานศึกษา” จึงถูกคาดหวังให้เป็นกลไกสำคัญในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคม และพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะสามารถแข่งขันในระดับสากล สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ที่มีเจตนารมณ์ให้ผู้เรียนมีความเก่งดี และมีความสุข แต่ท่ามกลางสภาพปัญหา เศรษฐกิจ สังคมในปัจจุบัน ผู้คนต่างเร่งรีบในการทำงานเพื่อสร้างรายได้ในเลี้ยงชีพตน และครอบครัวทำให้เกิดความเครียดจากการทำงาน ครุเป็นอีกวิชาชีพหนึ่งที่ประสบปัญหาในการทำงานมาก เช่น ปัญหาจากพฤติกรรมของผู้เรียนปัญหาด้านการจัดการภายในสถานศึกษา ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย และประสิทธิภาพของการทำงานของครูสอนทั้งสิ้น ดังนั้นจึงเป็นความท้าทายของนักบริหารการศึกษาที่จะต้องปรับกระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารการศึกษาโดยการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่งมุ่งเน้นการเพิ่มคุณค่าของบุคคลในองค์กรสู่การเป็นทุนมนุษย์ (Human Capital) ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจ ในการพัฒนาการสร้างองค์กรแห่งความสุขหรือโรงเรียนแห่งความสุขด้วยกระบวนการค้นหา

^{๖๖} อริคุณ ลินธนาปัญญา และคณะ, “การบริหารความสุขในสถานศึกษา”, (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), ๒๕๕๗.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู และนำไปประยุกต์ใช้ภายในองค์กรอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบจนกลายเป็นวัฒนธรรมความสุขของสถานศึกษา แต่จะต้องควบคู่ไปกับวัฒนธรรมการทำงานที่มีคุณภาพซึ่งจะเกิดผลดีกับทั้งระดับตัวบุคคลที่จะทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในการทำงาน อีกทั้งเป็นผลดีกับระดับสถานศึกษาที่จะส่งผลให้การทำงานเป็นไปด้วยความราบรื่น มีประสิทธิภาพ และมีผลิตภาพ (Productivity) สูงยิ่งขึ้น ที่เกิดจากบุคลากรภายในสถานศึกษา ร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน มีความกระตือรือร้น รัก และผูกพันต่อองค์กร ได้รับการประเมินผลงานที่ดี สถานศึกษามีชื่อเสียง และผลดีที่สำคัญที่สุดก็คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากครูผู้สอนที่ทุ่มเทในการทำงานอันเกิดจากการสร้างความสุขในสถานศึกษา

๒.๗.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนา

การพัฒนาคือการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีกว่าเดิมเพื่อให้ประชาชนหรือชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมีความเจริญก้าวหน้าโดยการเปลี่ยนแปลงนั้นได้มีการกำหนดไว้ก่อน และครอบคลุมทั้งด้านวัตถุและจิตใจหรืออาจแบ่งเป็นด้านการพัฒนาสังคมและการเมืองผู้วิจัยจึงได้ทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาซึ่งมีผู้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาไม่หลากหลายงานวิจัยดังนี้

ทองใบ สิงสีทา^{๖๗} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงบ้านรางแจงหมู่ ๙ ตำบลเขาหิน อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการวิจัยพบว่า

๑) ผู้นำชุมชนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงบ้านรางแจง มีศักยภาพด้านความรู้และเจตคติในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก แต่มีศักยภาพด้านทักษะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยเกือบทุกด้าน โดยเฉพาะทักษะของผู้นำชุมชนทักษะ ด้านการถ่ายทอดสื่อสาร และทักษะด้านการวางแผน

๒) ยุทธศาสตร์ แนวทาง และวิธีการพัฒนาศักยภาพ ของผู้นำชุมชนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงมี ๓ ยุทธศาสตร์หลักคือ (๑) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้นำชุมชนเกิดความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง และมีความกล้าที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ประสบการณ์ และความคิดเห็นทุกครั้งที่มีโอกาสกิจกรรมสำคัญ คือการถอดบทเรียนองค์ความรู้ และประสบการณ์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาทักษะการดำเนินการประชุมแบบมีส่วนร่วม (๒) การหนุนเสริมให้ผู้นำชุมชนเกิดการพัฒนาทักษะเพื่อถ่ายทอดสื่อสารองค์ความรู้และประสบการณ์

^{๖๗}ทองใบ สิงสีทา, “การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงบ้านรางแจงหมู่ ๙ ตำบลเขาหิน อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี), ๒๕๕๒.

ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมสำคัญคือการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำเสนอประสบการณ์ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียงหรือเรื่องอื่น และทักษะการเป็นวิทยากร การถ่ายทอดสื่อสารองค์ความรู้และประสบการณ์ และ (๓) การสนับสนุนให้ผู้นำชุมชน และแสดงศักยภาพในการวางแผนงานเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงกิจกรรมสำคัญคือเวทีการเรียนรู้เรื่องการปลูกผักผลไม้ และไม่ยืนต้น และการสรุปบทเรียน

๓) ผลการพัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงตามยุทธศาสตร์การพัฒนาข้างต้น ทำให้ศักยภาพของผู้นำชุมชนเกิดการพัฒนามากขึ้นทั้ง ๓ ด้าน และมีทักษะในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้นหลายด้านกล่าวคือ (๑) กล้าแสดงความคิดเห็น สามารถพูดให้ตรงกับประเด็น และเข้าใจง่าย จนสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้หรือประสบการณ์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงได้มากขึ้น (๒) เกิดการพัฒนาทักษะการเป็นวิทยากรถ่ายทอดสื่อสารเพิ่มขึ้นสามารถทบทวนศักยภาพตนเองกระตือรือร้นที่จะพัฒนาทักษะให้มากขึ้น นำผลการพัฒนาไปประยุกต์ใช้กับกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง และมีการบูรณาการศักยภาพทั้ง ๓ ด้านให้หนุนเสริมซึ่งกันและกันเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงได้ชัดเจนมากขึ้น และ(๓) สามารถวางแผนการดำเนินกิจกรรมอย่างรอบคอบเตรียมการก่อนทำกิจกรรมแบ่งบทบาทหน้าที่กันเพื่อร่วมกันรับผิดชอบดำเนินงานทำให้ผลงานมีคุณภาพมากขึ้น สามารถนำทักษะไปประยุกต์ใช้กับกิจกรรมพัฒนาอื่น ๆ ในชุมชน และเกิดการเรียนรู้ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนา เพื่อพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน และขยายไปชุมชนอื่นมากขึ้น

พันโทวีรพล แพทย์ประสิทธิ์^{๖๘} ได้วิจัยเรื่อง การรับรู้บทบาทของกองทัพบกในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง เฉพาะพื้นที่ป่าดงนาทาม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรม ที่ปรากฏในพระราชดำรัสที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่นำไปประยุกต์ใช้ตามโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ป่าดงนาทามอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดอุบลราชธานี รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และศึกษาถึงบทบาทของกองทัพบกโดยรวมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร ตามโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ป่าดงนาทามอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดอุบลราชธานี โดยการนำของพลตรี พิเชษฐ์ วิสัยจร ซึ่งมีบทบาทหลัก ๒ ด้าน คือ การส่งเสริมโครงการเกษตรธรรมชาติ และการส่งเสริมการรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน ตลอดจนศึกษาภาคสนาม ณ หมู่บ้านชาด ตำบลหนามแท่ง อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัด

^{๖๘} พันโท วีรพล แพทย์ประสิทธิ์, “การรับรู้บทบาทของกองทัพบกในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ป่าดงนาทามอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดอุบลราชธานี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๐.

อุบลราชธานีรวมทั้งบริเวณพื้นที่ป่าดงนาทามรอบ ๆ หมู่บ้านชาด ฯ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างงานวิจัยเอกสารซึ่งเป็น การศึกษาวิเคราะห์เอกสารตลอดจนศึกษาวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ แบบเจาะลึกกับงานวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นงานวิจัยภาคสนามโดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์การวิจัย จากผลการวิจัยเอกสารเชิง คุณภาพพบว่า มีหลักพุทธธรรมขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าหลายหลักธรรม เป็นหลักการสำคัญที่ปรากฏในพระราชดำรัสที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง เฉพาะพื้นที่ป่าดงนาทามอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดอุบลราชธานี ได้มีการวางรากฐานแนวคิด จากพลตรี พิเชษฐ์ วิสัยจรได้ใช้หลักพุทธธรรมเหล่านี้เป็นหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร เช่น หลักมัชฌิมาปฏิปทา หลักพึ่งตนเอง เป็นต้น โดยเน้นให้ประชาชนอยู่ได้โดยไม่โลภ ไม่เบียดเบียน ไม่แก่งแย่งชิงดี ประกอบสัมมาอาชีพ กินอยู่อย่างพอเพียง เอื้อเฟื้อแบ่งปัน บริโภควัตถุอย่างคำนึงถึงประโยชน์อย่างสูงสุด ไม่ฟุ้งเฟ้อ สำหรับผลการวิจัยเชิงปริมาณภาคสนาม ณ หมู่บ้านชาด ฯ จากการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ศิวาพร ตั้งทิฆะรักษ์^{๒๔} ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลประสาทเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลประสาทเชียงใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเจ้าหน้าที่เห็นว่าการสร้างประโยชน์ต่อสังคมของ โรงพยาบาล จัดว่ามีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีมากกว่าคุณภาพชีวิตการทำงานในด้านอื่นๆ รองลงมา คือ การพัฒนาความรู้ความสามารถเจ้าหน้าที่ ความปลอดภัยของสภาพการทำงาน และสภาพแวดล้อมที่ถูกละเลย ความเหมาะสมในการดำเนินชีวิตของเจ้าหน้าที่ สภาพการยอมรับทาง สังคมการทำงานของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน ระเบียบข้อบังคับของหน่วยงาน และการให้เงินตอบแทน การทำงาน ตามลำดับ นอกจากนี้ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล ประสาทเชียงใหม่ ผู้บริหารมีความเห็นว่าการปรับปรุงการให้เงินตอบแทนการทำงาน ซึ่งยังไม่ เป็นธรรมเท่าที่ควร รวมถึงสภาพแวดล้อม และสุขอนามัยในการทำงานก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมีการ กำหนดมาตรฐาน เช่น การนำ ISO ๑๔,๐๐๐ เข้ามาใช้ในองค์กร และการพัฒนาความสามารถของ เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล เจ้าหน้าที่ควรได้รับการฝึกอบรมให้ตรงตามสายงาน และหน้าที่ รวมถึงการ วางแผนเกี่ยวกับความก้าวหน้า ความมั่นคงในอาชีพ สวัสดิการด้านต่าง ๆ และโรงพยาบาลประสาท เชียงใหม่ ควรมีการประชาสัมพันธ์ และสร้างความเข้าใจให้ประชาชนได้รับทราบถึงกิจกรรมของ โรงพยาบาล และความเชี่ยวชาญด้านประสาทวิทยาของโรงพยาบาลด้วย

^{๒๔}ศิวาพร ตั้งทิฆะรักษ์, “การพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลประสาทเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๐.

สมพร วงษ์ศรีแก้ว^{๗๐} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโพหนอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต ๒” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านโพหนองซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กก่อนการปรับปรุงพัฒนา มีการมีปัญหาในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด กล่าวคือไม่มีกระบวนการปรับปรุงพัฒนาสื่อ และแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่น ไม่มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การเรียนรู้หลังจากการปรับปรุงพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการปฏิบัติการจริงแล้ว มีผลให้ได้กระบวนการปฏิบัติงานที่ทำให้การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น คือกระบวนการสำรวจสภาพปัญหา และกระบวนการหากลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา โดยยึดหลักความพอประมาณของเศรษฐกิจพอเพียง กระบวนการปฏิบัติกระบวนการสังเกตตรวจสอบ และกระบวนการประเมินผลจากการใช้กระบวนการพัฒนาดังกล่าวทำให้การปฏิบัติงานการปรับปรุงพัฒนาสื่อ และแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่นจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

แสงเดือน เนืองพีช^{๗๑} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาห้องสมุดเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นความร่วมมือระหว่างห้องสมุดโรงเรียน และชุมชนตำบลแม่ป่าน อำเภอลอง จังหวัดแพร่” ผลการวิจัยพบว่า

๑) ห้องสมุดโรงเรียนบ้านแม่ป่าน ตำบลแม่ป่าน อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ได้รับการพัฒนาสู่มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ด้วยความร่วมมือของชุมชนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมศึกษาสภาพปัญหา และไปศึกษาจากห้องสมุดดีเด่น ห้องสมุดโรงเรียนบ้านปิน ตำบลบ้านปิน อำเภอลองจังหวัดแพร่ นำข้อมูลที่ได้มาประยุกต์ใช้ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบสู่เป้าหมายเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับความร่วมมือจากชุมชน

๒) การพัฒนาห้องสมุด เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นความภาคภูมิใจที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีห้องสมุดเป็นฝ่ายประสานงาน บริหารจัดการห้องให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นถ่ายทอดให้กับนักเรียน ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เอื้ออาทร ตระหนักถึงความสำคัญของชุมชน

^{๗๐}สมพร วงษ์ศรีแก้ว, “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโพหนอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต ๒”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม), ๒๕๕๑.

^{๗๑}แสงเดือน เนืองพีช, “การพัฒนาห้องสมุดเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นความร่วมมือระหว่างห้องสมุดโรงเรียน และชุมชนตำบลแม่ป่านอำเภอลอง จังหวัดแพร่”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์), ๒๕๕๐.

ห้องถิ่นสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนรักชุมชน สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ก่อให้เกิดการค้นคว้าเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมา และยั่งยืน

สุนทร พรหมดี^{๗๒} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการประหยัดโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๒ โรงเรียนบ้านโคกงาม อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า สภาพพฤติกรรมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการประหยัดในแต่ละด้านดังนี้ ด้านการประหยัดทรัพย์สิน นักเรียนจำนวน ๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕ ใช้เงินเกินวันละ ๒๐ บาท และไม่มีเงินเหลือฝากออมทรัพย์ ด้านการประหยัดเวลา มีนักเรียนบางส่วนไม่ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ชอบเข้าร้านเกม ไม่เอาใจใส่ต่อภาระงานของครอบครัว และการบ้าน ด้านการประหยัดสิ่งของเครื่องใช้ นักเรียนบางคนไม่รู้จักรักษาสิ่งของเครื่องใช้ที่มีอยู่อย่างไม่ระมัดระวัง ส่วนความคาดหวังให้นักเรียนเป็นคนดีมีคุณธรรมมีความรอบรู้รู้จักประหยัดและอดออม มีความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน ใช้ชีวิตอยู่อย่างพอเพียง และสามารถพึ่งตนเองได้ และแนวทางการพัฒนา คือปลูกฝังแนวคิดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยบูรณาการอยู่ในรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนให้นักเรียนมีความเป็นอยู่แบบพอเพียง เป็นคนมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ได้แก่กิจกรรมการออมทรัพย์ กิจกรรมค่ายคุณธรรมนำวิถีชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมสร้างเสริมทักษะชีวิต โดยการใช้กลยุทธ์ ๓ กลยุทธ์ได้แก่กลยุทธ์ป้องกันกลยุทธ์แก้ไข กลยุทธ์สนับสนุน และผลการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการประหยัดโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๒ โรงเรียนบ้านโคกงาม จำนวน ๘๐ คนพบว่านักเรียนจำนวน ๕๕ คนคิดเป็นร้อยละ ๖๘.๗๕ ปรับปรุง และพัฒนาดตนเองมีความพอเพียงมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยลดค่าใช้จ่ายลง และมีเงินฝากออมทรัพย์ทุกวัน มีการวางแผนในการใช้จ่ายดีขึ้น รู้จักแบ่งสัดส่วนในการใช้เวลา และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์มากขึ้น อีกทั้งยังรู้จักเก็บรักษาสินทรัพย์ของตนเอง และส่วนรวม

สุทธิพร รัตนธรรตธา^{๗๓} ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาการพัฒนาที่ยั่งยืนแนวพุทธในทัศนะของพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ มีบ่อเกิดมาจากการพัฒนาโลกเฉพาะด้านเศรษฐกิจทำให้เกิดปัญหาวิกฤตต่อสิ่งแวดล้อมในยุคสภาพแวดล้อมได้มีการตั้งคณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ได้จัดทำรายงานสำคัญชื่อ OURCOMMON FUTURE บัญญัติศัพท์ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ต่อมาได้นำมาเป็น

^{๗๒} สุนทร พรหมดี, “การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการประหยัดโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๒ โรงเรียนบ้านโคกงาม อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย), ๒๕๕๓.

^{๗๓} สุทธิพร รัตนธรรตธา, “ศึกษาการพัฒนาที่ยั่งยืนแนวพุทธในทัศนะของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต)”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

เป้าหมาย ของการพัฒนาโลกโดยกำหนดแผนปฏิบัติการ ๒๑ อันมีแนวทางพัฒนาระบบนิเวศน์เพิ่มขึ้นมาคู่กับ การพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งใช้วิธีทางเศรษฐศาสตร์เป็นตัวชี้วัด มีอุปสรรคที่รากฐานแนวคิด พหิตัทธิธรรมชาติแบบประนีประนอมในระบบทุนนิยม เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ด้วยการยอมรับ และยับยั้ง ความต้องการประโยชน์จากธรรมชาติเพื่อคนรุ่นปัจจุบันและอนาคตอยู่ได้อย่างเท่าเทียม และยุติธรรม การพัฒนาที่ยั่งยืนแนวพุทธในทัศนะของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) มีที่มาจาก หลักพุทธธรรมซึ่งเป็นระบบการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง แต่มิได้ใช้ชื่อว่าการพัฒนาที่ยั่งยืน ท่านแสดงมุมมองวิธีการแก้ปัญหาขององค์การสหประชาชาติ พร้อมทั้งเสนอแนวทางการพัฒนาด้วย หลักมัชฌิมาปฏิปทา ไตรสิกขา และหลักมัตตัญญูตา ที่เป็นกระบวนการพัฒนาระบบการดำเนินชีวิต ของคนทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญาอย่างบูรณาการ มีตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรม เรียกว่า สุขภาวะ องค์กรรวมทำให้เกิดความสุขที่ไม่เบียดเบียนธรรมชาติแวดล้อม แต่กิเลส ได้แก่ ตัณหา มานะ และมิฉณาภิภูมิจึงยังเป็นอุปสรรคที่คนต้องแก้ไขเพื่อประโยชน์อันอำนวยสันติสุขแก่มนุษย์ และธรรมชาติต่อไป

จากการประมวลเนื้อหาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “การพัฒนา” สรุปได้ว่าการพัฒนา คือการทำให้ดีขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะก้าวหน้า และพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นให้คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๒.๗.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

การพัฒนาคุณภาพชีวิต คือ กระบวนการเพื่อเพิ่มความสามารถของคนส่วนใหญ่ เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง ที่เป็นลักษณะที่เด่นชัดของบุคคลในความเป็นอยู่ ควบคุม ลักษณะที่เป็นความต้องการทางวัตถุ และทางจิตใจ ของบุคคลสามารถดำรงชีวิตได้ และระดับ ที่เหมาะสมให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่เบียดเบียนซึ่งกัน และกัน และไม่เบียดเบียนธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตซึ่งมีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้หลากหลาย รายงานวิจัยดังนี้

กาญจนา บุญเพลิง^{๒๔} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน กับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร” ผลการวิจัยพบว่า

๑. คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร ด้านภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม รองลงมาเป็นด้านความมั่นคง และความก้าวหน้าในงานด้านการมีส่วนร่วม และเป็นที่ยอมรับทาง

^{๒๔}กาญจนา บุญเพลิง, “คุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานเทศบาล จังหวัดสมุทรสาคร”, วิทยานิพนธ์บริหารกิจการมหาดิน, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี), ๒๕๕๒.

สังคมด้านความเป็นธรรมในการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคคล ด้านความสมดุลในชีวิตการทำงาน และชีวิตส่วนตัวด้านสภาพการทำงานที่ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาพด้านผลตอบแทนที่เพียงพอ และเป็นธรรมตามลำดับ

๒. ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร ด้านภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้าน ได้แก่ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทเพื่อพัฒนางานให้องค์กรโรงลงมา เป็นด้านความต้องการคงความเป็นสมาชิกกับองค์กร และด้านความเชื่อมั่นและยอมรับในค่านิยม และเป้าหมายองค์กรตามลำดับ

๓. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร โดยคุณภาพชีวิตการทำงานมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

๔. การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร เมื่อจำแนกตามเพศ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อจำแนกตามอายุอายุราชการ ระดับชั้น ตำแหน่งประเภทสายงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับสูง ๐.๐๑ และเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ธวัชชัย กันทะวันนา^{๗๕} ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบในพื้นที่ ตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบในพื้นที่ตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่ม ตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) จากทะเบียนฐานข้อมูลประชากรที่มีอาชีพรับจ้าง ทัวไป และไม่ได้รับสิทธิคุ้มครองจากรัฐในโครงการประกันสังคม รวมทั้งสิ้นจำนวน ๓๒๙ คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถามวัดคุณภาพชีวิต ๒๖ ตัวชี้วัด ฉบับ ภาษาไทย (WHOQOL-BREF) ขององค์การอนามัยโลกโดยมีองค์ประกอบคุณภาพชีวิตทั้ง ๔ ด้าน คือด้านสุขภาพกายด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม วิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาได้นำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทาง ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ ๖๘.๔๐ ของกลุ่มตัวอย่างแรงงานนอกระบบมีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับกลาง ร้อยละ ๒๙.๔๐ อยู่ในระดับดี และร้อยละ ๒.๒๐ อยู่ในระดับไม่ดีเมื่อพิจารณา องค์ประกอบคุณภาพชีวิตทั้ง ๔ ด้าน พบว่าร้อยละ ๔๗.๗๐ ของแรงงานนอกระบบมีคุณภาพชีวิตที่ดี ด้านจิตใจร้อยละ ๓๗.๗๐ ด้านร่างกาย

^{๗๕} ธวัชชัย กันทะวันนา, “คุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบในพื้นที่ตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน”, การค้นคว้าอิสระ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาสาธารณสุขศาสตรบัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๐.

รองลงมาด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสัมพันธภาพทางสังคม ร้อยละ ๑๖.๑๐ และ ๑๕.๘๐ ตามลำดับ ผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนงาน ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบต่อไป

ทิพย์อรุณ สมภู^{๗๖} ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาสมาชิกชมรมผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ดัชนีชี้วัดขององค์การอนามัยโลกชุดย่อภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) เป็นเครื่องมือในการศึกษาซึ่งประกอบด้วยคุณภาพชีวิต ๔ องค์ประกอบ คือด้านร่างกายด้านจิตใจด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าคุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับที่ดี และตัวแปรอิสระสำคัญที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม (คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ) ใน ๔ องค์ประกอบ คืออายุระดับการศึกษา สถานภาพการทำงาน แหล่งที่มาของ รายได้จากบุตรหลานให้เปรียบเทียบกับกลุ่มบ้านอายุ ลักษณะของครอบครัวขยายเปรียบเทียบกับครอบครัวเดี่ยวการดูแลสุขภาพอนามัย สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การสนับสนุนทางสังคม การทำกิจกรรม และการมีบทบาท

พลพันธุ์ ดั่งสวัสดิ์^{๗๗} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑” ผลการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ มี คุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยครูโรงเรียนเอกชนมีความเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีใน ๑๐ ลำดับแรก คือการมีแสงสว่างพอเพียงการทำงานร่วมกันอย่างเป็นกันเอง ความเอื้ออาทรต่อกัน โอกาสในการศึกษาต่อการรักษาความสะอาดการได้รับความช่วยเหลือจากผู้บังคับบัญชาโอกาสในการเข้ารับการอบรมการยอมรับ จากเพื่อนร่วมงาน มาตรการป้องกันภัยอุบัติเหตุ และโอกาสในการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง ครูที่มีอายุราชการได้ระดับการศึกษาตำแหน่งระดับชั้นที่ทำการสอน และสถานภาพสมรสต่างก็มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ต่างกัน ส่วนครูที่มีเพศต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ไม่ต่างกัน

^{๗๖}ทิพย์อรุณ สมภู, คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาสมาชิกชมรมผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์สังคมวิทยา และมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๕๒.

^{๗๗}พลพันธุ์ ดั่งสวัสดิ์, “คุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี), ๒๕๕๒.

พระมหาสมชาย สิริจนโท (หานนท์)^{๗๘} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแนวทางของ พระเทพวรคุณ (สมาน สุเมโธ)” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของ พระเทพวรคุณ (สมาน สุเมโธ) ส่งผลลงเป็น ๒ ด้านได้แก่ ๑. ผลในด้านการกายภาพ ที่มีต่อสังคม และชุมชน ๒. ผลในด้านจิตใจ และปัญญา ที่มีต่อสังคม และชุมชน ซึ่งในข้อแรกมีผลต่อการพึ่งพาตนเอง, หน้าที่ในครอบครัว, การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอีสาน, การสืบสานประเพณี, โครงการ และการพัฒนาองค์กรสงฆ์ และชุมชน ในส่วนข้อที่สอง เป็นการส่งเสริมความรู้ด้านปรัชญา และวิชาการทางพระพุทธศาสนา เป็นการส่งเสริมความรู้เชิงอนุรักษ์

จากการประมวลเนื้อหาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต สรุปได้ว่าการพัฒนาคุณภาพคุณภาพชีวิตเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการทางปัจจัยพื้นฐานของบุคคล และส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคล

มาริษา ชุกิตติพงษ์^{๗๙} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน อธิปไตย ๔ และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทผลิตอุปกรณ์ยานยนต์” ผลวิจัยพบว่า

๑. ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานระดับความผูกพันต่อองค์กร อยู่ในระดับปานกลาง และระดับอธิปไตย ๔ อยู่ในระดับสูง

๒. พนักงานที่มีอายุต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ พนักงานที่มีระดับการศึกษาต่างการสภาพสมรสต่างกัน และอายุงานต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

๓. คุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และอธิปไตย ๔ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผู้พันต่อองค์กรอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔. คุณภาพชีวิตในการทำงานด้านโอกาสในการก้าวหน้า และความมั่นคงด้านค่าตอบแทน ที่ยุติธรรม และเหมาะสมอธิปไตย ๔ ด้านฉันทะ ความพอใจ สามารถร่วมการพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรได้ร้อยละ ๓๑.๐๙

^{๗๘}พระมหาสมชาย สิริจนโท (หานนท์), “พุทธธรรม เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแนวทางของ พระเทพวรคุณ (สมาน สุเมโธ)”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๒.

^{๗๙}มาริษา ชุกิตติพงษ์, “คุณภาพชีวิตในการทำงานอธิปไตย ๔ และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัทผลิตอุปกรณ์ยานยนต์”, **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), ๒๕๕๐.

วิมลนันท์ จิระถาวรพัฒน์^{๔๐} ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานกับการสนับสนุนทางสังคมของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี” ผลการศึกษาพบว่า

๑. บุคลากรที่มีเพศ อายุการทำงาน รายได้ ประเภทบุคลากรแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกัน ที่ระดับนัยยะสำคัญ ๐.๐๕ แต่บุคลากรที่มีสภาพการสมรส และกลุ่มงานต่างกันมีความพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน

๒. บุคลากรที่มีเพศ รายได้ กลุ่มงานประเภทบุคลากรแตกต่างกัน มีการสนับสนุนทางสังคมแตกต่างกัน ที่ระดับนัยยะสำคัญ ๐.๐๕ ในบุคลากรที่มีอายุการทำงาน และสถานภาพสมรสต่างการมีการสนับสนุนทางสังคมไม่ต่างกัน

๓. คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๓.๐๘

๔. สนับสนุนทางสังคมของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย ๓.๔๘ สภาพชีวิตในการทำงานทั้ง ๘ ด้าน ได้แก่ด้านรายได้ ค่าตอบแทนด้านความปลอดภัยสุขอนามัยด้านความมั่นคง และความก้าวหน้าด้านการพัฒนาตนเองด้าน ความสัมพันธ์ของผู้ร่วมงาน ด้านการบริหารของหัวหน้า ด้านเวลาการทำงานกับชีวิตส่วนตัว และด้านความภาคภูมิใจในองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกในการสนับสนุนทางสังคมของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ระดับนัยยะสำคัญ ๐.๐๕

เสาวลักษณ์ แก้วหน่อ^{๔๑} ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวเขาเผ่าม้งไร้สัญชาติในเขตพื้นที่ตำบลต้า อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเขียงราย ผลการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตของชาวเขาเผ่าม้งไร้สัญชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของชาวเขาเผ่าม้งไร้สัญชาติ คือระดับการศึกษาความสามารถฟังอ่าน เขียน ภาษาไทย ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย การมีเครือญาติในประเทศไทยการมีที่ดินทำกิน

^{๔๐}วิมลนันท์ จิระถาวรพัฒน์, “คุณภาพชีวิตในการทำงานกับการสนับสนุนทางสังคมของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี”, *วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง), ๒๕๕๒.

^{๔๑}เสาวลักษณ์ แก้วหน่อ, “คุณภาพชีวิตของชาวเขาเผ่าม้งไร้สัญชาติในเขตพื้นที่ ตำบลต้า อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเขียงราย”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต* (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๕๑.

๒.๗.๔ งานวิจัยเกี่ยวกับเทศบาล

จากการศึกษางานวิจัยปรากฏว่า มีนักวิชาการหลายท่านทำการวิจัยเกี่ยวกับเทศบาล ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมบทสรุปงานวิจัยที่ได้ทำการวิจัยไว้ ดังนี้

ชนิกานต์ ถาวรยุติการต์^{๔๒} ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรตามแนวคิด Malcolm Baldrige : กรณีศึกษาเทศบาลนครนนทบุรี” ผลการวิจัย พบว่า สถานภาพ การปฏิบัติงาน ของเทศบาลนครนนทบุรีตามแนวคิด **Malcolm Baldrige** ทั้ง ๗ ด้าน ซึ่งได้แก่ ๑) ด้านภาวะผู้นำ ๒) ด้านสารสนเทศ และการวิเคราะห์ ๓) ด้านการวางแผนคุณภาพเชิงกลยุทธ์ ๔) ด้านการพัฒนา และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ๕) ด้านการจัดการกระบวนการคุณภาพ ๖) ด้านการสนใจลูกค้า และความพึงพอใจลูกค้า ๗) ด้านผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากทุกด้านในส่วนของปัญหา และอุปสรรค พบว่า ปัญหาภายนอกเทศบาลคือประชาชนไม่เคารพสิทธิซึ่งกัน และกันโดยตั้งรัฐเข้ามา เป็นตัวกลาง เพื่อไกล่เกลี่ยและปัญหาภายในเทศบาล คือไม่ สามารถบริการประชาชนตามที่ ประชาชนคาดหวัง ติดขัดที่กฎระเบียบ ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย คือ ๑) มีการจัดทำคู่มือ **Malcolm** และติดตามผลเป็นระยะ ๒) สร้างให้เจ้าหน้าที่ใน องค์กรมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ๓) มีการปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกในการให้บริการ ๔) การรณรงค์ให้ประชาชนมีความผูกพันกับชุมชน

ชัยวัฒน์ สุวรรณศักดิ์สิน^{๔๓} ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลนครนนทบุรี และสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลเสม็ด จังหวัดชลบุรี” พบว่าปัญหาของรูปแบบการบริหารงาน ของเทศบาลนครนนทบุรี และสิ่งแวดล้อม สืบเนื่องมาจาก บุคลากรไม่พอ คือไม่สอดคล้อง กับโครงสร้างการบริหารงานทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน ขาดโครงสร้างของงานบางส่วน ส่วนหนึ่งของปัญหาจะเห็นได้ว่ามาจากที่ทางเทศบาลเองเพิ่งจะได้รับการ ยกฐานะมาเป็นเทศบาล และทางคณะผู้บริหารเพิ่งได้รับการ เลือกตั้งเข้ามาจึงทำให้กรอบ อัตรากำลังแผนงานยังไม่มีผลบังคับใช้

^{๔๒}ชนิกานต์ ถาวรยุติการต์, “การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรตามแนวคิด **Malcolm Baldrige** กรณีศึกษาเทศบาลนครนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๕๐.

^{๔๓}ชัยวัฒน์ สุวรรณศักดิ์สิน, “การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษา เทศบาลนครนนทบุรีและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลเสม็ด จังหวัดชลบุรี”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๕๑.

พระจริญ จิรสุโก (เมืองประทับ)^{๔๔} ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ทั้ง ๖ ด้าน คือหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า บุคลากรมีความคิดเห็นว่า เทศบาลเมืองบางกรวย มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน พบว่า มีการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกด้าน ปัญหาในการบริหารงาน พบว่า บุคลากรบางส่วนยัง ไม่ทราบข้อกฎหมายหรือข้อบัญญัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานในแต่ละส่วนของเทศบาล บุคลากรบางส่วนยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม และบางส่วนยังเห็นแก่ พวกพ้องของตนเอง การทำงานในบางเรื่องไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม บุคลากรบางส่วนปฏิบัติงานตามความรู้สึกของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลงานที่ออกมา การจัดสรรงบประมาณของเทศบาลไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตการปกครอง ซึ่งมีแนวทางในการบริหารงานดังนี้คือ เทศบาลควรจัดอบรมให้บุคคลบางส่วนที่ยังไม่ทราบในข้อกฎหมายหรือ ข้อบัญญัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาล เพื่อให้การบริหารงานของเทศบาลไปใน ทิศทางเดียวกัน คือยึดหลักความถูกต้องตามกฎหมาย และหลักเกณฑ์ที่ชอบธรรม เทศบาลควรสร้างทัศนคติด้านคุณธรรม และจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่บุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรของเทศบาล เทศบาลควรเปิดเผยงบประมาณประจำปีในการนำไปใช้จ่ายในแต่ละด้าน และการนำงบประมาณไปใช้นั้นให้มีความคุ้มค่ากับประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ กระบวนการบริหารงานของเทศบาลนั้นพร้อมที่จะตรวจสอบได้ เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาล เพื่อให้การบริหารงานมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น บุคลากรของเทศบาลควรปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมและให้บริการต่าง ๆ ด้วยความจริงใจ เทศบาลควรจัดสรรงบประมาณในการบริหารงานให้มีความคุ้มค่าเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน และจัดสรรงบประมาณไปพัฒนาชุมชนให้ทั่วถึงตามความเร่งด่วนของชุมชนนั้น ๆ โดยไม่คำนึงถึงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง

^{๔๔}พระจริญ จิรสุโก (เมืองประทับ), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๒.

พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จักร์แต)^{๘๕} ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าบุคลากรและประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่แตกต่างกัน ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า คณะผู้บริหาร และบุคลากรในเทศบาลเมืองแพร่ ยังไม่ค่อยดีพอและยังไม่เป็นที่น่าพอใจของประชาชนในหลาย ๆ ด้าน ดังนั้นคณะผู้บริหาร และบุคลากรควรที่จะพิจารณาข้อผิดพลาดบางส่วนของการทำงานย่อมเกิดความเสียหายต่อ การบริหารงานของเทศบาลโดยรวมยังขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขาดการติดต่อและขาดอุปกรณ์การทำงานที่ไม่เพียงพอต่อการทำงาน

พระสัทชัย จิตตสุโก (ลุ่มดี)^{๘๖} ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์” ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

พระครูนนทวิวัฒน์ วีระมโห (มีนุสรณ์)^{๘๗} ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลตำบลปลายบางได้บริหารงานตามหลักสาราณียธรรมทั้ง ๖ ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ๓.๖๑ เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่ามีการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม ๖ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

แนวทางการนำหลักสาราณียธรรม ๖ ไปประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานเทศบาล ตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ด้านเมตตาการุณกรรม เจ้าหน้าที่ไม่ควรเลือกปฏิบัติในการให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการ ควรให้บริการตามลำดับในการมาใช้บริการ เพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้

^{๘๕} พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จักร์แต), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^{๘๖} พระสัทชัย จิตตสุโก (ลุ่มดี), “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^{๘๗} พระครูนนทวิวัฒน์ วีระมโห (มีนุสรณ์), “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม ๖: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๓.

มาใช้บริการด้านเมตตาวาจิกรรม เจ้าหน้าที่กล่าววาจาสุภาพต่อผู้มาใช้บริการ ด้านเมตตาตามโนกรรม เจ้าหน้าที่ต้องยึดถือผลประโยชน์ส่วนรวมมาก่อนประโยชน์ส่วนตน ให้เกียรติประชาชนที่มาติดต่อ และต้อนรับด้วยไมตรีจิตที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ด้านสาธารณโภคี เจ้าหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่สินจ้างรางวัล บริการด้วยความเต็มใจ และมีความรับผิดชอบ ด้านศีลสามัญญตา ควรมีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เห็นแก่พวกพ้องสำคัญกว่าประเทศ หรือเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ด้านทวิญญูสามัญญตา ยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และนำมาแก้ไขปรับปรุงตามสภาพจริง

พระมหาเรวัตร ปภาสพลญฺ (แพงไทย)^{๘๘} ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลัก สุจริต ๓ กรณีศึกษา เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสุจริต ๓ ประการ คือ กายสุจริต วาจาสุจริต และมโนสุจริต ของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

การเปรียบเทียบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสุจริต ๓ ของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน พบว่า สถานภาพส่วนบุคคลที่ทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสุจริต ๓ ของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสถานภาพส่วนบุคคลที่ไม่มีผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสุจริต ๓ ของเจ้าหน้าที่ เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ได้แก่ เพศ อายุ และสถานภาพสมรส โดยมีนัยสำคัญสถิติที่ ๐.๐๕

พระสุพิตร เขมวีโร (บุญบรรล)^{๘๙} ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานเทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีความเห็นคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของเทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานเทศบาลเมืองลัดหลวง มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยจาก

^{๘๘} พระมหาเรวัตร ปภาสพลญฺ (แพงไทย), “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสุจริต ๓ กรณีศึกษา เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^{๘๙} พระสุพิตร เขมวีโร (บุญบรรล), “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

มากไปหาน้อย คือ ด้านวิริยะ ($\bar{X} = ๔.๓๐$) ด้านจิตตะ ($\bar{X} = ๔.๒๗$) ด้านฉันทะ ($\bar{X} = ๔.๒๔$) และด้านวิมังสา ($\bar{X} = ๔.๒๓$)

การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า พนักงานเทศบาลเมืองลัดหลวง ที่มี อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนพนักงานที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ สถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

วัชรีย์ ศรีวิชัย^{๓๐} ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของเทศบาลตำบลในอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง” ผลการวิจัยพบว่า หลังจากที่เทศบาลตำบลใน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ได้นำแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาปรับใช้ในการบริหารงานเทศบาลตำบล โดยมุ่งเน้นให้การบริหารงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน ทำให้ประชาชนได้รับความสะดวก และตอบสนองความต้องการได้มากขึ้น แต่ขณะเดียวกันเทศบาลตำบลประสบกับปัญหาในการปฏิบัติงานด้านภารกิจต่าง ๆ ที่ได้รับการถ่ายโอนจากส่วนกลาง และภูมิภาค ซึ่งได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ กำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ ทำให้ เทศบาลตำบลใน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง มีภารกิจที่ต้องปฏิบัติ และใช้งบประมาณเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้เทศบาลไม่สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ และบุคลากรที่ปฏิบัติงานตามภารกิจถ่ายโอนจึงส่งผลให้การดำเนินงานเทศบาลตำบลใน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ตามยุทธศาสตร์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเสริมสร้างความสุขของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักเพื่อใช้อธิบายการพัฒนาคุณภาพเพื่อเสริมสร้างความสุขโดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๑๓

^{๓๐}วัชรีย์ ศรีวิชัย, “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของเทศบาลใน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง”, การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๓.

ตารางที่ ๒.๑๓ สรุปงานการสังเคราะห์การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย การพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเสริมสร้างความสุขของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล บ้านแปะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
๑.	ปัจจัยส่วนบุคคลความสุขในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงาน : กรณีศึกษาโรงงาน อุตสาหกรรมผลิตอาหารแห่งหนึ่ง	นภัส จิตต์ธีรภาพ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)	๒๕๕๔	คุณภาพ	ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ประยุกต์ใช้ในงานด้านการ บริหารทรัพยากรมนุษย์ และความผูกพันต่อองค์กรให้กับ พนักงานมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางในการ ศึกษาวิจัย เรื่องปัจจัยส่วนบุคคล ความสุขในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานต่อไป
๒.	The Oxfordbook of Organizational Wall-Being. New York	คาร์ทไรท์ และคูเปอร์ (Cartwright & Cooper)	๒๕๕๒	คุณภาพ	ถึงแม้ว่าการขาดงานหรือการมาทำงานเหมือนจะเป็นเรื่อง ปกติ แต่พฤติกรรมทั้งการขาดงาน และการมาทำงานนี้ก็ เป็นข้อมูลพื้นฐานที่สามารถแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ ระหว่างพนักงาน และองค์กรของพวกเขาว่า หากองค์กร มีการจัดการเกี่ยวกับเรื่องการมาทำงาน (attendance) ของพนักงานอย่างใกล้ชิด สิ่งเหล่านี้จะเป็นวิถีทางที่จะช่วย ให้พนักงานมีความสุขในการทำงาน

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
๓.	ความสุขในการทำงานของบุคลากรเชิง สร้างสรรค์: กรณีศึกษา อุตสาหกรรม เชิงสร้างสรรค์กลุ่มสื่อและกลุ่มงาน สร้างสรรค์เพื่อการใช้งาน	สิรินทร แซ่ฉั่ว (บัณฑิตพัฒนบริหาร ศาสตร์)	๒๕๕๓	ปริมาณ	บุคลากรเชิงสร้างสรรค์ มีความสุขในการทำงาน และมี สุขภาพอยู่ใน ระดับมาก
๔.	การบริหารความสุขในสถานศึกษา	อธิคุณ สิ้นธนาปัญญา และคณะ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ โรฒ)	๒๕๕๗	คุณภาพ	ที่สำคัญที่สุดก็คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากครูผู้สอนที่ทุ่มเท ในการทำงานอันเกิดจากการสร้างความสุขในสถานศึกษา
๕	ความสุขในการทำงาน	ถิรรัตน์ พิมพาภรณ์ และธีระวัฒน์ จันทิก (วารสารมนุษยสังคม ปริทัศน์)	๒๕๕๙	คุณภาพ	๒ ปัจจัยได้แก่ ๑.ปัจจัยภายใน และ ๒.ปัจจัยภายนอกและ นำเสนอความท้าทายต่อการบริหารความสุขในองค์กรใน อุตสาหกรรมบริการรวมทั้งเสนอแนวทาง “A-B-CCC-D- E” ในการบริหารความสุขในองค์กรอุตสาหกรรมบริการ และได้มีการอภิปราย สรุปผล รวมทั้งเสนอแนะการวิจัยใน อนาคต

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
๖.	ปัจจัยพัฒนาองค์กรแห่งความสุข (ภาครัฐ)	ยุพาวรรณ ทองตะนูนาม และคณะ (วิทยาลัยพยาบาลบรมราช ชนนี)	๒๕๕๘	คุณภาพ	ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กร การบริหารทรัพยากรบุคคล ความผูกพันต่อองค์กร
๗	การพัฒนาประสิทธิภาพการ บริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านโพนทอง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต ๒	สมพร วงษ์ศรีแก้ว (มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม)	๒๕๕๑	คุณภาพ	การบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านโพนทองซึ่งเป็น โรงเรียนขนาดเล็กก่อนการปรับปรุงพัฒนา มีการมีปัญหาใน การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด
๘.	การพัฒนาห้องสมุดเพื่อส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดโรงเรียน และชุมชน ตำบลแม่ปาน อำเภอคลอง จังหวัดแพร่	แสงเดือน เนืองพีช (มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุตรดิตถ์)	๒๕๕๐	คุณภาพ	๑) ห้องสมุดโรงเรียนบ้านแม่ปาน ตำบลแม่ปาน อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ ได้รับการพัฒนาสู่มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน ประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการ การ ประถมศึกษาแห่งชาติ ๒) การพัฒนาห้องสมุด เพื่อส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นความภาคภูมิใจที่ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
๙.	การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการประหยัดโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๒ โรงเรียนบ้านโคกงาม อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย	สุนทร พรหมดี (มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย)	๒๕๕๓	ปริมาณ	สภาพพฤติกรรมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการประหยัดในแต่ละด้านดังนี้ ด้านการประหยัดทรัพย์สิน สัดส่วนในการใช้เวลาและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์มากขึ้น อีกทั้งยังรู้จักเก็บรักษาสິงของเครื่องใช้ของตนเองและส่วนรวม
๑๐.	การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงบ้านรางแจ้ง หมู่ ๙ ตำบลเขาดิน อำเภอดิฌมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี	ทองใบ สิงสีทา (มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี)	๒๕๕๒	คุณภาพ	ผู้นำชุมชนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงบ้านรางแจ้ง มีศักยภาพด้านความรู้และเจตคติในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก
๑๑.	การรับรู้บทบาทของกองทัพบกในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ป่าดงนาทามอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดอุบลราชธานี	พันโทวีรพล แพทย์ประสิทธิ์ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๐	คุณภาพ	มีหลักพุทธธรรมขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าหลายหลักธรรม เป็นหลักการสำคัญที่ปรากฏในพระราชดำรัสที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
๑๒.	การพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของ เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลประสาท เชียงใหม่	ศิวาพร ตั้งทีฆะรักษ์ (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)	๒๕๕๐	ปริมาณ	คุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล ประสาทเชียงใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง
๑๓.	ศึกษาการพัฒนาที่ยั่งยืนแนวพุทธใน ทัศนะของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุต โต)	สุทธิพร รัตนธรรค์ธา (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๔	คุณภาพ	การพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ มีบ่อเกิดมา จากการพัฒนาโลกเฉพาะด้านเศรษฐกิจทำให้เกิดปัญหา วิกฤตต่อสิ่งแวดล้อมในยุค สภามวลด้อมได้มีการตั้ง คณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ได้ จัดทำรายงาน สำคัญชื่อ OURCOMMON FUTURE บัญญัติศัพท์”การพัฒนาที่ยั่งยืน”
๑๔.	คุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบใน พื้นที่ตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน	ธวัชชัย กันทะวันนา (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)	๒๕๕๐	ปริมาณ	ผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนงาน ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบต่อไป
๑๕.	คุณภาพชีวิตของชาวเขาเผ่าม้งไร้ สัญชาติในเขตพื้นที่ ตำบลต๋ำเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย	เสาวลักษณ์ แก้วหน่อ (สถาบันบัณฑิตพัฒนา บริหารศาสตร์)	๒๕๕๑	ปริมาณ	คุณภาพชีวิตของชาวเขาเผ่าม้งไร้สัญชาติ โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
๑๖.	คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษา สมาชิกชมรมผู้สูงอายุในเขต กรุงเทพมหานคร	ทิพย์อรุณ สมภู (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)	๒๕๕๒	คุณภาพ	ลักษณะของครอบครัวขยายเปรียบเทียบกับ ครอบครัวเดี่ยว การดูแลสุขภาพอนามัย สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การสนับสนุนทางสังคม การทำกิจกรรม และการมีบทบาท
๑๗.	การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน กับการสนับสนุนทางสังคมของ บุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	วิมลนันท์ จิระถาวรพัฒน์ (มหาวิทยาลัยรามคำแหง)	๒๕๕๒	ปริมาณ	คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง
๑๘.	การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน อิทธิบาท ๔ และความผูกพันต่อ องค์กรของพนักงานบริษัทผลิต อุปกรณ์ยานยนต์	มาริษา ชุกิตติพงษ์ (มหาวิทยาลัยเกษตร ศาสตร์)	๒๕๕๐	ปริมาณ	ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานระดับความผูกพันต่อ องค์กร อยู่ในระดับปานกลางและระดับอิทธิบาท ๔ อยู่ใน ระดับสูง

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
๑๙.	การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน กับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน เทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร	กาญจนา บุญเพลิง (มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพ สตรี)	๒๕๕๒	ปริมาณ	คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลจังหวัด สมุทรสาคร ด้านภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
๒๐.	การพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของ ครูโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่ การศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑	พุลพันธ์ ดั่งสวัสดิ์ (มหาวิทยาลัยราชภัฏ ธนบุรี)	๒๕๕๒	ปริมาณ	ครูโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ มี คุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง
๒๑.	พุทธธรรม เพื่อการพัฒนาคุณภาพ ชีวิต ตามแนวทางของ พระเทพวรคุณ (สมาน สุเมโธ)	พระมหาสมชาย สิริจินโท (ห่านนท์) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๒	คุณภาพ	การพัฒนาคุณภาพคุณภาพชีวิตเป็นการพัฒนาที่ตอบสนอง ความต้องการทางปัจจัยพื้นฐานของบุคคล และส่งผลต่อ ประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคล
๒๒.	การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรตาม แนวคิด Malcolm Baldrige : กรณีศึกษาเทศบาลนครนนทบุรี	ชนิกานต์ ถาวรยุติการต์ (มหาวิทยาลัยมหิดล)	๒๕๕๐	ปริมาณ	สถานภาพ การปฏิบัติงานของเทศบาลนครนนทบุรีตาม แนวคิด Malcolm Baldrige ทั้ง ๗ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ในส่วนของปัญหา และอุปสรรค

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
๒๓.	การบริหารงานขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาของ สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมเทศบาล ตำบลเสม็ด จังหวัดชลบุรี	ชัยวัฒน์ สุวรรณศักดิ์สิน (มหาวิทยาลัยบูรพา)	๒๕๕๑	คุณภาพ	การบริหารงาน ของกองสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม ส่วนหนึ่งของปัญหาจะเห็นได้ว่ามาจากที่ทางเทศบาลเอง เพิ่งจะได้รับการยกระดับฐานะมาเป็นเทศบาล
๒๔.	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัด นนทบุรี	พระเจริญ จิริสโณ (เมืองประทับ) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๒	ปริมาณ	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ทั้ง ๖ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
๒๕.	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่	พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๔	ปริมาณ	บุคลากรและประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ส่วนใหญ่อยู่ใน ระดับที่แตกต่างกัน
๒๖.	ความพึงพอใจของประชาชนต่อการ ให้บริการตามหลักสังกัดวัตถุ ๔ ของ สำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์	พระศักดิ์ จิตตโสโก (ลุ่มดี) (มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๔	ปริมาณ	ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักงาน เทศบาลนครนครสวรรค์ตามหลักสังกัดวัตถุ ๔ โดยจำแนก ตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ลำดับ ที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย/หน่วยงาน	พ.ศ.	ประเภท งานวิจัย	ผลการวิจัย
๒๗.	การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลัก สาราณียธรรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาล ตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี	พระครูนนทวิวัฒน์ วีระม โม (มีนุสรณ์) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๓	ปริมาณ	เทศบาลตำบลปลายบางได้บริหารงานตามหลักสาราณีย ธรรมทั้ง ๖ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
๒๘.	การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลัก สุจริต ๓ กรณีศึกษาเจ้าหน้าที่เทศบาล เมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา	พระมหาเรวัตร ปากาสปญ โญ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬ าลงกรณราชวิทยาลัย)	๒๕๕๔	ปริมาณ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลัก สุจริต ๓ ประการ พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมากทุกด้าน
๒๙	การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ใน การ ปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองลัดหลวง จังหวัดสมุทรปราการ	พระสุพิตร เขมวีโร (บุญบรรลุ) (มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย)	๒๕๕๔	ปริมาณ	พนักงานเทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีความเห็นคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของเทศบาลเมืองลัดหลวง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
๓๐	การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของ เทศบาลตำบลในอำเภอกะฉะ จังหวัดลำปาง	วัชรีย์ ศรีวิชัย (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)	๒๕๕๓	ปริมาณ	การดำเนินงานเทศบาลตำบลใน อำเภอกะฉะ จังหวัด ลำปาง ตามยุทธศาสตร์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับมาก

๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีแนวทางการสร้างสุขของการร่วมกันของชุมชน และสังคม ความสุขพื้นฐาน ผู้วิจัยเป็นแนวทางกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเสริมสร้างความสุขของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยกำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent variables)

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบ
ถามได้แก่

๑. เพศ
๒. อายุ
๓. สถานภาพ
๔. ระดับการศึกษา
๕. อาชีพ
๖. เงินเดือน
๗. จำนวนสมาชิกในครอบครัว

สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key
Informant) จำนวน ๑๐ รูป/คน

ตัวแปรตาม (Dependent variable)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อเสริมสร้าง
ความสุขของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล
บ้านแปะ ใน ๕ ด้าน คือ

๑. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน
๒. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต
๓. ด้านสิ่งแวดล้อม
๔. ด้านคุณธรรมจริยธรรม
๕. ด้านศาสนา และวัฒนธรรม

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต
เพื่อเสริมสร้างความสุขของ
ประชาชนในเขตเทศบาลตำบล
บ้านแปะ

แผนภาพที่ ๒.๓ กรอบแนวคิดในการวิจัย